

Aalborg Universitet

Juli 2007

Speciale, Cand.merc.aud.

REGNSKABSPRAKSIS I LANDBRUGET

Forfatter:

Jens Villemann

Forord

Nærværende speciale er udarbejdet som afslutning på cand.merc.aud. studiet (revisor-kandidatuddannelsen) på Aalborg Universitet. Specialet er udarbejdet i foråret 2007.

Titelblad

Titel:	Regnskabspraksis i landbruget
Afleveret:	13. juli 2007
Vejleder:	Peter Thor Kellmer
Antal sider i alt:	112 (inkl. Executive Summary og bilag)

God læselyst!

Jens Villemann

Executive Summary

This thesis discusses the presentation of annual reports of agricultural companies in accordance to the Danish Financial Statements Act (DFSA). The subject in this thesis is accounting treatment of *biological assets, farming property and intangible assets*. Biological assets include livestock and crop. The thesis does not discuss accounting treatment of related biological asset such as forestry and fishing.

Biological assets

Biological assets – for instance cows and pigs – can be measured and recognised at fair value according to DFSA article 38, section 3 if the main activity of the company is production of biological assets. In accordance with DFSA article 38, section 3 the fair value adjustments are recognised in the income statement and not directly in the equity. The taxed fair value adjustment has to be transferred to the revaluation reserves in the equity and can not be transferred to the company's distributable reserves. Usually stocks are recognised at cost in the balance sheet and are not normally revaluated.

This thesis discuss whether the total stock ought to be presented together as current assets or presented separately where the breeding strains is presented as a non-current asset in the balance sheet. It was concluded that the presentation depends on the specific company's purpose. It was further concluded that companies that apply DFSA article 38, section 3 presents financial statements based on fair value reporting for the assets in question.

Farming property

The general regulations under the DFSA concerning non-current assets were analysed. Recognition of unrealised increase in value of the farming land shall be directly in the equity which is inconsistent with the requirements of recognition of depreciation and impairment loss in the income statement. It was concluded that a

statement of changes in equity presenting the comprehensive income in the annual accounts would alleviate the observed lack of symmetry.

The main activity of agricultural companies was discussed. There was conducted a non-statistic examination of the main activity of agricultural companies based on annual accounts. The examination consisted mostly of an analysis of financial key figures especially the composition of the equity. It was found that revaluation of the property recognised directly in the equity constituted a significant share of the total equity.

The Danish “investment-activity-concept” was discussed and compared to agricultural companies. An entity can according to DFSA only have one main activity. If the main activity is other than investment activity the entity can not apply the use of DFSA article 38, section 1 (investment activity), which allows the entity to recognise fair value adjustments of non-current assets in the income statement. The farming property was compared to the investment-property-concept and it was found that only the farmland could be classified as investment-property if the use of the land is insignificant. It was concluded that the classification depends on the specific company’s purpose. It was found that if the property was owned by one company and the agricultural activity was owned by another company it would be possible to classify the farming property – buildings and land – as an investment property and apply DFSA article 38, section 1. It was concluded that measurement and recognition methods of the property depend on the specific entity in question.

Intangible assets

Intangible assets relating to agricultural companies were discussed. Entitlements which give the company the right to claim Single Payments were classified as an intangible asset. The entitlements can be awarded to the agricultural company by the government or it can be purchased from another agricultural company. The asset is special and is not comparable to most other intangible assets. It was concluded

that entitlements should be measured and recognised at cost in the balance sheet. The DFSA requires that intangible assets are to be amortised over its estimated useful life. It was found that the Single Payment should be recognised in the income statement when the requirements are met. Furthermore, it was concluded that the Single Payment scheme should be disclosed in the specification of accounting policies to help external users of the financial statement to understand the effects of the scheme.

Milk quota gives the right to produce and sell milk. Milk quotas were classified as an intangible asset. Milk quota can be awarded to the agricultural company by the Danish Milk Board and it can be purchased on the Milk Quota Exchange. It was concluded that milk quota should be measured and recognised at cost in the balance sheet. The milk quota gives the holder the right to produce and sell milk. It limits the quantity that can be produced and sold in a period of 12 months and are not consumed otherwise. It has an indefinite useful life. The required amortisation of the asset is inconsistent with the indefinite useful life of the milk quota. It was concluded that milk quota ought to be measured and recognised at cost at initial measurement. At subsequent measurements, the milk quota should be assessed for impairment. The recommendation does not meet the requirements of DFSA and the method was therefore rejected. Milk Quota shall be amortised over the useful life which is limited to 20 years.

Indholdsfortegnelse	1
1. Problemformulering	4
1.1. Hovedspørgsmål.....	7
1.2. Vægtning, struktur og metode.....	7
1.3. Afgrænsning	8
2. Besætning, afgrøder og andre beholdninger	9
2.1. Klassifikationen i forhold til regnskabselementer.....	9
2.2. Klassifikation af aktivet	10
2.2.1. Hvorfor sondring mellem anlægsaktiver og omsætningsaktiver?	10
2.3. Besætning.....	11
2.3.1. Anlægsaktiver.....	12
2.3.1.1. Stambesætning under fremstilling.....	13
2.3.2. Omsætningsaktiver.....	13
2.3.2.1. Afgrøder	14
2.3.2.2. Biprodukter.....	16
2.3.2.3. Klassificering af biologiske omsætningsaktiver	16
2.4. Klassifikation i et andet perspektiv	17
2.5. Andre beholdninger.....	18
2.6. Indregning og måling i balancen.....	19
2.6.1. Generelle regler for indregning af aktiver.....	19
2.6.2. ÅRL § 38 stk. 3	20
2.6.2.1. Baggrunden for denne indregningsmetode	21
2.6.3. Opgørelse af dagsværdi	22
2.6.3.1. Salgskontrakter (futures)	23
2.6.4. Forskel i forhold til anbefaling af kontrakter efter IAS 41	26
2.6.5. Indregning til dagsværdi – hvornår?	26
2.6.6. Stambesætning og dagsværdi	27
2.6.7. Biologiske aktiver under fremstilling.....	27
2.6.8. Egen avl.....	28
2.6.9. Indkøbte varer	28
2.6.10. Afrunding af indregning på balancesiden	29
2.7. Indtægter og omkostninger – indregning i resultatopgørelsen.....	29
2.7.1. Indregning af dagsværdiregulering og andre resultatposter.....	30
2.7.1.1. Solgte biologiske aktiver.....	30
2.7.2. Biologiske beholdninger indregnet i balancen (ikke solgte).....	30
2.7.2.1. Besætning	31
2.7.2.2. Stambesætning vs. handelsbesætning	31
2.7.2.3. Salgskontrakter (futures)	32
2.7.2.4. Nettoproduktion	32
2.7.3. Vareforbrug	33
2.7.4. Omkostninger vedrørende solgte biologiske aktiver.....	33
2.7.4.1. Afgrøder	34
2.7.4.2. Afgrøder som foderbeholdning	34
2.7.4.3. Besætning.....	34
2.7.4.4. Indkøbte råvarer til produktionen.....	35
2.7.5. Den anbefalede metode i forhold til § 38 stk. 3	36
2.7.6. Opsummering på indregningsmetoder på resultatsiden.	36
2.7.7. Beskrivelse af tidligere praksis	36
2.7.8. Skatter.....	37

2.7.8.1.	Skat af årets indtægt i relation til dagsværdi	38
2.7.8.2.	Skat i balancen	38
2.8.	Anvendt regnskabspraksis	39
2.9.	Forslag til præsentation af resultatopgørelse, artsopdelt (uddrag)	42
2.10.	Forslag til præsentation af aktiver i balancen (uddrag)	43
3.	Landbrugsejendommen	44
3.1.	Jorden	45
3.1.1.	Indregning og måling	45
3.1.1.1.	Harmoniregler	46
3.1.1.2.	Jord – en produktionsrettighed?	47
3.2.	Bygningerne	48
3.2.1.	Afskrivninger	49
3.2.1.1.	Modposten til afskrivninger	51
3.2.2.	Nedskrivninger	51
3.2.2.1.	Modposten til nedskrivninger	54
3.2.3.	Opskrivning	54
3.2.3.1.	Opskrivningsmålet	56
3.2.3.2.	Modposten til opskrivningen	57
3.2.4.	Totalindkomst	58
3.2.5.	Realisation	60
3.2.6.	Beskrivelse af praksis og anbefalet metode for indregning	60
3.2.7.	Opsummering	61
3.3.	Ejendommen og opskrivninger i et andet perspektiv	61
3.3.1.	Stikprøveundersøgelse af beskrivelse af aktiviteter sammenholdt med regnskabsmæssige nøgletal	62
3.3.1.1.	Konklusioner på undersøgelse	63
3.3.1.2.	Sammenfatning på analysen	65
3.3.2.	Investeringsvirksomhedsbegrebet	66
3.3.2.1.	Hovedaktivitet og andre aktiviteter	66
3.3.2.2.	Definition af begrebet investeringsejendomme	68
3.3.2.3.	Hvad siger en branchespecialist?	70
3.3.3.	Sammenfatning	71
3.3.4.	Konsekvenser ved klassifikation af investeringsvirksomhed	72
3.3.5.	Måling af investeringsejendommen	73
3.3.6.	Indregning af investeringsaktiviteten	74
3.3.6.1.	Indregning i resultatopgørelsen	74
3.3.6.2.	Egenkapitalen	75
3.3.6.3.	Forslag til beskrivelse af investeringsaktiviteten	75
3.4.	Koncernmodellen	76
3.4.1.	Ejendomsselskabet	77
3.4.2.	Driftsselskabet	78
3.4.3.	Holdingselskabet	78
3.5.	Sammenfatning om landbrugsejendommen	79
4.	Immaterielle aktiver	80
4.1.	Betalingsrettigheder	82
4.1.1.	Klassifikation af elementet	84
4.1.2.	Måling og indregning	85
4.1.2.1.	Tildelte betalingsrettigheder	86
4.1.2.2.	Købte betalingsrettigheder	89

4.1.2.3.	Afskrivning af købte betalingsrettigheder.....	89
4.1.3.	Omtale af rettigheden	89
4.1.4.	Afståelse af rettigheden.....	89
4.1.5.	Forskelle mellem konklusion og anbefaling fra Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret	90
4.1.6.	Indregning af enkeltbetalingen.....	90
4.1.7.	Forslag til formulering af afsnit under anvendt regnskabspraksis	91
4.2.	Mælkekvote.....	92
4.2.1.	Klassifikation af elementet.....	94
4.2.2.	Måling af mælkekvote.....	95
4.2.2.1.	Ikke et selvstændigt aktiv?	95
4.2.2.2.	Reducering af afskrivningsgrundlaget med restværdi.....	96
4.2.2.3.	Nedskrivningsmetoden (Uendelig brugstid)	97
4.2.2.4.	Sammenligning af forslag	98
4.2.2.5.	Andre forhold	98
4.3.	Opsummering om immaterielle anlægsaktiver	98
5.	Konklusion	100
6.	Perspektivering.....	103
7.	Kildeangivelse og litteraturfortegnelse	105
Bilag - Specifikation over selskaber i stikprøveundersøgelse		

1. Problemformulering

Økonomisk rapportering, herunder traditionelle regnskaber mv. har gennem tiden udviklet sig. I dag findes et kompleks regelsæt af såvel danske love og vejledninger samt internationale standarder, som virksomhederne skal overholde samt søge støtte i ved regnskabsudarbejdelsen.

Med den nye årsregnskabslov kom begrebet ”værdibaseret regnskabsaflæggelse”. Tidligere tog regnskabsaflæggelse udgangspunkt i transaktioner og kostpris. I loven er elementerne i årsrapporten defineret, fx omkostning, indtægt, aktiver og forpligtelser. Årsregnskabsloven er en ”rammelov”, hvor lovgiver udstikker retningslinier på et overordnet niveau. Megen detailregulering skal findes i regnskabsvejledninger, eksempelvis udstedt af FSR. Internationalt findes eksempelvis regnskabsstandarder som IAS/IFRS. En årsrapport skal, jf. årsregnskabslovens § 12 stk. 2, ”*støtte regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger*”. Et beslutningsgrundlag er selvsagt bedst egnet, såfremt det er udarbejdet på en sådan måde, at det giver brugeren flest og bedst mulige oplysninger.

Et regnskab, hvis resultatopgørelse afspejler regnskabsperiodens samlede afkast og hvis balance er opgjort til dagsværdi, må alt andet lige kunne tjene som et godt og brugbart styringsværktøj for ledelsen. Beslutningstager kan være andre end virksomheden selv, fx kreditinstitutioner og banker. Sådanne parter vurderes at anvende årsrapporter og andet regnskabsmateriale i vurderingen af virksomhedens risikoprofil i forbindelse med kreditvurdering, långivning og rentefastsættelse. Det antages, at jo bedre regnskabsmateriale der foreligger, jo bedre kredit- og lånevilkår vil der kunne opnås.

Landbrugsvirksomheder, omfattende jord, kvæg- og svinebrug mv., er et eksempel på en branchetype som i alt overvejende grad er homogen, hvorfor udarbejdelse af en branchestandard er mere end en teoretisk mulighed. Dermed ikke påstået, at alle landbrugsvirksomheder er ens. Branchespecifikke vejledninger kan dog i nogle sammenhænge være ønskelige ved sammenligning/benchmarking af ensartede virksomheder. Årsrapporten for en landbrugsvirksomhed indeholder potentielt ”specielle” elementer, eksempelvis biologiske aktiver i form af dyrehold og afgrøder på rod¹. Den regnskabsmæssige behandling af disse aktivtyper er særskilt omtalt i årsregnskabsloven, jf. § 38 stk. 3. Endvidere synes klassifikationen af landsbrugsejendommen i forhold til investeringsaktivitet, jf. årsregnskabslovens § 38 stk. 1., at være en interessant problemstilling. Landbruget er kendetegnet ved et relativt lavt afkast fra driften (resultatopgørelsen), men med store kapi-

---

¹ Ikke høstede, men plantede afgrøder

talgevinster på ejendom mv.². Prisen på ejendomme og jord er i de senere år steget markant, dette gælder også for landbrugsejendomme og -jord. Én hektar er eksempelvis steget fra 89.500 kr. til 165.000 kr. i gennemsnit i Sønderjylland, en fordobling på 2 år³. Tillige findes der i erhvervet forskellige immaterielle aktiver, som eksempelvis kvoter og betalingsrettigheder, vis regnskabsmæssige behandling synes at indeholde spændende problemstillinger.

Landbrugsvirksomheder er omfattet af relativ megen lovregulering omkring miljøpåvirkning, herunder harmoniregler, som kræver et vist forhold mellem hektar og dyreenheder⁴. Sådanne krav påvirkes af politiske strømninger fra ind- og udland, hvorfor eventuelle skærper mv. alt andet lige som minimum må påvirke målingen af jordens værdi og ultimativt vurderingen af den samlede virksomhed. Om landbrug findes der ingen egentlige officielt vedtagne danske regnskabsvejledninger. Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret har i tidens løb udstedt forskellige anbefalinger og retningslinier, eksempelvis "Årsregnskabsloven, Med anbefalinger til praksis for landbrugsvirksomheder, november 2002", "Håndbog – Regnskabspraksis i landbruget, 2. udgave af 31. august 1999"^{5,6} Det skal her nævnes, at Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret i skrivende stund arbejder med et "*udredningsarbejde med henblik på revision af de nuværende retningslinier for anvendt regnskabspraksis og opstilling af den lovpligtige del af årsrapporten*"⁷. I denne forbindelse er dokumentet "Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper" publiceret.

Landbrugsvirksomhedernes regnskabsføring og -udarbejdelse varetages i overvejende grad af lokale landboforeninger, der samarbejder under Dansk Landbrugsrådgivning. Disse udarbejder 38.061 regnskaber og 19.313 årsrapporter⁸. Landbrugsvirksomhederne er derved i nogen grad isoleret fra påvirkninger fra andre mere generelle erhverv, hvor rådgivning og assistance i forbindelse med regnskab og bogføring mv. varetages af generalistrevisorer. Endvidere har landbrugsvirksomheder historisk været drevet og ejet i privatregi, hvorfor krav i regnskabslovgivningen for kapitalselskaber ikke i samme grad har influeret på regnskabspraksis. Landbrugsvirksomheder er dog omfattet af årsregnskabsloven.

---

² 10% af egenkapitalen stammer fra driftsrelateret indtjening og 90% fra kapitalgevinster (ikke en undersøgelse) "Høringssvar vedrørende nyt regnskabsprincip" 22/9 2006 "Nordjysk Familielandbrug" læst på www.lr.dk.

³ "Jordprisen stiger stærkt", landbrugsavisen.dk 9/2 2007 af Himmelstrup

⁴ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. kapitel 10 § 27

⁵ Landskontorerne for Driftsøkonomi, Landbrugets Rådgivningscenter, "Regnskabspraksis i landbruget" – findes på www.lr.dk

⁶ Opremsningen er ikke udtømmende.

⁷ "Baggrund for udvikling af Årsrapporten", 22/6 2006 www.lr.dk af Torben Udsen

⁸ Årsnyt 2006, udgivet af Landsudvalget for Driftsøkonomi, Dansk Landbrugsrådgivning, side 32 (opdelingen på regnskaber og årsrapporter er foretaget i hæftet).

Markedet for revision og rådgivning, herunder regnskabsmæssig assistance for landbrugsvirksomheder vurderes at være interessant for generalistrevisorer. Ved en forudsætning om, at gennemsnitsprisen for udarbejdelse af årsrapport og skatteopgørelse udgør 10.000 kr., udgør markedet 381 mio. kr. i omsætning⁹. Trenden i branchen går imod større enheder og mere brug af selskaber i forhold til tidligere. Endvidere driver danske landmænd landbrugsvirksomhed i udlandet, væsentligst Østeuropa. Den øgede internationalisering og de hermed forbundne udfordringer forventes i nogen grad at åbne adgangen til dette markedssegment for generalistrevisorer.

Motivationen for at skrive speciale inden for dette emne er, at de regnskabstekniske problemstillinger, særligt i relation til indregning og måling af aktiver samt resultatpåvirkningen heraf, anses som værende interessante. Ydermere synes den igangværende udvikling af regnskabspraksis for landbrugsvirksomheder at bibringe specialet en ønskelig aktualitet. Erhvervet som helhed synes overset i den offentlige debat om udvikling af regnskabspraksis og -metoder, hvorfor emnet i sig selv, er interessant at diskutere i dette forum. I relation til mit daglige arbejde som revisor ved en større dansk revisionsvirksomhed, vil specialet bibringe mig specialviden og en grundlæggende forståelse for problemstillingerne inden for en branche, jeg normalvis ikke arbejder med og vil dermed virke udfordrende for min faglige kunnen, hvorfor jeg fremover vil kunne virke inden for dette kundesegment.

Sigtet med specialet er at skabe et grundlag for udarbejdelse af en branchespecifik årsrapportmodel for landbrugsvirksomheder, til brug for udarbejdelse af årsrapporter hos min arbejdsgiver. Det forventes, at årsrapportmodellen alene vil afvige fra den sædvanlige model omkring den regnskabsmæssige behandling af besætninger og afgrøder, herunder betalingsrettigheder og kvoter (immaterielle aktiver), og slutteligt ejendommen.

---

⁹ Beregnet på baggrund af Dansk Landbrugsrådgivnings tal.

Med baggrund i ovenstående kan følgende hovedspørgsmål opstilles:

1.1. Hovedspørgsmål

- Hvorledes kan biologiske aktiver behandles regnskabsmæssigt efter årsregnskabslovens bestemmelser?
- Hvorledes kan landbrugsejendomme behandles regnskabsmæssigt efter årsregnskabslovens bestemmelser?
- Hvorledes kan immaterielle aktiver (betalingsrettigheder og kvoter) behandles regnskabsmæssigt efter årsregnskabslovens bestemmelser?

1.2. Vægtning, struktur og metode

Specialets hovedvægt er på indregnings-, målings- og klassifikationsproblematikker af de landbrugsrelaterede aktiver i forhold til årsregnskabslovens krav. Det vurderes indledningsvist, at den regnskabsmæssige behandling af besætninger og afgrøder er væsentligt anderledes end sædvanlige beholdninger, hvorfor dette område tildeles ca. 40 % af specialet. Analysen omkring landbrugsejendommen tildeles ca. 40% og slutteligt tildeles analysen omkring immaterielle aktiver (betalingsrettigheder og kvoter) de resterende 20%. Den regnskabsmæssige behandling af immaterielle og materielle aktiver er i nogen grad sammenfaldende, hvorfor store dele af regelsættet ikke vil blive gentaget under afsnittet om immaterielle aktiver.

Da specialets emne er omfattet af lovregulering vil analyse, vurderinger og beskrivelser tage udgangspunkt i den danske årsregnskabslov, støttet af generelle danske regnskabsvejledninger og eventuelt internationale standarder. I det omfang det vurderes relevant, vil synspunkter og vurderinger blive belyst i forhold til foreliggende materiale udarbejdet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscenteret samt udarbejdede årsrapporter mv. Omkring branchespecifik viden vil der blive indhentet udtalelser mv. fra branchepersoner i nogen grad. Der vil ikke blive udført egentlige empiriske tests af regnskabspraksis for landbrugsvirksomheder. Da regnskabspraksis for denne branche er under revurdering, synes det ikke hensigtsmæssigt at anvende denne metode. Der vil dog blive udført en mindre undersøgelse omkring landbrugsvirksomheders regnskabsmæssige oplysninger i forhold til vurdering af hovedaktiviteten. Den videnskabelige tilgang vil veksle mellem analyse i deskriptiv (beskrivende) og normativ¹⁰ perspektiv.

---

¹⁰ Et normativ er en fordring om hvordan noget *bør* være, modsat et deskriptiv, der beskriver hvordan noget *er*.
<http://da.wikipedia.org/wiki/Normativ>

1.3. Afgrænsning

Specialet vil i overvejende grad omhandle regnskabsspecifikke problemstillinger i relation til landbrugsvirksomheders aflæggelse af årsrapporten. I nærværende speciale forstås landbrugsvirksomheder som virksomheder, der producerer landbrugsprodukter i form af slagtesvin, køer, mælk og afgrøder. Andre lignende aktiviteter som skovbrug, fiskeopdræt mv. vil ikke blive behandlet. Skatteret vil perifert blive inddraget i forbindelse med omtale af eksempelvis udskudt skat mv.

Specialet vil i overvejende grad omhandle regnskabskrav for klasse B virksomheder. Dog vil specialet med sædvanlige modifikationer kunne finde anvendelse på klasse A virksomheder.

Specialet er skrevet på revisor-kandidatuddannelsen (Cand.Merc.Aud), hvorfor det forventes, at det vil henvende sig til brugere med en vis regnskabsmæssig ballast. Der vil i opgaven blive anvendt gængse regnskabstekniske termer og begreber, som forudsættes at være kendt for læseren uden yderligere forklaring. Landbrugsfaglige termer og begreber vil blive beskrevet, idet det vurderes nødvendigt i forhold til forståelsen.

---

2. Besætning, afgrøder og andre beholdninger

Afsnittet omhandler diskussion af eventuel indregning, måling, klassifikation mv. af elementerne ”besætning, afgrøder og andre beholdninger”. Afsnittet tager udgangspunkt i klassifikationsproblematikken i forhold til gængse definitioner i ÅRL og supplerende standarder. Herefter analyseres indregningskriterier og metoder. Dette vil blive efterfulgt af en analyse af de tilhørende posteringer og registreringer på indtægts- og omkostningssiden. Afsnittet rundes af med et eksempel om krav til oplysning mv. om den anvendte regnskabspraksis.

Landbrugsvirksomheder er specielt karakteriseret ved at producere dyr og afgrøder (landbrugsprodukter), hvorfor det må forventes, at virksomhederne har levende (biologiske) beholdninger i form af besætning, eksempelvis køer og grise samt afgrøder. Som nævnt tidligere karakteriseres virksomhedstypen tillige ved at have beholdninger på mark samt eventuelt færdighøstede afgrøder. Virksomhederne kan have forskellige miks af dyr og afgrøder, hvilket ikke forventes at influere på den regnskabsmæssige behandling af de enkelte elementer.

2.1. Klassifikationen i forhold til regnskabslementer

Aktiver er et regnskabslement som vedrører balancen. Populært beskrevet udgør aktiver summen af investeringer i virksomheden, og passiverne udgør den hertil hørende finansiering/kapitalfremskaffelse. Det betyder implicit, at et givent element skal måles pr. en given dato, sædvanligvis pr. statusdagen, da balancen er et ”øjebliksbillede” af virksomheden.

Definition af aktiver¹¹ ”*Ressourcer, som er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden.*” Af definitionen ses det, at der skal være tale om en ”ressource”. En given beholdning af eksempelvis malkekvæg kan karakteriseres som en ressource, idet emnet eller produkter udvundet herfra vil kunne sælges, eller anvendes til videreforarbejdning, hvorfor emnet repræsenterer en værdi. Tillige kan beholdning af eksempelvis korn klassificeres som en ressource. Af definitionen ses det endvidere, at emnet skal være under virksomhedens kontrol. Dette tolkes sådan, at virksomheden skal have råderetten over emnet, og dermed have beslutningskompetencen vedrørende emnet. Det er dog ikke et krav, at virksomheden i juridisk forstand skal være ejer. Det antages dog, at landbrugsvirksomheder sædvanligvis vil være ejere af beholdninger af dyr. Beholdning af afgrøder på egen som lejet jord antages endvidere også at være ejet af virksomheden. ”Som et resultat af tidli-

---

¹¹ ÅRL Bilag 1C 1.

gere begivenheder” betyder, at emnet skal bestå på balancedagen, eksempelvis som følge af forudgående køb eller avl. Sidste led i definitionen ”økonomiske fordele” falder ind under definitionen af indtægter¹² og tolkes således, at emnet skal kunne indbringe en økonomisk gevinst for virksomheden, enten ved afhændelse eller videreforarbejdning.

På baggrund af ovenstående, ses det, at beholdning af dyr kan defineres som aktiver. Tillige ses det, at beholdning af afgrøder, såvel høstede som på rod også kan defineres som aktiver, idet disse har lignende karakteristika.

2.2. Klassifikation af aktivet

Ovenfor blev det konkluderet, at beholdninger af dyr og afgrøder falder ind under definitionen af aktiver og skal derfor indregnes i balancen, under forudsætning af, at værdien kan måles pålideligt. Aktiver opdeles sædvanligvis i anlægs- og omsætningsaktiver, jf. regnskabsskemaerne i ÅRL bilag 2 (kontoform). Anlægsaktiver defineres som *”Aktiver, der er bestemt til vedvarende eje eller brug for virksomheden.”*¹³ Omsætningsaktiver defineres som aktiver, der ikke er anlægsaktiver, jf. ÅRL Bilag 1D 3.

Efter IAS 1.57 defineres omsætningsaktiver positivt i modsætning til ÅRL.

”Et aktiv skal klassificeres som værende et omsætningsaktiv, hvis det:

- a) forventes realiseret eller besiddes med salg eller forbrug for øje i løbet af virksomhedens normale driftscyklus; eller*
- b) primært besiddes med handel for øje eller på kort sigt og som forventes realiseret inden for et år efter balancedagen; eller*
- c) består af likvider, som ikke er begrænset i anvendelse.*

Alle andre aktiver skal klassificeres som anlægsaktiver.”

2.2.1. Hvorfor sondring mellem anlægsaktiver og omsætningsaktiver?

Det vurderes, at eksterne regnskabsbrugere kan finde informationen nyttig i vurdering af virksomhedens mulighed for at realisere kapital (penge). Omsætningsaktivernes andel af balance-summen oplyser regnskabslæser om virksomhedens finansielle mobilitet. Tillige indgår regnskabsposten i opgørelsen af arbejdskapitalen, hvor de kortfristede forpligtelser fratrækkes omsæt-

---

¹² ÅRL Bilag 1C 10.

¹³ ÅRL Bilag 1C 2.

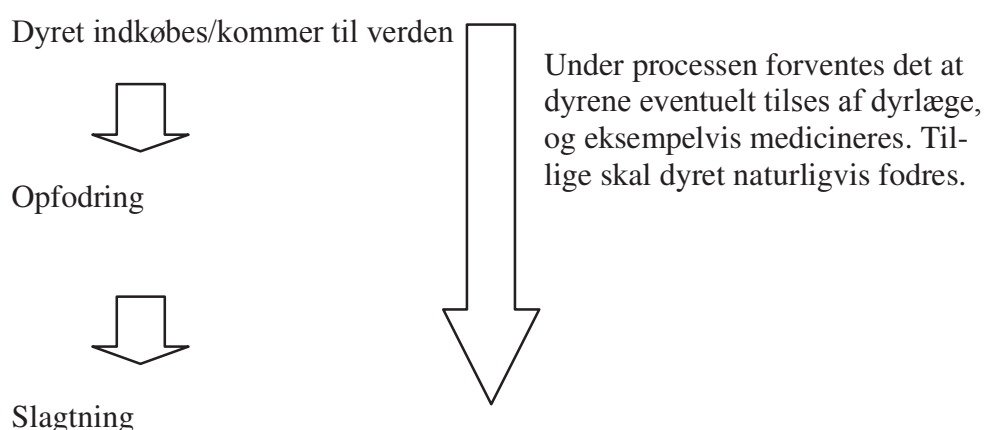
ningsaktiverne¹⁴. Anlægsaktiverne kan ses som rammen til skabelsen af produktionen, hvor omsætningsaktiverne vedrører køb, produktion og salg ”varekredsløb”¹⁵. I det næste delafsnit vil besætning af dyr blive gennemgået særskilt fra afgrøder som gennemgås efterfølgende.

2.3. Besætning

Landbrugsvirksomheders beholdning af dyr kaldet besætning kan opdeles i 2 hovedgrupper¹⁶; *stambesætning* og *handelsbesætning*. Stambesætning defineres ud fra ejerens forventning til anvendelsen af dyrene. Stambesætning antages at være en gruppe af dyr som anvendes til avl af dyr, altså et ”produktionsapparat” til fremavl af yderligere dyr. Endvidere synes eksempelvis malkekvæg, som i øvrigt har en levetid væsentligt over et år også at kunne defineres som et anlægsaktiv, naturligvis under den forudsætning, at de ikke forventes solgt. Malkekvæg har eksempelvis 2 funktioner; at levere mælk og til avlsformål.

Klassifikation mellem anlægsaktiv og omsætningsaktiv, må således bero på det enkelte dyrs anvendelse i produktionen. Stambesætning vurderes at have karakter af et ”anlægsaktiv” (produktionskapacitet), hvorimod handelsbesætning vurderes at være et omsætningsaktiv, da anvendelsen falder ind under definitionen heraf, jf. ovenfor, jf. delafsnittet *omsætningsaktiver*, efter nedenstående afsnit.

Forventet produktionsflow vedrørende produktion af dyr¹⁷ (landbrugsprodukter)

¹⁴ Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv af Jens O. Elling 3. udgave side 187

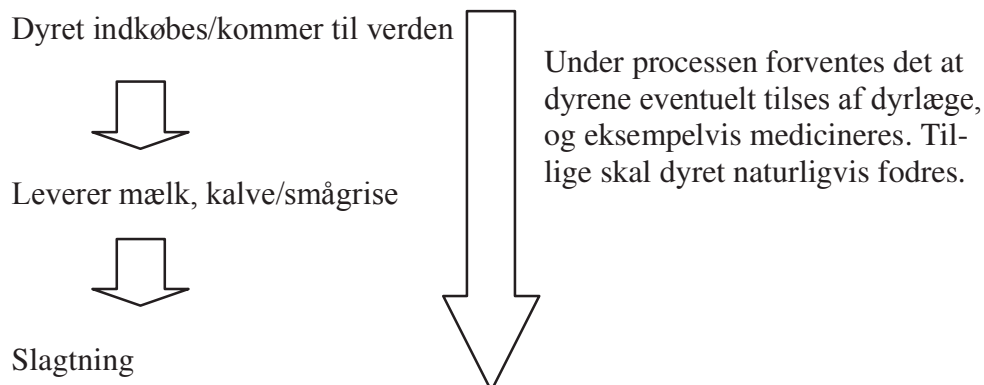
¹⁵ Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv af Jens O. Elling 3. udgave side 187

¹⁶ Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper marts 2006 side 8 og 12, udgivet af Landscentret

¹⁷ eksempelvis produktionen af slagtesvin

Forventet produktionsflow/levetid vedrørende producerende dyr¹⁸ (landbrugsprodukter)

Tiden hvor aktivet er i drift som producerende vurderes at være betydeligt længere end 1 år. I driftsperioden avles der eksempelvis smågrise til slagtning, kalve og eksempelvis mælk.

2.3.1. Anlægsaktiver

Jf. balanceskemaet i ÅRL opdeles anlægsaktiver i følgende 3 hovedgrupper; immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver. Det er givet, at besætningerne ikke tilhører første og sidste gruppe, hvorefter opmærksomheden rettes mod gruppen materielle anlægsaktiver. Materielle anlægsaktiver omfatter sædvanligvis grunde og bygninger, produktionsanlæg og maskiner samt andre anlæg, driftsmateriel og inventar. Umiddelbart synes det søgt at kategorisere en besætning af eksempelvis malkekvæg som ”materiel”. Det er dog brugt, jf. eksempelvis årsrapport 2005/06 for Antoniegården ApS¹⁹. Modsætningsvis klassificeres besætning samt råvarer og hjælpematerialer som ”beholdninger og biologiske aktiver”, i årsrapport 2005 for Sund Agro A/S²⁰.

Det vurderes, at en alternativ gruppering med fordel kan tages i anvendelse, eksempelvis benævnt ”Biologiske anlægsaktiver”. Placeringen foreslås at være mellem materielle og finansielle anlægsaktiver. Denne gruppering synes at være relevant, idet disse aktiver vurderes at have regnskabslæseres fokus og derfor bør være præsenteret sammen med ensartede aktiver. Disse biologiske aktiver adskiller sig endvidere væsentligt fra materielle aktiver med deres art, idet de er levende. Sædvanlige materielle anlægsaktiver såsom ejendomme og maskiner er ”døde”. Tillige vurderes det at en landbrugsvirksomhed kan have flere produktionsgrene, eksempelvis grise, kvægbrug og markbrug som bør fremgå af samme gruppe. Termen ”biologisk aktiv” findes i ÅRL og i IAS 41. Jf. ÅRL § 23 skal årsrapporter opstilles i overensstemmelse med skemaerne i bilag 2 i loven. Jf.

¹⁸ eksempelvis kvæg der anvendes til avl af kalve

¹⁹ cvr-nr 14 21 11 44 side 10

²⁰ cvr-nr. 21 82 42 75

stk. 2 er der mulighed for at tilføje arabertalsposter. Der er som udgangspunkt ikke mulighed for at indarbejde en supplerende romertalspost. Det skal dog bemærkes, at Dansk Landbrugsrådgivning, Landscenteret ikke har en sådan anbefaling. I deres forslag til regnskabsstandard grupperes stambesætning under materielle anlægsaktiver²¹. Begrebet anvendes dog i ”Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper”²² side 8. Årsregnskabslovens § 11 ”det retvisende billede” tillader dog fravigelse af § 23, jf. § 11 stk. 3, såfremt anvendelse af skemapligten strider mod kravet om retvisende billede. Som udgangspunkt vurderes det, at der ikke er hjemmel i medfør af denne paragraf til ændring i skemaet.

2.3.1.1. Stambesætning under fremstilling

Af hensyn til fuldstændigheden vil begrebet anlægsaktiver under fremstilling blive belyst. Sædvanligvis præsenteres anlægsaktiver under fremstilling særskilt i såvel anlægsnoten som i balancen. Relevansen afhænger dog i høj grad af, hvorledes den enkelte virksomhed avler ”produktionsapparatet”, under den forudsætning at avlsdyr købes, antages det, at dyrene er klar til brug ved køb. Såfremt der avles til stambesætning, er klassificeringen relevant, idet det pågældende dyr ikke indgår i handelsbeholdningen og ikke indgår i produktionen. I en eventuel opstartsfase, eller ved væsentlige udskiftninger, produktionsomlægning mv., eksempelvis ved sygdom, kan en sådan gruppering være relevant.

2.3.2. Omsætningsaktiver

Ovenfor blev det konkluderet, at en delmængde af den samlede besætning, kaldet stambesætning, kunne klassificeres som anlægsaktiv, idet formål og brug af denne delmængde havde anlægsliggende karakter. Modsætningsvis må den øvrige delmængde kategoriseres anderledes. Handelsbesætningen vil således omfatte beholdning af dyr bestemt for videresalg. Denne type besætning vurderes at have karakteristika som varebeholdninger. Varebeholdninger er ikke direkte defineret i årsregnskabsloven. IAS 2.6 definerer varebeholdninger således:

Varebeholdninger er aktiver:

- a) som besiddes til videresalg som led i det normale forretningsforløb,*
- b) under fremstilling med henblik på et sådant salg eller*

---

²¹ ”Årsrapport – Opstilling efter klasse B”, downloadet fra www.lr.dk

²² Downloadet fra www.lr.dk

c) *i form af råvarer og hjælpematerialer til brug i produktionsprocessen eller levering af tjenesteydelser.*

Besætninger vurderes at falde under ovenstående definitioner punkt a og b. Vurderingen baseres væsentligst på, at handelsbeholdningen af dyr besiddes til videresalg og er et led i det normale forretningsforløb og er fremstillet eller er under fremstilling. Jf. ÅRL bilag 2.1 balance i kontoform har varebeholdninger en særskilt romertalspost og består af følgende 4 undergrupperinger:

I. Varebeholdninger

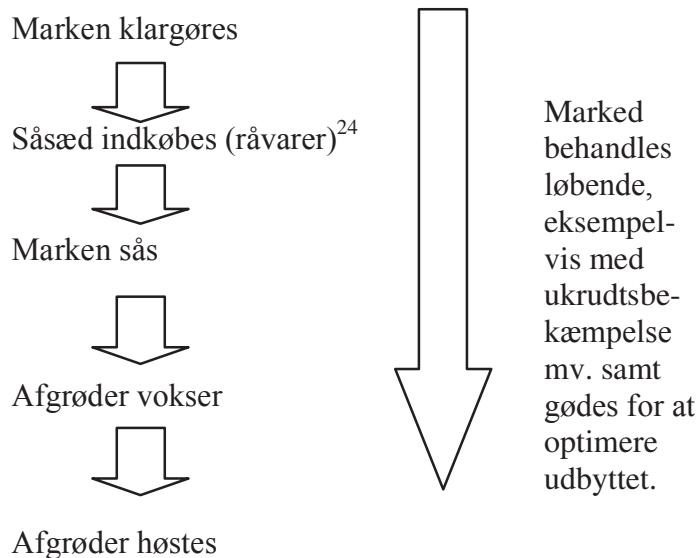
1. Råvarer og hjælpematerialer
2. Varer under fremstilling
3. Fremstillede varer og handelsvarer
4. Forudbetalinger for varer

Alt andet lige må handelsbesætningen skulle indregnes som varer under fremstilling eller fremstillede varer og handelsvarer eller en lignende post. Besætning vurderes ikke at kunne klassificeres som råvarer. Eventuelle forudbetalinger på eksempelvis smågrise skal indregnes under arabertal post 4.

2.3.2.1. Afgrøder

Det blev tidligere konkluderet, at afgrøder (markbrug) falder under definitionen af aktiver, jf. den indledende klassificering. Sondring af grupperingen mellem anlægs- og omsætningsaktiver vurderes ikke at være af stor relevans, idet det vurderes, at afgrøder sædvanligvis dyrkes og høstes inden for en tidsperiode på mindre end 12 måneder. Endvidere vurderes det, at formålet med aktivet oftest er at producere det, for derefter enten at sælge udbyttet eller anvende udbyttet som foder i produktionen af eksempelvis grise og køer. På denne baggrund konkluderes det, at afgrøder tilhører balancegruppen *omsætningsaktiver*. Jf. afgræsningen i specialet er der afgrænset fra skovbrug og lignende.

Nedenfor er den forventede produktionsproces illustreret²³:

Varigheden af processen afhænger af den enkelte afgrøde. Den anvendte gødning må i nogen grad forventes at stamme fra ”biproduktionen” af dyr mv.

Det må stå klart, at de såede afgrøder er plantet på given mark, hvor processen fra frø til færdig høst foregår. Marken ses som katalysator for produktionen – et produktionsapparat. På denne baggrund vurderes det, at afgrøder i vækst (plantede) skal behandles som enkeltaktiver uden kobling til marken, hvorpå de vokser. I skattemæssig henseende behandles *afgrøder på roden* som en del af ejendommen. Dog kan der fraviges fra dette udgangspunkt på særlige betingelser²⁵. Den regnskabsmæssige behandling af jorden vil blive diskuteret i særskilt områdeafsnit i forbindelse med analysen af den regnskabsmæssige behandling af ejendommen, hvortil jorden alt andet lige må tilhøre.

Som det fremgår af ovenstående illustration gennemgår afgrøden en udvikling fra frø til færdigt udbytte. Alt efter produktionsstadiet og rapporteringsdatoen vil afgrøderne enten være under udvikling eller være færdighøstet. I det omfang afgrøden endnu ikke er høstet på rapporteringsdagen, må afgrøden skulle klassificeres som ”varer under fremstilling” eller anden tilsvarende klassifikation. En høstet afgrøde må som udgangspunkt skulle klassificeres som *fremstillede varer*. Udbyttet skal klassificeres i overensstemmelse med den forventede anvendelse. Hvis udbyttet forventes solgt, når afgrøden er færdig vil en klassifikation som *fremstillede varer* eller lignende

²³ Egen tilvirkning - Hvorvidt rækkefølgen reelt er anderledes vurderes som uvæsentligt.

²⁴ Det forventes ikke at der i stor udstrækning bruges ”egen avl”

²⁵ Ligningsvejledningen E.E.2 pkt. 4.

være korrekt. I det omfang høstudbyttet forventes anvendt til foder af besætningen vil en anden klassificering være relevant. Det vurderes, at en klassifikation som *råvarer* eller lignende vil være relevant.

2.3.2.2. Biprodukter

Til sikring af fuldstændigheden omkring produktionscyklusen i landbrugsvirksomheder med flere produktionsgrene, markbrug og besætning, bør det overvejes, hvorledes de separate grene påvirker hinanden. Ovenfor blev klassificering af afgrøder drøftet og forinden klassificering af besætning. Vi så, at i det omfang afgrøder var færdigproduceret og formålet hermed var at anvende disse i produktionen af besætning (foder), ville en klassificering som råvare være oplagt. Dette gør sig gældende uanset om der er tale om egentlige komprodukter eller eksempelvis hø og halm.

Det er almindeligt kendt, at produktion af kvæg og grise afføder biprodukter – husdyrgødning. Det er tillige almindeligt kendt, at husdyrgødning anvendes som gødning af marken under produktionsprocessen af afgrøder. Heraf følger, at det burde overvejes, om dette biprodukt kan/skal klassificeres som et regnskabslement og dermed indregnes.

I det omfang en husdyrgødningsbeholdning repræsenterer en ressource for virksomheden og dermed klassificeres som et aktiv, bør indregning overvejes. En beholdning heraf ville skulle klassificeres som råvare, hvilket følger af forangående argumentation omkring råvarer i form af foder. I det omfang husdyrgødningen i sin anvendelse som gødning substituerer et fremtidigt indkøb af kunstgødning, taler dette også for aktivering. Modsætningsvis viser følgende citat, at husdyrgødning i realiteten repræsenterer en ”forpligtelse”: *”Det er almindeligt kendt, at husdyrgødning udleveres udlagt hos gylleaftager uden beregning”*²⁶. Dette betyder, at husdyrgødningen udspreddes uden beregning, hvorfor fremtidige omkostninger i forbindelse hermed i nogen grad vil kunne klassificeres som forpligtelse. Det vurderes dog, at værdien af en sådan beholdning alt andet lige må betragtes som uvæsentlig for det retvisende billede, hvorfor diskussionen herom afsluttes.

2.3.2.3. Klassificering af biologiske omsætningsaktiver

Som anført under analysen af anlægsaktiver bør det vurderes, om biologiske omsætningsaktiver, afgrøder såvel som besætning bør klassificeres særskilt. Eksempelvis som biologiske omsæt-

---

²⁶ Beregnede smågrisenotering - juni 2007 www.dansksvineproduktion.dk/

ningsaktiver som selvstændig romertals post før ”normale” varebeholdninger. Nedenfor følger forslag til undergruppering for biologiske omsætningsaktiver²⁷ til præsentationen i balancen:

X. Biologiske omsætningsaktiver

1. Dyrkede foderbeholdninger
2. Afgrøder på rod
3. Stambesætning
4. Handelsbesætning
5. Høstede afgrøder beregnet for videresalg

Det vurderes, at disse aktiver er så særegne, at de ikke umiddelbart er sammenlignelige med andre mere gængse vare-/lagerbeholdninger, hvilket taler for en særskilt klassificering. Som anført under afsnittet om anlægsaktiver, er der ikke umiddelbart hjemmel til at lave nye romertalsposter, jf. skemapligten.

2.4. Klassifikation i et andet perspektiv

Ovenfor er klassifikationsproblematikken diskuteret i klassisk perspektiv vedrørende opdeling i anlægs- og omsætningsaktiver. Hvorvidt der overhovedet er muligt at foretage en eksplicit opdeling, er ikke undersøgt nærmere. Det forventes dog, at der løbende sker udskiftning af de specifikke dyr i stambesætningen, idet det må forventes at gode egenskaber vil ønskes fremavlet. Endvidere synes det muligt at anlægge en anden synsvinkel på besætningen. Over tid vil alle dyr blive slagtet, og dermed i en hvis udstrækning være en del af salgsbeholdningen. Det kan således overvejes om det giver megen mening at opdele biologiske aktiver på grupperne anlægs- og omsætningsaktiver. I henhold til ÅRL er det ikke et eksplicit krav at omsætningsaktiver skal omsættes til andre aktiver (penge) inden for 12 måneder. Jf. ÅRL § 26 skal der gives oplysninger om tilgodehavender der forfalder senere end et år efter regnskabsårets udløb – disse anses som ”langfristede aktiver”. Sammenlignet med igangværende arbejder for fremmed regning kan disse tillige strække sig over flere år.

Jf. diskussionen i foregående afsnit blev det fremført, at biologiske aktiver i nogen grad burde klassificeres særskilt, der fandtes dog umiddelbart ikke hjemmel hertil inden for lovens rammer i forhold til den foreslåede klassifikation for såvel anlægs- som omsætningsaktiver. Det blev tillige omtalt, at der inden for lovens rammer er mulighed for at tilføje nye arabertalsposter, jf. ÅRL § 23

---

²⁷ Udarbejdet med inspiration af ÅRL's skema

stk. 2. På denne baggrund kan det overvejes om de biologiske aktiver burde indregnes i én post i balancen under varebeholdninger, eksempelvis benævnt biologiske aktiver. I tilhørende note kan de biologiske aktiver specificeres i henhold til det tidligere foreslåede under diskussionen af omsætningsaktiver:

1. Dyrkede foderbeholdninger
2. Afgrøder på rod
3. Stambesætning
4. Handelsbesætning
5. Høstede afgrøder beregnet for videresalg

Stambesætningen kan eventuelt indregnes sammen med handelsbesætningen, og blot oplyses i tilhørende tekstforklaring til tallet. Denne klassifikation synes at øge overblikket i balancen, og opmærksomheden kan henledes til én samlet note med specifikation af de biologiske aktiver. Endvidere kan klassifikationen holdes inden for lovens rammer, hvilket naturligvis er ønskeligt. Det vurderes, at regnskabslæser alt andet lige vil modtage tilsvarende oplysninger omkring anlægsbasen og kan dermed lave samme analyser mv. af årsrapporten, som hvis aktiverne var indregnet særskilt som anlægsaktiver. Den valgte metoder må afhænge af den pågældende virksomheds specifikke forhold.

2.5. Andre beholdninger

Klassificeringen af andre beholdninger, eksempelvis foderbeholdninger, planteværn²⁸, forventes ikke at overraske. Disse aktiver vil blive klassificeret som råvarer og hjælpematerialer. Til denne gruppe vurderes, at beholdning af indkøbt såsæd, som endnu ikke er sået, tillige vil henhøre. Som udgangspunkt vurderes det, at disse aktiver bør klassificeres særskilt i forhold til de særlige biologiske aktiver.

Det er sædvanligt i branchen, at der indgås købekontrakter med eksempelvis leverandør af foderstoffer. Ikke modtagne varer i henhold til bindende købekontrakt skal ikke indregnes i varelageret²⁹. Jf. ÅRL § 64 skal en sådan forpligtelse fremgå af årsrapporten. Indregning af en eventuel regnskabsmæssig effekt ved indgåelse af en sådan kontrakt diskuteres i følgende afsnit om indregning. De relevante beholdninger er nu gennemgået og klassificering i henhold til ÅRL's defini-

---

²⁸ Populært kaldet sprøjtegifte

²⁹ Hvor risikoovergangen ikke har fundet sted (ikke svømmende varer)

tioner af regnskabslementer er gennemført, hvorfor en diskussion af indregning og måling er relevant.

2.6. Indregning og måling i balancen

Delafsnittet vil indledningsvis starte ud med en vurdering af relevant lovgrundlag i henhold til årsregnskabsloven omkring indregning og måling for regnskabslementerne. De fundne paragraffer vil blive kommenteret og vurderet i relation til indhold samt i forhold til specialets formål. I det omfang det findes relevant vil nationale vejledninger og internationale standarder blive inddraget. Herefter vil måling og indregning blive analyseret, med baggrund i den teoretiske gennemgang. I denne forbindelse vil der blive udarbejdet eksempler på anbefalede metoder i form af eksempler på indregning og opstilling. Udskudt skat vil blive behandlet særskilt.

2.6.1. Generelle regler for indregning af aktiver

”Virksomhedens aktiver og forpligtelser samt indtægter og omkostninger indregnes og måles systematisk og konsekvent i overensstemmelse med almindeligt anerkendte retningslinjer under hensyntagen til virksomhedens art og omfang.” Denne bestemmelse gælder for klasse A virksomheder og følgende klasser. Jf. den indledningsvise beskrivelse, vil nærværende speciale væsentligst fokusere på klasse B. Nedenfor følger bestemmelser for klasse B i kronologisk rækkefølge.

Af ÅRL § 33 følger det at *”Et aktiv skal indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden og aktivets værdi kan måles pålideligt.”* Paragraffen henviser til før omtalte definition af aktiver og tilføjer endvidere, at aktivets værdi skal kunne måles pålideligt. Det må således stå klart, at målingen skal kunne foretages pålideligt og at dette er en forudsætning for indregning – et aktiv der ikke kan måles pålideligt vil ikke kunne indregnes.

Af ÅRL § 36 følger det at: *”Aktiver og forpligtelser skal på tidspunktet for første indregning måles til kostpris. Efter første indregning skal aktiver måles til kostpris og forpligtelser til nettorealizationsværdi, medmindre andet følger af denne lov.”* Det følger heraf, at aktiver (og forpligtelser) skal indregnes til kostpris ved første indregning. Kostpris er defineret som: *”For et aktiv er kostprisen det beløb, der er ydet som vederlag for aktivet, uanset dette er anskaffet fra en ekstern part*

---

eller internt fremstillet.”³⁰ Det ses, at måleattributten relaterer sig til transaktionen. For internt fremstillede aktiver defineres kostprisen tillige som vederlaget for fremskaffelsen af aktivet.

2.6.2. ÅRL § 38 stk. 3

Af særlig relevans findes ÅRL § 38 stk. 3, der lyder som følger ”*virksomheder, der som hovedaktivitet omdanner levende dyr eller planter biologisk med henblik på salg, forarbejdning, forbrug eller avl af yderligere dyr og planter, kan efter første indregning løbende regulere disse aktiver til dagsværdi*”. Landbrugsvirksomheder, hvis hovedaktivitet omfattes af ordlyden, har således mulighed for at indregne beholdninger af levende dyr og planter til dagsværdi. Anvendelsen af denne paragraf er ikke et krav. Hovedaktivitetsproblematikken vil blive adresseret i hovedafsnittet om landbrugsejendommen. Det ses af sidste led i sætningen af stk. 1, at paragraffen alene kan anvendes **efter** 1. indregning, hvorfor beholdninger ved 1. indregning skal indregnes efter anden metode med udgangspunkt i kostprisen, jf. § 36.

Stk. 5 i samme paragraf lyder således: ”*Et beløb svarende til årets nettoopregulering som følge af ændret dagsværdi efter stk. 1 eller 3 skal indregnes i posten...»Reserve for dagsværdi for biologiske aktiver« under egenkapitalen. Denne reserve kan ikke elimineres med virksomhedens underskud eller formindskes på anden måde, jf. dog 3. pkt. Reserven skal opløses eller formindskes, i det omfang de opregulerede aktiver*

- 1) *realiseres eller udgår af aktiviteten,*
- 2) *reguleres ned på grund af lavere dagsværdi,*
- 3) *er forbundet med udskudt skat, der skal hensættes, jf. § 47, eller*
- 4) *tilbageføres på grund af ændret regnskabsmæssigt skøn, jf. § 52.”*

Det ses af stk. 5. at den ikke realiserede indtægt skal bindes på en reserve på egenkapitalen i posten *Reserve for dagsværdi for biologiske aktiver*. Bindingen på reserven sikre blandt andet, at den urealiserede indtægt ikke kan udloddes som udbytte og kan tillige ikke mindskes af underskud. Beløbet vurderes at skulle beregnes som dagsværdi fratrukket, den efter reglerne opgjorte, kostpris. Kravene til en eventuel formindskelse af reserven fremgår klart af ovenstående. Indregning af aktiver til dagsværdi med resultatføring af ”opskrivningen” var en nyskabelse ved implementeringen af den nye årsregnskabslov. Indregning til dagsværdi betyder i princippet, at beholdningen

---

³⁰ ÅRL Bilag 1D 6.

opskrives fra kostpris³¹ til salgspris. Det tillades således, at **ikke realiserede avancer** indregnes i resultatopgørelsen som indtægt.

Indtægter³² er defineret således: ”*Stigninger i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af tilgang eller værdistigning af aktiver eller fald i forpligtelser, som medfører stigninger i egenkapitalen. I indtægter indgår dog ikke indskud fra ejere.*” Regulering til dagsværdi ses omfattet af definitionen af indtægter, ”værdistigning af aktiver”. Definitionen af indtægter giver ingen yderligere klarhed over, hvornår en indtægt/værdistigning kan indregnes. Af ÅRL § 49 fremgår det klart, at indtægter efter § 38 stk. 3 altid anses for indtjent, dermed er der hjemmel til at indregne disse værdistigninger i driftsresultatet. Det bemærkes, at RVL 22 ”Indtægter” ikke omfatter indtægter af biologiske produkter³³.

2.6.2.1. Baggrunden for denne indregningsmetode

Sædvanligvis tillades det ikke at indregne varelager til salgsværdi, idet dette er ensbetydende med at indregne indtægten forinden et salg har fundet sted. Indtægten er dermed ikke indtjent og realiseret i klassisk forstand. Baggrunden for, at værdistigninger på aktiver omfattet af § 38 stk. 3 kan indregnes i resultatopgørelsen, skal ses i lyset af disse aktivers særlige karakteristika i forhold til ”normale” beholdninger. Markedsforholdene og konkurrencesituationen for landbrugsprodukter vurderes at kunne defineres som ”fuldkommen konkurrence”³⁴. Fuldkommen konkurrence er defineret som et marked med mange udbydere og ingen præferencer. Denne konkurrenceform er kendetegnet ved, at udbyderen af produkterne (landmændene) ikke kan påvirke prisen, idet antallet af udbydere er så stort. Endvidere ses produkter som værende ens i kvalitet og egenskaber, hvorfor prissætningen alene relaterer sig til målbare kvaliteter som eksempelvis mængde, vægt og fedtprocent – varerne er homogene. Udbyderne af varen er pristager. Det er uden betydning, fra hvilken producent varerne oprinder fra. Endvidere antages det, at produkterne på markedet er let omsættelige, idet der er mange købere til produktet. Det vurderes, at ovenstående beskrivelser i al væsentlighed danner baggrunden for den udvidede mulighed for at indregne biologiske beholdninger til dagsværdi, idet produkterne er let omsættelige.

---

³¹ Se senere i afsnittet

³² ÅRL Bilag 1 C 10.

³³ RVL 22 punkt 8.D.

³⁴ Afsætningsøkonomisk Modelsamling udgivet af Samfundslitteratur ME – Danske Markedsøkonomer side 15.

For at drage paralleller til andre regnskabslementer kan disse beholdninger eksempelvis sammenlignes med en beholdning af børsnoterede aktier. Disse finansielle instrumenter sælges på lignende vilkår, idet udbyder som oftest ikke bestemmer prisen og er dermed pristager. Køber skelner ikke mellem, hvilken aktie der købes, da de udbudte aktier inden for samme selskab er ens³⁵. I det omfang disse finansielle instrumenter indgår i en handelsbeholdning, måles disse til dagsværdi, jf. ÅRL § 37.

Indregningsmetoden har tillige visse ligheder med indregning af igangværende arbejder for fremmed regning (produktionsmetoden som indtægtskriterium). Igangværende arbejder for fremmed regning er karakteriseret ved, at der er en køber til aktivet. Ved denne metode indregnes omsætningen eksempelvis ved opmåling mv. af det udførte arbejde på baggrund af timer og anden resourceforbrug. Indtægten indregnes således i takt med, at den skabes, uafhængigt af tidspunkt for fakturering. Afslutningsvis vil fokus blive rettet mod dagsværdibegrebet i relation til landbrugsvirksomheder.

2.6.3. Opgørelse af dagsværdi

Dagsværdi³⁶ defineres som: *”...er det beløb, hvormed et aktiv kan udveksles eller en forpligtelse kan udlignes ved transaktioner mellem af hinanden uafhængige parter.”* ÅRL § 38 stk. 4 henviser til ÅRL § 37 2-4 punktum, som lyder: *”Denne måles til den salgsværdi, der kan konstateres for de pågældende aktiver eller forpligtelser på et velfungerende marked. Kan salgsværdien ikke umiddelbart konstateres for aktiverne eller forpligtelserne, måles de ud fra markedets salgsværdier på aktivets eller forpligtelsens enkelte bestanddele. Eksisterer der heller ikke et velfungerende marked for disse bestanddele, skal dagsværdien så vidt muligt måles til en tilnærmet salgsværdi ved hjælp af den for aktivet eller forpligtelsen relevante kapitalværdi, hvis denne kan beregnes ved hjælp af almindeligt accepterede værdiansættelsesmodeller og -teknikker. Kan en tilnærmet salgsværdi ikke beregnes, skal aktivet eller forpligtelsen måles til kostpris.”* Af den kommenterede udgave af årsregnskabsloven henvises der til lovbemærkningerne, hvoraf det fremgår, at IAS 41 skal bidrage til praksis og standarder for området.

IAS 41 ”Behandling og præsentation af landbrugsaktiviteter” omhandler indregning af biologiske aktiver, pkt. 1. Denne standard kræver, at *”et biologisk aktiv skal ved første indregning og på hver*

---

³⁵ Der ses bort fra forskellige aktieklasser mv.

³⁶ ÅRL Bilag 1D 2.

*balancedag måles til dagsværdi med fradrag af skønnede salgsomkostninger, ...*³⁷. I forhold til definitionen i ÅRL afviger IAS umiddelbart med kravet om at modregne skønnede salgsomkostninger. Salgsomkostninger er i standarden defineret som omkostninger til vekselerere og dealere, afgifter til offentlige myndigheder og handelsomkostninger samt skatter og afgifter. Transportomkostninger indgår ikke heri³⁸. Af lovbemærkningerne til ÅRL § 38 stk. 3 fremgår der, som tidligere nævnt, at IAS 41 forventes at skulle bidrage til praksis på området, hvorfor det forventes, at de nævnte nedslag fra dagsværdi må skulle fragå efter ÅRL.

ÅRL tager udgangspunkt i, at der findes et aktivt marked, jf. henvisningen til § 37, hvor prisen kan aflæses, ligesom IAS 41, jf. pkt.17. Der findes i Danmark aktive markeder, hvor priser på korn, kvæg og svin kan aflæses direkte.³⁹ Det bemærkes, at det er dagsværdien på det marked hvorpå landbrugsprodukterne forventes afsat, der skal anvendes. I tilfælde af at en markedspris på statustidspunktet ikke direkte kan aflæses i offentlige børslistes, kan dagsværdi opgøres efter en tilnærmet metode. ÅRL nævner anvendelse af kapitalværdimodeller. IAS 41 bringer andre metoder i forslag, eksempelvis seneste transaktionspris og markedspriser for lignende aktiver. Såfremt dagsværdi ikke lader sig identificere ved hjælp af foranstående metoder, skal aktiverne indregnes til kostpris. I resten af specialet vil det blive forudsat, at dagsværdi af biologiske aktiver lader sig identificere ved opslag i offentligt tilgængelige børslistes.

2.6.3.1. Salgskontrakter (futures)

Specialet har tidligere omtalt branchens anvendelse af købekontrakter, jf. afsnittet ”Andre beholdninger”. Branchen anvender tillige salgskontrakter vedrørende eksempelvis salg af dyrket korn eller producerede dyr. Omfanget ses endvidere tydeliggjort af, at Saxo Bank har indledt et samarbejde med landbrugets rådgivningsvirksomhed Agrovi⁴⁰. Alt andet lige ville det være nærliggende at anvende den i kontrakten aftalte salgpris som substitution for dagsværdi. ÅRL tager ikke stilling hertil, da der alene henvises til dagsværdi. Området er dog omtalt i IAS 41, hvorfor der søges støtte heri. IAS 41 pkt. 16 foreskriver, at dagsværdien skal aflæses på markedet på det pågældende tidspunkt. I tilfælde af at den indgående kontrakt er tabsgivende⁴¹ i forhold til dagsværdi, skal denne forskelsværdi behandles særskilt efter IAS 37 ”Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets”. Umiddelbart kan det forekomme udenforstående omsonst at opdele dette i 2 for-

---

³⁷ IAS 41 pkt. 12 og 13

³⁸ IAS 41 pkt. 14

³⁹ Bl.a. på www.landbrugsavisen.dk/noteringer

⁴⁰ ”Finansdrenge giver staldtips om korn”, <http://borsen.dk/finans/nyhed/109723/> af Troels Pedersen

⁴¹ At den i kontrakten aftalte pris er lavere end markedsprisen/dagsværdi.

skellige transaktioner. Baggrunden for dette krav vurderes at skulle findes i karakteren af de 2 separate begivenheder. Indgåelse af en kontrakt med aftale om salg af en given mængde til en given pris, skal ses som en særskilt disposition – en sikringstransaktion. Det sikrede er i denne forbindelse dagsværdien af beholdningen af eksempelvis afgrøder på rod, færdigproducerede afgrøder eller slagtesvin eller sikring af salgsprisen af fremtidig produktion. Det vurderes, at forskellige typer af salgsaftaler er i anvendelse. Der findes egentlige futures, som handles på børser verden over og salgskontrakter indgået med det lokale foderstof. Nedenfor analyseres disse salgskontrakter i relation til indregning.

Futures defineres således: ”A futures contract is a standardized contract, traded on a futures exchange, to buy or sell a certain underlying instrument at a certain date in the future, at a specified price. The future date is called the delivery date or final settlement date. The pre-set price is called the futures price. The price of the underlying asset on the delivery date is called the settlement price. The futures price, normally, converges towards the settlement price on the delivery date.”⁴² Prisen på det underliggende aktiv (fx korn eller svin) er aftalt i kontrakten ligesom mængden. Det bemærkes, at virksomheden er forpligtet til at opfylde kontrakten vedrørende salg af den givne mængde til den aftalte pris, modsat optioner hvor optionshaver har en ret, men ikke en pligt.

Det bemærkes, at en futures er et afledt finansielt instrument også kaldet et derivat. Et sådant instrument er et omsætteligt finansielt aktiv. Salgskontrakter indgået med det lokale foderstof er sædvanligvis ikke omsætteligt.⁴³ Finansielle instrumenter kræves indregnet i årsrapporten, jf. ÅRL § 33 for klasse B-selskaber. Det forudsættes, i forhold til specialets fokusområde, at virksomhederne alene investerer i afledte finansielle instrumenter (futures) i forbindelse med sikring af henholdsvis dagsværdi af indregnede beholdninger eller sikring af fremtidige pengestrømme, der afgrænses fra situationer, hvor virksomheden spekulerer i disse finansielle instrumenter. Finansielle sikringsinstrumenter der sikrer dagsværdi af andre balanceelementer (det sikrede, eksempelvis beholdning af korn), skal indregnes til dagsværdi i balancen og modposten resultatføres⁴⁴. I det omfang landbrugsvirksomheden har indgået kontrakt (futures) om salg af eksempelvis hvede, som endnu ikke er indregnet i balancen, vil et sådant instrument skulle behandles anderledes. Instrumentet tjener således til sikring af fremtidige pengestrømme. Dagsværdi af kontrakten

---

⁴² http://en.wikipedia.org/wiki/Futures_contract

⁴³ Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg

⁴⁴ http://www.bdo.dk/upload/files/kurssikringsinstrumenter_i_aarsrapporten.pdf

vil således skulle indregnes i balancen (som sikring af dagsværdi), modposten vil derimod skulle behandles væsentligt anderledes. Modposten ”parkeres” på egenkapitalen, indtil de underliggende aktiver indregnes i balancen.

Det vurderes, at den væsentligste forskel mellem børsnotede futures og salgskontrakter indgået med den lokale foderstof, er omsætteligheden af kontrakten. Jf. tidligere i afsnittet er det oplyst, at en ”simpel” kontrakt ikke er omsættelig. Omsætteligheden vurderes at have indflydelse på muligheden for måling af instrumentets værdi. Dagsværdi af børsnotede futures kan uden problemer måles ved opslag i børsliste. Den ikke omsættelige kontrakt kan derimod ikke måles direkte. Værdien af kontrakten vurderes væsentligst at være påvirket af den i kontrakten aftalte pris i forhold til dagsværdi på måletidspunktet⁴⁵. Det vurderes således, at dagsværdi af en ikke omsættelig kontrakt i al væsentlighed kan substitueres af forskelsværdien mellem den aktuelle dagsværdi på det underliggende aktiv i forhold til kontraktprisen. Målemetoden vurderes at være i overensstemmelse med ÅRL § 37. I det omfang kontraktprisen er lavere end dagsværdi, har virksomheden på måletidspunktet en forpligtelse og modsætningsvis har virksomheden et aktiv, såfremt dagsværdi er lavere end kontraktprisen. Det bemærkes dog, at dette forum ikke er egnet til egentlig teoretisk diskussion af prisfastsættelse af sådanne kontrakter. Den beskrevne sammenhæng er således alene en antagelse, som dog synes at være valid i det væsentligste.

Det vurderes at være hensigtsmæssigt at indgåede aftaler, som ovennævnte afledte finansielle instrumenter og simple salgskontrakter, i videst mulige omfang behandles ens i årsrapporten. De afledte finansielle instrumenter vurderes at skulle indregnes under andre tilgodehavender⁴⁶, i det omfang de repræsenterer et aktiv (gevinst). I det omfang instrumentet repræsenterer en forpligtelse (tab), anbefales denne at skulle klassificeres som anden gæld⁴⁷. Argumentationen for denne klassificering bæres hovedsageligt af, at instrumentet vedrører periodisering af tab/gevinst på finansielle instrumenter (sikring). Det bemærkes, at værdien af instrumentet løbende vil ændre sig i forhold til udviklingen i prisdannelsen på det underliggende aktiv. Modposten til balanceposteringen (tabet/gevinsten) ved indregning i resultatopgørelsen vurderes, at skulle indregnes som en omkostning henholdsvis indtægt i samme regnskabspost som dagsværdireguleringen af aktivet foretages. Det vurderes, at beløbet med fordel bør klassificeres særskilt i specifikationen til regn-

---

⁴⁵ Søren Willemann, Ph.d i finansiering fra Handelshøjskolen i Århus

⁴⁶ ÅRL Balanceskemaer 1. Skema i kontoform aktiver II nr. 5

⁴⁷ ÅRL Balanceskemaer 1. Skema i kontoform kortfristede forpligtelser nr. 5

skabsposten (på egen linie i noten). Den særskilte præsentation giver regnskabslæser, i særdeleshed ejeren, brugbar information om udfaldet af kontrakten og dermed ”prisen” for sikringen.

2.6.4. Forskel i forhold til anbefaling af kontrakter efter IAS 41

Som det fremgår tidligere i delafsnittet, anbefaler IAS 41 pkt. 16, at i det omfang en salgskontrakt er tabsgivende, skal dette tab behandles efter IAS 37. Det vurderes, at dette vil medføre postering af en hensættelse. IAS 41 beskriver intet om den modsatrettede situation, hvor der kan konstateres en gevinst på instrumentet. Den anbefalede metode i IAS 41 minder om metoden for nedskrivninger af eksempelvis igangværende arbejder for fremmed regning, hvor der indregnes en forpligtelse, i det omfang kontrakten vurderes at være tabsgivende. Umiddelbart bør en kontrakt, hvorpå der ved måling kan konstateres en gevinst⁴⁸, skulle behandles ligesom en kontrakt, hvorpå der kan konstateres et tab – med modsat fortegn. Set i forhold til de grundlæggende forudsætninger i årsregnskabsloven⁴⁹, specielt neutralitet og konsistens, bør en eventuel positiv forskelsværdi (kontrakten og dagsværdi imellem) indregnes. Såfremt disse kontrakter alene indregnes ved tab, vurderes dette at være inkonsistent og målingen vil ikke være neutral. Dette følger tillige af sædvanlige metode for regnskabsmæssig behandling af sikringstransaktioner. Såfremt indregning af salgskontrakterne (futures) behandles som sikringsinstrumenter, som ovenfor anbefalet, vurderes det at give et retvisende billede. De biologiske beholdninger bliver indregnet til dagsværdi og et eventuelt tab eller gevinst i forhold hertil bliver særskilt indregnet. I et tabsscenario bør resultatopgørelse i al væsentlighed udvise samme nettopåvirkning uanset metodevalget.

2.6.5. Indregning til dagsværdi – hvornår?

Af ÅRL 38 stk. 3.’s ordlyd kan landbrugsprodukter indregnes til dagsværdi efter 1. indregning. Paragraffen fortæller intet om, hvor langt i produktions- og beholdningsforløbet metoden skal anvendes, hvorfor det må antages, at så længe biologiske aktiver er i behold skal disse indregnes til dagsværdi. Endvidere skelner paragraffen ikke mellem biologiske aktiver (anlægslignende, jf. forrige afsnit) og landbrugsprodukter (det høstede udbytte af biologiske aktiver), hvilket adskiller sig fra IAS 41. Af punkt IAS 41 pkt. 3 fremgår det, at i det øjeblik afgrøden høstes eller besætningen er klar til slagtning, ophører aktivet med at være omfattet af vejledningen. Aktivet skal herefter behandles efter anden standard, eksempelvis IAS 2 ”Varebeholdninger”. Af punkt 13 fremgår det, at målingen af dagsværdien på høsttidspunktet anvendes som kostpris ved efterfølgende ind-

---

⁴⁸ At den i kontrakten aftale pris er højere end markedsprisen/dagsværdi.

⁴⁹ ÅRL § 13

regning. Dette er en forskel til ÅRL, hvor der ikke skelnes imellem produktionsstadier. Hvorvidt landbrugsvirksomheder er lagerførende i høstede afgrøder er svært at vurdere. Alt efter markedsprisen og den enkeltes forventninger sælges eller lagerføres afgrøderne. I det omfang, udbyttet er bestemt til at skulle indgå i produktionen af en anden driftsgren, fx kvægbrug, vurderes det, at anvendelse af pkt. 3 vil finde anvendelse, ligesom hvis virksomheden var lagerførende i høstede afgrøder bestemt for videresalg, i det omfang IAS/IFRS finder anvendelse. ÅRL stiller ikke krav om anvendelse af anden indregningsmetode efter høsttidspunktet, hvorfor det konkluderes, at så længe et produceret aktiv er i behold skal dette løbende indregnes til dagsværdi.

2.6.6. Stambesætning og dagsværdi

Tidligere i afsnittet ”klassifikation af aktivet” blev det konkluderet, at besætninger kunne opdeles på henholdsvis stam- og handelsbesætning. Stambesætning skal i henhold til ÅRL indregnes til dagsværdi, ved anvendelse af ÅRL § 38. stk. 3.

Sædvanligvis indregnes anlægsaktiver til kostpris fratrukket akkumulerede afskrivninger. I dansk regnskabspraksis opskrives sådanne aktiver sjældent⁵⁰.

2.6.7. Biologiske aktiver under fremstilling

I forhold til færdighøstede afgrøder bør indregning efter dagsværdi alt andet lige ikke medføre større vanskeligheder. Modsætningsvis afføder ikke færdigproducerede afgrøder nogen udfordringer. Det antages, at der ikke findes et marked for ikke-høstede afgrøder, kaldet jordbeholdninger⁵¹. IAS 41 pkt. 20 og 21 anbefaler, at sådanne beholdninger indregnes med baggrund i nutidsværdi af skønnede fremtidige nettopengestrømme. Anbefalingen vurderes dog at have størst relevans for biologiske aktiver med lang produktionstid, eksempelvis en skov. Ved dyrkning af afgrøder og produktion af grise mv. er produktionstiden langt mindre og oftest under et år. På denne baggrund vurderes det, at dagsværdi bør opgøres på en mere hensigtsmæssig måde. Eksempelvis bør dagsværdi af afgrøder på rod kunne bestemmes ud fra færdiggørelsesgraden og den nu gældende dagsværdi på et tilsvarende færdigproduceret aktiv. Det vurderes, at værditilvæksten i alt væsentlighed bør være lineær i produktionstiden. Det forudsættes implicit, at omkostninger ved dyrkning og opdræt allokeres løbende over produktionstiden. Dagsværdi kan således bestemmes

---

⁵⁰ Forfatterens subjektive holdning.

⁵¹ Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper marts 2006 side 12 ”B: købte og egenproducerede beholdninger”, udgivet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret downloadet fra www.lr.dk

på de biologiske aktiver efter deres biologiske vækst. Synspunktet støttes dog ikke umiddelbart af Dansk Landbrugsrådgivning, jf. Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper side 12⁵², hvor det anbefales, at aktivet opgøres på baggrund af fremtidige pengestrømme. I praksis vil vurdering af nettopengestrømme fra fx hvede i produktion være en tidskrævende og relativ kompliceret opgørelsesmetode. Metoden vurderes ikke at have særlige fordele i forhold til den foreslåede metode med anvendelse af færdiggørelsesgrad i forhold til lineær værditilvækst, som i realiteten blot er procentregning. Metoden har endvidere indlysende fordele, idet beregningen er nemt at validere ved eventuel revision af årsrapporten. Af dette følger at så længe et biologisk aktiv er under produktion eller er producerende i sig selv, skal det pågældende aktiv indregnes til dagsværdi, eventuelt opgjort med baggrund i færdiggørelsesgraden.

Det blev indledningsvist konstateret, at ÅRL § 38 stk.3 alene finder anvendelse ved efterfølgende indregninger senere end 1. indregning. Endvidere er det et krav, at værdireguleringer som følge af anvendelsen af dagsværdimetoden skal bindes til en bunden reserve på egenkapitalen; *Reserve for dagsværdi for biologiske aktiver*, jf. tidligere omtale af paragraffens ordlyd. Såfremt biologiske aktiver ønskes indregnet efter anden metode følger dette af årsregnskabslovens almindelige bestemmelser, jf. paragraf 40, 44 og 45 samt 46. Indregning efter disse metoder vurderes at være almindeligt kendte, hvorfor en analyse heraf ikke vil blive gennemført.

2.6.8. Egen avl

I forhold til besætninger finder 1. indregning anvendelse ved decideret køb af dyr. Når en so eksempelvis føder smågrise, antages det ikke, at begivenheden resulterer i en postering med mindre der anvendes ”lager/produktionsstyring” på dyreenhedsniveau. Der er således ikke umiddelbart en transaktionsbaseret indregning ved avl. Det antages dog, at omkostningerne (kostpris) ved fremavl af eksempelvis smågrise bør kunne beregnes og dermed anvendes ved opgørelsen af den bundne reserve.

2.6.9. Indkøbte varer

Indregningen af indkøbte varer, tidligere benævnt, andre beholdninger, bør ikke volde større vanskeligheder. Disse skal indregnes efter almindelige principper til kostpris, jf. tidligere om opgørelse af lagerbeholdninger. For separate varegrupper kan anvendelsen af FIFO finde anvendelse. Tidligere i områdefsnittet så vi, at branchen i nogen grad anvender købekontrakter (futures). Det

---

⁵² Udgivet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret downloadet fra www.lr.dk

vurderes, at den regnskabsmæssige behandling af disse kontrakter følger af den regnskabsmæssige behandling af salgskontrakterne.

2.6.10. Afrunding af indregning på balancesiden

Det ses af ovenstående analyse, at biologiske aktiver kan indregnes efter væsentlige anderledes principper end andre aktiver, såfremt § 38 stk. 3 vælges. Dette vurderes at styrke argumentationen om den tidligere forslåede klassificering af såvel biologiske anlægsaktiver som biologiske omsætningsaktiver, såfremt denne opdelingsmetode ønskes. Meget taler for en særskilt klassifikation uden sammenblanding med andre aktiver opgjort efter konventionelle metoder. Vi så således, at såvel stam- som handelsbesætning kan indregnes til dagsværdi. Samme målemetode finder anvendelse på afgrøder i produktion. Forskelsbeløbet mellem dagsværdi og direkte henførbare omkostninger, svarende til opskrivningen til dagsværdi, skal bindes på egenkapitalen. Klassifikationen, indregning og måling af biologiske aktiver er således analyseret og diskuteret i forhold til gældende årsregnskabslov, suppleret med regnskabsstandarder – på balancesiden. Blikket vil nu blive rettet mod resultatopgørelsen, herunder klassifikation, indregning og måling af indtægter og omkostninger.

2.7. Indtægter og omkostninger – indregning i resultatopgørelsen

Resultatopgørelsen er som balancen omfattet af skemapligten i ÅRL. Der findes 2 skemaer, der kan finde anvendelse, den funktionsopdelte og den artsopdelte resultatopgørelse⁵³. Der er frihed til at vælge imellem disse. I relation til emnet vurderes begge skemaer som udgangspunkt at være lige anvendelige. Den væsentligste forskel mellem de omtalte skemaer i relation til emnet, vurderes at være allokeringen af lønomkostninger vedrørende produktionen, samt allokeringen af afskrivninger på eksempelvis stalde mv. Såfremt det funktionsopdelte skema ønskes anvendt, vurderes dette at stille høje krav til registreringen af timerforbruget. Det formodes, at medarbejderstaben udfører arbejde i alle produktionsgrene. Dog synes behovet for opdeling af løn og gager ikke udpræget stort, idet det forventes, at andelen af lønninger der ikke kan henføres til produktionen er begrænset. Der vil i det efterfølgende blive taget udgangspunkt i den artsopdelte resultatopgørelse, idet det vurderes, at specielt reguleringen af dagsværdi bør præsenteres tydeligst muligt for regnskabslæser. Analysen vil følge en kronologisk orden af skema 3, dog alene i relation til de

---

⁵³ ÅRL Bilag 2, skema 3 og 4.

tidligere i specialet behandlede regnskabslementer. Der vil i nærværende afsnit blive set bort fra undtagelsesbestemmelsen om sammendrag af regnskabsposter efter ÅRL § 32.

2.7.1. Indregning af dagsværdiregulering og andre resultatposter

Det er tidligere konkluderet, at reguleringen af dagsværdi skulle indregnes i resultatopgørelsen, idet værdireguleringen altid anses som indtjent. I nærværende delafsnit vil den resultatorienterede indregning af besætninger og afgrøder mv. blive analyseret. Analysen vil starte ud med realiseret salg, hvorefter fokus vil blive rettet mod dagsværdireguleringen af biologiske aktiver. Slutteligt rettes opmærksomheden mod indregning af vareforbrug mv.

2.7.1.1. Solgte biologiske aktiver

Solgte biologiske aktiver skal indregnes under elementet Nettoomsætning, jf. definitionen heraf. Nettoomsætning vil i relation til emnet omfatte salgsværdien af realiseret salg, herunder afgrøder, dyr og mælk⁵⁴. Et realiseret salg indregnes efter faktureringsprincippet hvor levering og dermed risikoovergangen har fundet sted. Omsætningen kan med fordel opdeles på produktionsgrene i tilhørende note. Indregning af solgte afgrøder efter samme princip.

2.7.2. Biologiske beholdninger indregnet i balancen (ikke solgte)

Der kan argumenteres for, at værdireguleringen kan indregnes under omsætningen. Nettoomsætning defineres således: *"Salgsværdien af produkter og tjenesteydelser m.v., der henhører under selskabets ordinære aktiviteter med fradrag af prisnedslag, merværdiafgift og anden skat, der er direkte forbundet med salgsbeløbet"*⁵⁵. Det ses, at det er salgsværdien af produkter, der indregnes i denne post, hvilket i al væsentlighed svarer til dagsværdien. Dette taler for at indregne værdireguleringen her. Til sammenligning indregnes salgsværdien af igangværende arbejder i omsætningen, jf. RVL 6. pkt. 47. Pkt. 2 i skemaet er benævnt *"Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling"* Ændringer i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling skal indregnes i denne post. I forhold til indregning af forskydninger i besætning og afgrøder (biologiske aktiver) synes elementet at være velvalgt til dette formål. Det synes endvidere fornuftigt at indregne og præsentere dagsværdireguleringen særskilt fra egentlig realiseret omsætning. På denne baggrund anbefales det, at dagsværdireguleringen skal præsenteres i denne gruppe. Benævnelsen kunne med

---

⁵⁴ Naturligvis alt efter produktionen.

⁵⁵ ÅRL Bilag 1.C. pkt. 11.

fordel ændres til *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger*, hvilket vil være i tråd med virksomhedens aktiviteter og produktion. Klassifikationen bringes tillige i anvendelse af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret⁵⁶.

2.7.2.1. Besætning

Vedrørende beholdningen af dyr (lagerregulering) vil denne postering alene finde sted ved regnskabsudarbejdelsen. I det omfang virksomheden udarbejder kvartals- eller månedsrapporter, skal værdiændringen naturligvis indregnes i disse delårsrapporter. Metoden svarer dermed til gængse metoder til indregning af lagerreguleringer.

2.7.2.2. Stambesætning vs. handelsbesætning

Ovennævnte indregningsmetode synes ikke at vække undren og følger af normale anerkendte indregningsmetoder, vedrørende indregningen af værdiændringer på handelsbesætningen (omsætningsaktiverne). Den resultatmæssige effekt af anlægsaktiver behandles sædvanligvis på anden måde, end det tidligere er konkluderet for biologiske anlægsaktiver, idet disse afskrives. Jf. skema 3 pkt. 7 indregnes afskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver på særskilt linie i resultatopgørelsen efter andre omkostningstyper af mere indirekte karakter. Om end det tidligere er konkluderet, at biologiske aktiver med anlægslignende karakter (avlssdyr, malkekvæg mv.) kunne indregnes som biologiske anlægsaktiver, så bør værdireguleringen ikke behandles som afskrivninger på almindelige anlægsaktiver. Det vurderes, at det er mest hensigtsmæssigt, at dagsværdireguleringen på denne besætningstype indregnes i samme gruppe som handelsbesætningen. I relation til løbende udskiftning af stambesætningen vurderes denne præsentation hensigtsmæssigt. Det formodes, at en del af handelsbesætningen løbende omklassificeres til stambesætning og omvendt, på baggrund af en fysisk vurdering af dyrene.

Det formodes, at stambesætningen formerer sig løbende. Det er tidligere belyst, at tilgangen af nyfødte dyr i sig selv ikke resulterer i en bogholderimæssig transaktion. Tilvæksten i antal dyr (gevinsten) vil blive indregnet i næstkommende regulering af dagsværdi. De nytilkomne dyr påvirker implicit antallet af enheder, hvorpå beregningen foretages. Regnskabsposten kan med fordel suppleres med en note, hvor de enkelte typer af reguleringer præsenteres særskilt (handels- og stambesætning for sig). Af ovenstående følger, at værdien af handels- og stambesætning opgøres

---

⁵⁶ ”Årsrapport – Opstilling efter klasse B”, downloadet fra www.lr.dk

til dagsværdi pr. rapporteringsdatoen og indtægtsføres i regnskabsposten *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger*.

Indregning af afgrøder følger i vid udstrækning af ovenstående. Reguleringen af beholdninger på rod skal bogføres i samme element som besætningen. Dagsværdireguleringen bør som ovenfor omtalt klassificeres særskilt fra de øvrige dagsværdireguleringer.

2.7.2.3. Salgskontrakter (futures)

Til posten *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger* vil dagsværdireguleringen af salgskontrakter (futures) tillige skulle medregnes, som tidligere konkluderet. Jf. ÅRL § 50 kan indtægter og omkostninger, hidrørende fra sikrede aktiver modregnes med indtægter og omkostninger hidrørende fra sikringsdispositionerne. Det er tidligere vurderet, at omkostninger og indtægter bør præsenteres særskilt i regnskabet, idet dette giver regnskabslæser den bedst mulige information af udfaldet af sikringsdispositionen. Det skal bemærkes i denne sammenhæng, at "*indtægter og omkostninger, der hidrører fra aktiver og forpligtelser, som virksomheden udelukkende benytter til at sikre værdien af aktiver og forpligtelser, som virksomheden forventer at modtage eller påtage sig, og tilbageførsel af sådanne beløb,..*"⁵⁷, ikke må indregnes i resultatopgørelsen. De omtalte indtægter og omkostninger, skal indregnes "parkeres" direkte på egenkapitalen. Ovenstående relaterer sig til sikringsdispositioner af ikke indregnede aktiver og passiver (også kaldet sikring af fremtidige pengestrømme), eksempelvis købekontrakter af fremtidigt foder, og salgskontrakter på næste års høst, som endnu ikke er sået.

2.7.2.4. Nettoproduktion

Regnskabslementerne *Nettoomsætningen* og *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger* bør summeres, eksempelvis benævnt Nettoproduktion. Denne sum udviser årets totale produktion til salgsværdi (dagsværdi), bestående af realiseret salg af handels- og stambesætning samt forskydning i værdien besætning og beholdninger. I relation til vurdering af bruttofortjeneste vurderes det, at summeringen er nødvendig, idet dækningsgraden alt andet lige må blive beregnet for lavt, hvis den alene beregnes på årets realiserede salg. Dækningsgraden vurderes at skulle beregnes på årets samlede produktion. Anvendelsen af denne summering støttes umiddelbart ikke af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret⁵⁸.

---

⁵⁷ Citat af ÅRL § 49 stk. 2 pkt. 3

⁵⁸ Årsrapport – opstilling efter klasse B, downloadet fra www.lr.dk

Til forskel fra virksomheder der producerer konventionelle varer, viser denne summering årets faktiske produktion opgjort til en tilnærmet salgsværdi. Andre typer virksomheder kan, som tidligere konkluderet, ikke medregne avance på ikke solgt lagervarer/varer under fremstilling⁵⁹, hvorfor en tilsvarende summering vil bestå af realiseret salg og værdi af lager til kostpris, eventuelt tillagt IPO. I dette perspektiv vil landbrugsvirksomheder, der anvender bestemmelsen i § 38. stk. 3, i vid udstrækning rapporterer et langt mere værdibaseret regnskab end andre brancher – såvel balancen som resultatopgørelsen er opgjort til dagsværdi, vedrørende salg, produktion og lagerbeholdninger.

2.7.3. Vareforbrug

I forlængelse af ovenstående analyse af indregningsmetoder og præsentation for indtægter, synes det naturligt at drøfte de medgåede omkostninger i forhold til indregning og klassifikation. Afsnittet tager udgangspunkt i registreringerne omkring biologiske aktiver, i forhold til salg, dagsværdi-indregning, høst, forbrug af høstede landbrugsprodukter mv., hvorefter mere gængse forbrugsvarer omtales. Omkostninger defineres således: *”Fald i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af afgang eller værdiforringelse af aktiver eller stigning i forpligtelser, som medfører fald i egenkapitalen. I omkostninger indgår dog ikke udlodning eller uddelinger til ejere.”*⁶⁰ Omkostninger vedrørende salg (vareforbrug) indregnes sædvanligvis i resultatopgørelsen, efter nettoomsætningen i posten omkostninger til råvarer og hjælpematerialer⁶¹.

2.7.4. Omkostninger vedrørende solgte biologiske aktiver

Tidligere i afsnittet er salgstransaktionen af biologiske aktiver, dyr og afgrøder omtalt. En salgstransaktion resulterer sædvanligvis i en korresponderende omkostningstransaktion, hvor kostprisen af det solgte indregnes i resultatopgørelsen og modposteres på lageret⁶². Dette følger af periodiseringsprincippet i ÅRL's grundlæggende forudsætninger § 13 pkt. 6 *”Transaktioner, begivenheder og værdiændringer skal indregnes, når de indtræffer, uanset tidspunktet for betaling (periodisering).”*

---

⁵⁹ Arbejder for egen regning

⁶⁰ ÅRL Bilag 1 C pkt. 12

⁶¹ ÅRL skema 3. pkt 5.b.

⁶² Er et tænkt eksempel, afhænger af designet af økonomiprogrammet

2.7.4.1. Afgrøder

Afgrøder formodes at være den eneste type af biologiske aktiver, hvor en landbrugsvirksomhed i praksis kan være lagerførende i færdigproducerede aktiver. Jf. tidligere analyse af indregning på balancesiden blev det konkluderet, at afgrøder på høsttidspunktet skulle opgøres til dagsværdi, væsentligst af hensyn til perioderapportering. På høsttidspunktet bør der derfor foretages en registrering i bogholderiet. Registreringen vurderes at skulle foretages således: Kredit *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger* og debet *Høstede afgrøder beregnet for videresalg*. På salgstidspunktet vil der ved fakturering skulle bogføres et lagertræk (omkostning). Posteringen forventes at være sådan: Kredit *Høstede afgrøder beregnet for videresalg* og debet *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger*.

Det ses af ovenstående, at det anbefales, at dagsværdien af høstet korn indtægtsføres og udgiftsføres i samme gruppe. I det omfang, at det høstede korn bliver solgt i samme rapporteringsperiode vil regnskabsposten *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger* ikke være påvirket netto af dagsværdireguleringen. Det ses endvidere at i det omfang hele beholdningen ikke sælges, vil *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger* og dermed resultatopgørelsen være påvirket positivt af dagsværdien på restbeholdningen, hvilket er målet med indregningsmetoden. Såfremt en anden gruppe var blevet foreslået, efter summeringen *Nettoproduktion*, ville salget af landbrugsproduktet blive indregnet, dels som omsætning (indtægt), dels som ændring i lager (indtægt) og til slut ”vareforbrug” (omkostning). De 2 sidstnævnte registreringer vil dog udligne hinanden – men ikke på samme side af dækningsbidraget. Dette vil på ingen måde være hensigtsmæssigt, da metoden vil påvirke dækningsbidraget og den numeriske værdi af nettoproduktionen.

2.7.4.2. Afgrøder som foderbeholdning

Høstede afgrøder som forventes anvendt til foder i forbindelse med produktionen af andre landbrugsprodukter bør tillige indregnes under *Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger*. (ved indtægtsføringen)

2.7.4.3. Besætning

Indregningen af vareforbruget for solgt besætning differentierer sig ikke væsentligt fra indregning af vareforbruget for solgte afgrøder. Det vurderes dog, at transaktionen ved færdiggørelse i nogen grad er overflødig. Landbrugsvirksomheder forventes ikke at være lagerførende i færdigproduce-

rede dyr, dog med undtagelse af stambesætningen. Det antages, at eksempelvis slagtesvin leveres til slagtning på tidspunktet, hvor de er færdigproducerede. Det samme vurderes at gøre sig gældende ved eksempelvis mælk og kødkvæg. Det ses, at der i praksis ikke vil opstå en mellemprioritet fra færdiggørelsen til levering, hvorfor posteringen af færdiggørelsen ikke vurderes at tjene et egentligt formål. Salget registreres til salgsprisen under nettoomsætningen. Den eventuelle tidligere indregnede dagsværdiregulering vil blive tilbageført ved bogføringen af lagerforskydningen af besætningen, der er i behold. Det erindres, jf. ovenstående, at over tid er det aktivets salgspris i forhold til medgåede omkostninger der skaber indtjeningen. Dagsværdireguleringerne vedrører i realiteten alene landbrugsprodukter i produktion eller som indregnet i balance som eksempelvis avlet foderstoffer. Analysen vil nu blive koncentreret omkring behandlingen af indkøbte råvarer, herunder smågrise, foder mv.

2.7.4.4. Indkøbte råvarer til produktionen

Omkostningerne der er medgået til frembringelsen af landbrugsprodukterne, såvel solgte som under produktion, skal i henhold til skemaet indregnes under posten *Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer*, jf. pkt. 5 a. De medgåede omkostninger kan eksempelvis være såsæd, medicin, planteværn, indkøb af smågrise og avlsdyr mv. Det bemærkes, at alle årets indkøb hvorpå der foretages dagsværdiregulering, værende indkøb af dyr, korn der er sået mv., skal indregnes som en omkostning. Der skal således ikke foretages indtægtsføring af lagerværdien ultimo til kostpriser. Der skal alene ske indtægtsførelse af lager (lagerregulering) af beholdninger, hvor disse ikke indgår under de dagsværdiregulerede poster – altså egentlige lager af råvarer mv. Foderforbruget af avlet korn vurderes at skulle indregnes som en omkostning i denne regnskabspost, på linie med indkøbte foderstoffer. Andre produktionsomkostninger, eksempelvis maskinstation, dyrlæge mv. vurderes at skulle indregnes under posten *Andre eksterne omkostninger*, jf. skema 3 pkt. 5.b. Efter denne post foreslås det, at der laves en summering *Bruttofortjeneste*, jf. skemaet. Bruttofortjenesten beregnes ved at trække ovennævnte omkostninger fra posten *Nettoproduktion*. Posten udviser årets/periodens samlede indtjening, opgjort på baggrund af salgspriser og dagsværdiregulering (produktion) fratrasket årets medgåede omkostninger. Ved denne indregningsmetode ses det, at årets afholdte omkostninger udgiftsføres i den periode hvori de afholdes. De matches til periodens indtægter af salg og dagsværdiregulering og den hermed forbundne værdistigning. Dette differentierer sig fra normal praksis, idet afholdte omkostninger sædvanligvis matches til det direkte salg og lagerregulering til kostpriser.

2.7.5. Den anbefalede metode i forhold til § 38 stk. 3

Den foreslåede resultatmæssige indregningsmetode, jf. ovenfor, vil her blive sammenholdt med ÅRL's krav om indregning. Jf. tidligere gengivelse af § 38 stk. 3 huskes det, at dagsværdireguleringen kan foretages efter 1. indregning. Paragraffen fortæller i sig selv intet om, hvor denne 1. indregning skal bogføres. Jf. ovenstående analyse, konkluderes det, at indkøbte smågrise, såsæd mv. skal indregnes som en omkostning i den periode, hvor omkostningen afholdes. For indkøbt såsæd som ikke er sået, skal der dog foretages lagerregulering. For avlede afgrøder på rod og avlede dyr vil de medgåede omkostninger løbende blive udgiftsført i form af eksempelvis foder, inseminering, brændstof og lønninger (svarende til 1. indregning). Det vurderes at være uhenigtsmæssigt løbende at registrere medgåede omkostninger i bogholderiet. Løbende registrering på "griseniveau" vurderes at stille væsentlige krav til såvel registreringssystem som bogholderitekniske færdigheder. Den anbefalede metode vurderes på denne baggrund at harmonere med paragraffens krav, da 1. indregning svarer til en omkostningsføring af kostprisen.

2.7.6. Opsummering på indregningsmetoder på resultatsiden.

Den resultatmæssige side af indregningen er nu analyseret og belyst. Det blev konkluderet, at sædvanligt salg af varer (biologiske aktiver) skal indregnes under nettoomsætning, helt på linie med andre brancher. Varesalget og regulering i dagsværdi af lagerbeholdningerne matches med periodens afholdte direkte omkostninger. Værdistigninger og -fald på biologiske aktiver indregnes særskilt og medregnes i summeringen *Nettoproduktion*. Forbrugte færdigproducerede aktiver omkostningsføres tillige i denne gruppe. Indkøbte råvarer og lignende medregnes som omkostning i den periode de er afholdt, uanset om de heraf producerede aktiver er i behold på balancedagen. Blikket vil nu rettes imod branchesædvane og i denne forbindelse vurdere og sammenligne synspunkter mv.

2.7.7. Beskrivelse af tidligere praksis

Ovennævnte indregningsmetoder vedrørende den balancemæssige indregning til dagsværdi (markedspriser) er ikke en nyskabelse. Landbruget har i en årrække anvendt produktionskriteriet. Denne fortolkning af produktionskriteriet resulterer i, at balancen udviser beholdninger og besætninger indregnet på baggrund af markedsværdier. Markedsværdien er i nogen grad blevet substitueret af *normalhandelsværdier* opgjort af skattevæsenet, eller produktionsværdier opgjort af Landbrugets

Rådgivningscenter⁶³. Med hensyn til afgrøder på rod er disse tidligere blevet indregnet efter kostprinsippet. Det er således forskelle på tidligere praksis, i forhold til hvad der tidligere er inkluderet i specialet⁶⁴. Omkring indregning i resultatopgørelsen er der markante forskelle. Vedrørende besætninger er værdireguleringen ikke fuldt ud indregnet i resultatopgørelsen. Landbruget har anvendt et begreb *konjunktur* ved indregning i resultatopgørelsen. Forskydningen mellem primo og ultimo lager opgøres, jf. ovenfor til ”markedsværdi”. Forskydningen opdeles herefter på *realforskydning* og *konjunktur*. Realforskydningen indregnes i resultatopgørelsen og konjunktur indregnes direkte på egenkapitalen. Konjunktur opgøres på baggrund i prisudviklingen fra primo til ultimo adderet med gennemsnitlige antal dyr. Det ses således, at udviklingen i lagerværdien ikke slår fuldt ud igennem i driftsresultatet. Det vurderes, at metoden medfører uheldige følger virkninger ved vurdering af trend i indtjeningen. I forhold til balancesum og egenkapital har metoden ingen effekt og det er dermed alene resultatopgørelsen, der påvirkes. Det bemærkes, at regnskabspraksis i skrivende stund er under revurdering. Et af ændringspunkterne er ophøret med anvendelsen af konjunktur-begrebet pr. 1. januar 2005⁶⁵.

2.7.8. Skatter

Den teoretiske analyse vedrørende klassifikation, præsentation og indregning af besætning og afgrøder er nu gennemført. Gennemgangen har indtil nu ikke omhandlet relaterede skattemæssige problemstillinger. Jf. afgrænsningen for specialet vil skatteretlige problemstillinger ikke blive analyseret. Afsnittet vil omhandle afledte skattemæssige problemstillinger i forbindelse med opgørelse af udskudt skat, herunder præsentationen af skatteomkostninger og -indtægter. Det skal her bemærkes, at i personligt ejede virksomheder, herunder interessentskaber, indregnes der ikke en skatteomkostning i driftsresultatet, idet skatten er afhængig af andre faktorer end virksomheden alene. Det vurderes, at der efter sædvanlig god skik skal afsættes udskudt skat i balancen for personligt drevne virksomheder, med undtagelse af interessentskaber.

Skat af årets resultat indregnes sædvanligvis på linien før årets resultat, jf. resultatopgørelsesskemaet. Skatteomkostningen eller -indtægten består af den beregnede skat af årets skattepligtige indkomst samt forskydning i udskudt skat. Det vurderes, at skatteindtægter og -omkostninger falder ind under ÅRL's definitioner af indtægter og omkostninger. I det omfang skatten kan henføres

---

⁶³ Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg og bl.a af årsrapport 2002 for Sund Agro A/S, cvr-nr. 21 82 42 75

⁶⁴ Håndbog - Regnskabspraksis i landbruget 2. udgave 1999 afsnit 3 m.fl. udgivet af Landbrugskontorerne for driftsøkonomi, Landbrugets Rådgivningscenter ”Regnskabspraksis i landbruget”. downloadet fra www.lr.dk

⁶⁵ Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper marts 2006 side 8, udgivet af Landscentret

til beløb indregnet direkte på egenkapitalen skal den eventuelle skatteomkostning eller -indtægt medregnes heri. Dette er i relation til emnet gældende for finansielle instrumenter til sikring af fremtidige pengestrømme.

2.7.8.1. Skat af årets indtægt i relation til dagsværdi

Det må forventes, med baggrund i sædvanlig praksis, at skatten af årets resultat korrigeret for permanente afvigelser⁶⁶ skal udgøre den til enhver tid gældende skatteprocent, pt. 25% af resultat før skat. Denne skatteomkostning vil oftest bestå af såvel aktuel⁶⁷ som regulering af udskudt skat. I relation til opgørelsen af årets skattepligtige indkomst skal der foretages en række korrektioner af det driftsøkonomiske resultat, der er baseret på dagsværdi. I ligningsvejledningen E.E.2 findes de skatteretlige opgørelsesmetoder for disse regnskabslementer. Forskellene i opgørelsesmetoderne danner grundlaget for beregning af udskudt skat på biologiske anlægsaktiver. I skattemæssig henseende skal besætninger oftest indregnes i den skattepligtige indkomst til normalhandelsværdier. Normalhandelsværdier opgøres årligt af SKAT. Normalhandelsværdier er ikke udtryk for dagsværdi, eller for produktionsværdi opgjort med baggrund i henførbare omkostninger, men et sted herimellem⁶⁸. Den udskudte skat skal således ikke beregnes på baggrund af de opgjorte kostpriser, der skal anvendes til beregningen af den lovpligtige reserve på egenkapitalen.

2.7.8.2. Skat i balancen

Den beregnede udgiftsførte og skyldige skat skal indregnes som en forpligtelse. Skyldig skat vurderes at være omfattet af ÅRL's definition af forpligtelser⁶⁹. I det omfang der er betalt acontoskatter, skal der foretages modregning heri. Teoretisk kan årets skat i balancen være et aktiv, i det omfang der er betalt mere i acontoskat end der er beregnet som skyldig skat, eller hvis eventuelle underskud benyttes af sambeskattede koncernselskaber. Den udskudte skat opgøres på baggrund af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier. Af summen af disse forskelle beregnes der en skatteværdi med den gældende skatteprocent. Udskudt skat kan være såvel en forpligtelse som et aktiv. I det omfang den opgjorte skatteværdi er negativ, skal den indregnes som en forpligtelse. Udskudte skatteforpligtelser indregnes sædvanligvis under hensatte forpligtelser, idet naturen af forpligtelsen falder ind under definitionen heraf⁷⁰. I det omfang skat-

---

⁶⁶ Eksempelvis ikke fradragsberettigede omkostninger og ikke skattepligtige indtægter.

⁶⁷ Den betalbare skat af årets skattepligtige indkomst

⁶⁸ Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg

⁶⁹ ÅRL Bilag 1C 5.

⁷⁰ ÅRL Bilag 1C 7.

teværdien er positiv og dermed klassificeres som et aktiv, vil indregningen finde sted som et ”udskudt skatteaktiv” under eksempelvis tilgodehavender under omsætningsaktiver. Det ses af ovenstående, at de skattemæssige effekter af indregningsmetoderne ikke adskiller sig fra mere gængse virksomhedstyper. I relation til tidligere omtale af § 38 stk. 3 skal det erindres, at den beregnede udskudte skat på dagsværdierne kan fragå i den beregnede reserve. Det skal bemærkes, at den udskudte skat er beregnet på baggrund af normalhandelsværdier, og ikke på baggrund af forskellen mellem kostpris og dagsværdi⁷¹. Den beregnede udskudte skat af dagsværdireguleringen skal ikke posteres på egenkapitalen, men skal blot fragå i reserven. Ovenstående beskrivelse af de relaterede regnskabsmæssige problemstillinger i skattemæssigt perspektiv synes at fuldstændiggøre området i relation til indregning, måling og præsentation.

2.8. Anvendt regnskabspraksis

Tal der står alene giver sjældent regnskabslæser fuld information. Regnskabslæser har, i forbindelse med analyser, sammenligninger mv., brug for information om hvorledes de præsenterede beløb er målt, grundlaget herfor, hvorledes de er præsenteret og klassificeret. Dette benævnes sædvanligvis ”Anvendt regnskabspraksis”. I det følgende vil krav og ønsker til beskrivelse af anvendt regnskabspraksis blive vurderet og analyseret, i forhold til det tidligere gennemgåede omkring besætninger og beholdninger af biologiske aktiver.

Krav til beskrivelse af indregningsmetoder og målegrundlag findes i ÅRL § 53. Paragraffen stiller krav om at *”der skal redegøres for de indregningsmetoder og målegrundlag (værdiansættelsen), der er anvendt på posterne i balance, resultatopgørelse, noter og ledelsesberetning.”*⁷². Stk. 2 kræver, at der af redegørelsen mindst skal fremgå *”Indregningsmetoderne og målegrundlag for aktiver og forpligtelser, herunder om, hvorvidt renter indregnes i kostprisen, og efter hvilke metoder og grundlag der foretages op-, ned- og afskrivninger samt op- og nedreguleringer...”*.

IAS 41 er tidligere blevet omtalt til støtte og inspiration i forbindelse med indregning og måling. IAS 41 afsnittene 40-56 omhandler oplysningsforpligtelse ved brug af standarden. Overordnet set stiller IAS 41 specifikke krav til oplysningerne, i forhold til ÅRL’s mere generelle. Det erindres, at årsrapporten skal aflægges efter årsregnskabsloven, hvorfor det alene er dennes krav, der skal overholdes. Det vurderes, at de i nærværende delafsnit gennemgåede indregningsmetoder og klas-

---

⁷¹ Dog alt efter hvad skattemæssigt regelsæt der anvendes og hvilke aktiver der er tale om.

⁷² Uddrag af § 53.

sificeringer er relativt særegne⁷³, hvilket betinger en fyldestgørende redegørelse under årsrapportens redegørelse om indregningsmetoder ”Anvendt regnskabspraksis”. Nedenfor er der udarbejdet et forslag til hvorledes indregningsmetoder og målegrundlag for besætninger og beholdninger kan formuleres, i forhold til overholdelse af årsregnskabsloven og god regnskabsskik i øvrigt⁷⁴.

Nettoomsætning

Nettoomsætning ved salg af besætning og afgrøder indregnes i resultatopgørelsen, såfremt levering og risikovergang til køber har fundet sted inden årets udgang. Nettoomsætningen indregnes ekskl. moms og med fradrag af rabatter i forbindelse med salget.

Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger

Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger (biologiske aktiver) indregnes i resultatopgørelsen på baggrund af beregnet værdi af beholdningerne på balancedagen. Dagsværdireguleringer af futures og andre lignende salgskontrakter indgået til sikring af dagsværdi af indregnede beholdninger indregnes tillige i denne post.

Biologiske aktiver

Stam- og handelsbesætning, afgrøder på rod og høstede afgrøder måles efter første indregning til dagsværdi, jf. årsregnskabslovens § 38. stk. 3. Ved første indregning indregnes købte dyr, såsæd mv. under posten råvarer og hjælpematerialer i resultatopgørelsen til kostpris på baggrund af direkte omkostninger. Ved efterfølgende måling indregnes biologiske aktiver til dagsværdi i balancen.

⁷³ I det mindste i forhold til normale kostprisbaserede regnskaber.

⁷⁴ Egen tilvirkning med inspiration fra BDO's modelregnskaber, ÅRL IAS 41, årsrapport 2005/06 for Antoniegården ApS, cvr-nr 14 21 11 44 og årsrapport 2005 for Sund Agro A/S, cvr-nr. 21 82 42 75.

Biologiske aktiver (fortsat)

Dagsværdi er opgjort på baggrund af fysiske beholdninger. Dagsværdi svarer til seneste aflæste børsværdi for de pågældende aktiver med fradrag af forventede salgsomkostninger. I det omfang dagsværdi ikke direkte kan aflæses af børslister, opgøres dagsværdi med baggrund i dagsværdi for lignende aktiver. Såfremt dagsværdi ikke kan identificeres for enkelte aktiver indregnes disse til kostpris. For aktiver under produktion opgøres dagsværdi i forhold til færdiggørelsesgraden på måletidspunktet.

Følgende dagsværdier er anvendt ved opgørelsen:

	Dagsværdi med fradrag af salgsomkostninger
Søer (stambesætning)	X.XXX
Slagtesvin (handelsbesætning)	X.XXX
Korn på rod pr. forventet høstet ton	X.XXX

Biologiske aktiver

Besætningen indregnes under biologiske aktiver i balancen under varebeholdning. Stam- og handelsbesætning klassificeres særskilt og er specificeret i note. Afgrøder på rod og høstede afgrøder indregnes tillige under dette regnskabslement.

Forskelsværdien mellem beregnede kostpriser og dagsværdi bindes på egenkapitalen under reserven *Reserve for dagsværdi for biologiske aktiver*. Reserven er reduceret med beregnet udskudt skat af den midlertidige forskel mellem dagsværdi og skattemæssige værdi. Den gældende selskabsskatteprocent på 25 % er anvendt ved beregningen. Den udskudte skat er indregnet i resultatopgørelsen og i balancen og er ikke posteret på egenkapitalen, da den ikke vedrører egenkapitalposter.

Ovenstående 3 afsnit vurderes at opfylde lovens krav til redegørelse omkring indregning og måling. Forslaget er naturligvis alene vejledende, idet beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis skal tilpasses den enkelte virksomhed. Årsregnskabsloven har tidligere haft formkrav til anlægsnoten, jf. § 57 stk. 2. Men dette er nu ophævet for klasse B selskaber med den seneste administrative lettelse for erhvervslivet.

Nedenfor vil det blive præsenteret forslag til egentlig præsentation. Eksemplet er tilvirket med udgangspunkt i BDO ScanRevision's modelregnskab for klasse B virksomheder⁷⁵, tilpasset de anbefalede metoder og klassificeringer. I eksemplerne vil der eksempelvis ikke blive præsenteret en komplet resultatopgørelse, da indregning af øvrige elementer synes naturlige og dermed ikke har direkte relation til emnet. Det skal i denne sammenhæng bemærkes, at de oplyste tal ingen indbyrdes sammenhæng har og i øvrigt alene er illustrerende.

2.9. Forslag til præsentation af resultatopgørelse, artsopdelt (ud-drag)

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR - 31. DECEMBER			
	Note	2006 kr.	2005 tkr.
Nettoomsætning.....	1	20.000.000	18.000
Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger.....	2	975.000	-400
NETTOPRODUKTION		20.975.000	17.600
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer.....		-18.000.000	-15.500
Andre driftsindtægter		200.000	0
Andre eksterne omkostninger	3	-1.700.000	-1.400
BRUTTORESULTAT.....		1.475.000	700

⁷⁵ Kan downloades fra www.bdo.dk

NOTER					Note
Nettoomsætning	Afgrøder	Svin	Kvæg	I alt	1
Salg.....	6.000.000	8.200.000	7.200.000	21.400.000	
Kvantumrabat.....	-500.000	-200.000	-700.000	-1.400.000	
	5.500.000	8.000.000	6.500.000	20.000.000	
Ændring i lagre og dagsværdiregulering af besætning og beholdninger	Afgrøder	Svin	Kvæg	I alt	2
Dagsværdi af biologiske aktiver ultimo	2.600.000	4.000.000	2.200.000	8.800.000	
Dagsværdi af biologiske aktiver primo	-1.900.000	-4.500.000	-1.750.000	-8.150.000	
Regulering af dagsværdi på futures og salgskontrakter.....	400.000	-75.000	0	325.000	
	1.100.000	-575.000	450.000	975.000	
NETTOPRODUKTION ...	6.600.000	7.425.000	6.950.000	20.975.000	

Note med sidste års tal bør indarbejdes efterfølgende til sammenligning.

2.10. Forslag til præsentation af aktiver i balancen (uddrag)

BALANCE 31. DECEMBER			
AKTIVER	Note	2006 kr.	2005 tkr.
Biologiske aktiver.....	3	8.800.000	8.150
Råvarer og hjælpematerialer		170.000	50
Varebeholdninger.....		8.970.000	8.200

NOTER	Note
2006 kr.	2005 tkr.
Biologiske aktiver	3
Dyrkede foderbeholdninger.....	1.600.000
Afgroder på rod.....	500.000
Stambesætning, svin.....	1.800.000
Stambesætning, kvæg.....	800.000
Høstede afgroder beregnet for videresalg.....	500.000
Handelsbesætning, svin.....	2.200.000
Handelsbesætning, kvæg.....	1.400.000
	8.800.000
	8.150
Af ovenstående udgør stambesætningen*:	
Stambesætning i alt.....	2.600.000
	2.500

*Forventes ikke omsat i næstkommende regnskabsperiode.

3. Landbrugsejendommen

Afsnittet omhandler diskussion af klassifikation, måling og indregning af landbrugsejendommen. Der tages udgangspunkt i diskussion af ejendommen i forhold til ÅRL's definitioner af aktiver og klassifikation. Herefter analyseres jordens karakteristika i forhold til regnskabslementer mv. Dette bliver fulgt af en nærmere analyse af driftsbygningerne i forhold til sædvanlig indregning, herunder gennemgang af årsregnskabslovens krav til afskrivning, ned-, opskrivning mv. Efterfølgende vil eventuelle alternative indregningsmetode blive belyst og diskuteret.

Landbrugsejendommen er omdrejningspunktet i landbrugsvirksomheden. Det forudsættes i nærværende afsnit, at bygninger og jord ejes af landbrugsvirksomheden. Ejendommens bestanddele kan opdeles i driftsbygninger, eksempelvis stald (-e), maskinhus, lagerbygninger. Stuehus (beboelse) kan forekomme, i det omfang dette er ejet af selskabet. Endvidere omfatter ejendommen jord (grund). Regnskabsteknisk må maskiner som eksempelvis traktorer, plove, såmaskiner mv. klassificeres særskilt. Disse typer driftsmateriel vurderes at skulle behandles efter samme metode som ejendommen i al væsentlighed, hvorfor aktiverne ikke vil blive omtalt yderligere. For virksomheder der er omfattet af klasse B i ÅRL vurderes det ikke at være sædvanligt at stuehuset ejes af virksomheden, hvorfor den regnskabsmæssige behandling af stuehuset ikke vil blive adresseret. Endvidere antages det, at i det omfang stuehuset ejes af selskabet, vil den regnskabsmæssige behandling i vid udtrækning følge af indholdet i afsnittet. I forhold til ÅRL's definition af elementer,

jf. gennemgang heraf i afsnittet om beholdninger og afgrøder, vil ejendommen som helhed være omfattet af definitionen af aktiver. Det må stå klart, at driftsbygninger og jord repræsenterer en ressource for virksomheden. Som udgangspunkt vil der være tale om klassifikation som materiel anlægsaktiv. Denne klassifikation vurderes at være så åbenbar, at klassifikationen ikke vil blive diskuteret nærmere. Jf. balanceskemaet skal grunde og bygninger indregnes i balancen under materielle anlægsaktiver. Den videre diskussion omkring ejendommens bestanddele vil blive videreført i to afsnit, hvor selve jorden vil blive behandlet særskilt fra bygningsbestanddelen, da det antages at være væsentlige forskelle herimellem. Jorden vil tillige blive inddraget under analysen omkring bygningerne i nødvendigt omfang.

3.1. Jorden

I afsnittet omkring besætning og afgrøder blev det konstateret, at jorden var at betragte som en katalysator for avlen af afgrøder samt i forbindelse med opfodring af dyr ved græsning mv. Jorden er ikke omtalt i ÅRL § 38. stk. 3. Tillige bemærkes det, at jorden ikke er omfattet af IAS 41. Jorden købes sædvanligvis i forbindelse med køb af ejendommen. Jord handles tillige særskilt, eksempelvis ved nedlæggelse af landbrug. Jorden sælges således fra den oprindelige ejendom. Køber af jordloden forventes at være en anden landbrugsvirksomhed.

3.1.1. Indregning og måling

Jord skal efter ÅRL § 36 indregnes til kostpris. Med henvisning til tidligere omtale af ÅRL § 40 skal eventuelle følgeomkostninger i forbindelse med købet tillægges. Ved køb af jord bliver der sædvanligvis udarbejdet en købsaftale og et skøde. Heri er ejendommens bestanddele sædvanligvis opdelt og særskilt værdiansat. Opdelingen sker af skattetekniske hensyn. Anskaffelsessummen for jorden forventes således, at kunne dokumenteres og indregnes på denne baggrund. Efterfølgende jordforbedringer, eksempelvis dræning af jorden, plantning af levende læhegn vurderes tillige at kunne aktiveres, idet det forbedrer jorden og afkastet herfra og dermed kan defineres som en ressource. Det er branchekutyme at aktivere kalkning af jorden og afskrive omkostningen over den økonomiske levetid, som alt efter valget af afgrøder udgør ca. 5 år⁷⁶. Sædvanligvis afskrives der ikke på grunde, idet disse ikke vurderes at være karakteriseret ved en begrænset brugstid, jf. ÅRL § 43. Som udgangspunkt vurderes dette synspunkt tillige at gælde for landbrugsjord. I denne sammenhæng skal ÅRL § 42 tillige omtales. Paragraffen kræver, at anlægsaktiver nedskrives til

---

⁷⁶ Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg

lavere genindvindingsværdi. Nedskrivningsproblematikkerne behandles yderligere ved analysen af ejendommen, jf. efterfølgende.

3.1.1.1. Harmoniregler

Landbrugsvirksomheder er underlagt harmoniregler, der kræver et givent forhold mellem dyreenheder og hektar. Harmonireglerne er tiltænkt at sikre miljøet, da husdyrgødning i større mængder kan forurene drikkevand mv. Det er således afgørende for en landbrugsvirksomhed med besætning, at der er tilstrækkelig jord under virksomhedens kontrol i forhold til overholdelse af reglerne. Det er givet, at jo flere dyr en virksomhed har jo flere hektar behøves der. Virksomheden kan forpagte (leje) en delmængde af de krævede antal hektar i forhold til antal dyr⁷⁷, der kræves således ikke at virksomheden er den egentlige ejer af jorden. I fald af at virksomheden ikke kan opretholde en tidligere indgået forpagtningsaftale, kan den dermed tvinges til at nedsætte størrelsen af besætningen. Om end dette forhold ikke direkte kan relateres til den regnskabsmæssige behandling af ejendommen, bør problemstillingen dog adresseres. Det vurderes, at overholdelse af de gældende harmoniregler er så væsentlige for vurderingen af virksomheden fremadrettet, at årsrapporten bør indeholde omtale heraf. Omtale heraf sker i praksis: *"Det vurderes, at den planlagte produktion ikke giver problemer med harmoni- og ejerkravet, idet der er tilstrækkeligt med gyllespredningsareal til gården."*⁷⁸

Velvidende at klasse B virksomheder med den seneste ændring af ÅRL (§ 77) ikke længere er forpligtiget til at udarbejde ledelsesberetning, vurderes det, at oplysning om overholdelse af harmoniregler i forbindelse med forpagtning bør omtales i ledelsesberetningen. Omtalen bør som minimum indeholde oplysning om forpagtningens løbetid og forventninger til opretholdelse og genforpagtning, herunder oplysninger om eventuelle forventede reduktioner i produktionen som følge heraf. I forhold til indregning af den forpagtede jord, vurderes det at følge af sædvanlig behandling af operationel leje med indregning af lejeomkostningen i resultatopgørelsen. Operationel leje skal naturligvis behørigt omtales i årsrapporten⁷⁹.

---

⁷⁷ Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg

⁷⁸ Årsrapport for Annasminde Landbrug ApS 2005/06 CVR-Nr 16 52 18 84, side 4

⁷⁹ ÅRL § 64.

3.1.1.2. Jord – en produktionsrettighed?

Af ovenstående beskrivelse af de gældende harmoniregler ses det endvidere, at adgang til jord er en forudsætning for at drive en landbrugsvirksomhed med besætning. Ved køb af jord følger rettigheden⁸⁰ til at producere svin, køer og andre typer dyr omfattet af harmonireglerne. I dette perspektiv bør det overvejes hvorvidt jordkøbet i realiteten er udtryk for en produktionsrettighed. I dette perspektiv består den samlede jordpris af en pris for selve jorden og en pris for den rettighed der er tilknyttet jorden i form af produktionsrettigheden som følge af harmonireglerne. Rettigheder falder ind under det regnskabsmæssige begreb immaterielt aktiv. Immaterielle aktiver er karakteriseret ved at være ikke-monetært og uden fysisk substans. Immaterielle aktiver skal i henhold til ÅRL § 33 indregnes i balancen til kostpris, jf. § 36. Der er afgørende forskelle mellem indregning og måling mellem jord og immaterielle aktiver. ÅRL stiller krav om afskrivning på immaterielle aktiver. ÅRL § 43. stk. 3, tillader ikke en afskrivningshorisont på over 20 år. En afskrivningsperiode over 5 år kræver særskilt konkret og fyldestgørende begrundelse for afvigelsen til lovens udgangspunkt, jf. § 53. stk. 2a. Som beskrevet ovenfor skal anskaffelsessummen på selve jorden og på rettigheden måles særskilt, såfremt elementerne vurderes at skulle klassificeres enkeltvist. Måling af aktivers værdi kan teoretisk beregnes ved anvendelse af matematiske modeller med baggrund i indtjeningen fra eksempelvis besætningen og fra jorden. Kapitalværdi (nutidsværdi af tilbagediskonterede pengestrømme) ses anvendt som målegrundlag i henhold til ÅRL, jf. bilag D nr. 5. Det er således ikke en forhindring i sig selv, at værdien af en eventuel rettighed ikke kan aflæses i et skøde. Anvendelse af sådanne modeller er sædvanligt behæftet med nogen usikkerhed, idet de bygger på en række forudsætninger. Cash-Flow modeller er implicit svære at validere i forbindelse med en eventuel revision.

Perspektivet om produktionsrettighed støttes af en landbrugsfaglig artikel⁸¹, tanken synes dermed at indeholde mere end blot regnskabsteknisk tankespind. I den nævnte artikel foreslås prisen for produktionsrettigheden opgjort således: *”Prisen for produktionsrettighederne er den merpris, der betales for jord i forhold til jordens forrentningsevne ved dyrkning.”* Denne metode svarer til den ovenfor foreslåede. Den eventuelle rettighed er ikke tidsbegrænset. Dens funktion er at begrænse størrelsen af samtidige dyreenheder og har dermed ikke en begrænset brugstid eller en maksimal øvre grænse for produktion over tid. Miljøpolitiske strømninger synes at påvirke rettighedens værdi. Det antages, at grønne strømninger, alt andet lige, vil stramme arealkravet. En sådan

---

⁸⁰ Der er tillige andre krav i forbindelse med at drive en landbrugsvirksomhed, herunder krav om ”grønt bevis” m.fl.

⁸¹ ”Retten til at producere svin – prisen for produktionsrettigheder” af Chefkonsulent Nicolaj H. Nørgaard, Landbo-Nord og forskningsassistent Jesper T. Graversen, Fødevareøkonomisk Institut set på <http://www.landbonord.dk/artikler/view2.asp?id=515>

stramning antages at øge værdien af rettigheden og en opblødning på området forventes at medføre et fald i værdien (omvendt proportional). Mekanismen forventes dog alene at have gyldighed under en given øvre grænse, da det forventes, at kravene kan blive så hårde, at det ikke længere er økonomisk rentabelt at holde dyr.⁸² Disse karakteristika synes ikke at harmonere med lovgivningens krav om årlig afskrivning. Afskrivningens funktion er at allokere kostprisen for et givent aktiv i resultatopgørelsen over en række perioder. De afholdte omkostninger bliver i nogen grad matchet til indtjeningen. Endvidere nedbringer afskrivninger implicit værdien af aktiver i balancen. I det omfang at aktivet faktisk undergår en værdiforringelse giver udgiftsførelse af afskrivninger og dermed nedbringelse af værdien i balancen god mening. Synspunktet om at en delmængde af jordprisen udgøres af en produktionsrettighed, synes ikke at finde anvendelse i praksis, jf. eksempelvis føromtalt ”Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper”⁸³. Heri anbefales det, at jord indregnes til kostpris med efterfølgende dagsværdiregulering. I den tidligere omtalte årsrapport for Sund Agro A/S indregnes jorden tillige som materielt anlægsaktiv. Det vurderes således at det er branchekutyme at behandle jord som et materielt aktiv.

At nå til en egentlig konklusion omkring eksistensen af produktionsrettighedshypotesen vil kræve omfattende analyser og undersøgelser blandet andet af prissammenhænge i markedet. Endvidere synes det svært at adskille rettigheden fra jorden, idet den synes at være en integreret del af jorden. I et fremtidigt perspektiv forventes det, at der indføres egentlige produktionsrettigheder inden for branchen. På denne baggrund sluttet diskussion i forhold til klassificering af jord som delvis immaterielt aktiv. Tanken synes dog relevant og spændende i forhold til den fremtidige udvikling af regnskabspraksis for denne branche. Det følger af ovenstående analyse, at den regnskabsmæssige behandling som udgangspunkt ikke adskiller sig væsentligt fra sædvanlige måle- og indregningsmetoder, på trods af, at jordprisen i nogen grad vurderes at indeholde mere end blot jord. Den tidligere omtale omkring opskrivning til dagsværdi, adresseres under diskussionen af den regnskabsmæssige behandling af bygningsbestanddelene. Fokus vil nu blive rettet mod ejendommens bygningsbestanddele.

3.2. Bygningerne

Det er indledningsvist konkluderet, at bygninger klassificeres som materielle anlægsaktiver. Som jorden omfattes bygningerne af paragrafferne 40-43 i ÅRL. Jf. § 36 skal aktiver ved første indreg-

---

⁸² Det forventes ikke at virksomhederne samlet vil kunne øge priserne og dermed overvælte omkostningen på forbrugeren, da kravene ikke er gældende i udlandet.

⁸³ Udgivet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret (side 10, A. grunde (jord))

ning indregnes til kostpris. Kostprisen som skal indeholde alle omkostninger, der er foranlediget af anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug. Som tidligere omtalt kan renter af kapital lånt til finansiering af fremstillingen indregnes i kostprisen. Eget arbejde kan i det omfang det udføres i forbindelse med opbygning eller forbedringer tillige indgå i kostprisen. Det synes tillige naturligt, at efterfølgende forbedringer på bygningerne, herunder eventuelle tilbygninger indregnes i balancen. Det er naturligvis en forudsætning for efterfølgende aktivering, at aktivet kan klassificeres som en ressource for virksomheden. I det omfang der afholdes omkostninger til eksempelvis et nyt tag til en svinestald bør det oprindelige tag udrangeres fra regnskabsposten vedrørende bestanddelens andel af kostpris og andel af afskrivninger. Dette kræver implicit, at anlægskartoteket indeholder oplysninger herom og at anskaffelsessummen på bygningerne er opdelt på bygningsbestanddele. ÅRL kræver ikke direkte at aktiver dekomponeres. I den kommenterede ÅRL⁸⁴ fremføres det, at opdeling i bestanddele følger af substanskriteriet.

3.2.1. Afskrivninger

Bygningsbestanddele vil i medfør af ÅRL § 43 skulle afskrives over brugstiden. Det antages, at driftsbygninger har en begrænset brugstid, idet det vurderes, at anvendelsen over tid vil forårsage væsentlig nedslidning af bygningerne. Afskrivningsgrundlaget tager udgangspunkt i kostprisen for aktivet. Jf. § 43 stk. 2 skal der ved beregning af afskrivningerne tages højde for aktivets forventede restværdi (scrapværdi) efter afsluttet brugstid. I det omfang, at de enkelte bygningsbestanddele har forskellige afskrivningshorisonter skal de enkelte bestanddele afskrives i overensstemmelse hermed. Afskrivningsgrundlaget opgøres således med baggrund i kostprisen fratrukket forventet restværdi. Dette beløb skal afskrives systematisk over brugstiden, jf. § 43. Omkring afskrivningsmetoden kan flere metoder finde anvendelse. ÅRL kræver, at aktivet formindskes med systematiske afskrivninger. I kommentaren til ÅRL § 43⁸⁵ nævnes blandt andre lineær, progressive og degressive afskrivning som relevante afskrivningsmetoder. Afskrivningerne kan tillige beregnes med baggrund i et forventet output fra det pågældende aktiv. Ved denne metode stipuleres størrelsen af aktivets kapacitet og afskrivningerne beregnes og indregnes på baggrund heraf. Umiddelbart vurderes den lineære metode at være mest hensigtsmæssigt, da værdiforringelsen antages at manifestere sig over tid. Som udgangspunkt er der ingen indikationer på, at værdiforringelsen af bygninger er specielt udtalt i starten eller slutningen af brugstiden. Det skal i tilknytning hertil bemærkes,

---

⁸⁴ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 43.

⁸⁵ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 43.

at der skal foretages afskrivninger uanset, om ejendommen på statusdagen er mere værd end den bogførte værdi.

Restværdien skal opgøres således⁸⁶: *”Restværdien bestemmes første gang ved indregningen af aktivet. Den skal fastsættes til det beløb, som virksomheden på det aktuelle tidspunkt kan få for et tilsvarende aktiv, der har den alder, som det erhvervede aktiv har ved afslutningen af brugstiden. Det skal således ikke vurderes, hvilket nominelt beløb, det pågældende aktiv forventes at kunne indbringe på tidspunktet for brugstidens ophør, eftersom dette beløb i sagens natur er påvirket af fremtidige prisstigninger.”* Det fremgår endvidere, at restbeløbet skal fastsættes ud fra prisforholdene på indregningstidspunktet. Der må **ikke** tages hensyn til fremtidige prisstigninger på aktivet.

Brugstiden skal fastsættes i forhold til den forventede levetid⁸⁷. Det følger af neutralitetsprincippet, at afskrivningsperioden ikke må være for kort eller for lang – hverken optimistisk eller forsigtig. I fald af, at bygningerne bliver afskrevet for hurtigt (forsigtig vurdering af brugstiden) vil dette skabe en ”hemmelig reserve”. En for kort afskrivningshorisont kan bevirke, at trenden i virksomhedens resultater ikke kan aflæses korrekt ved sammenligning af resultater over tid. Endvidere vil resultaterne efter endt afskrivning være misvisende, idet der ikke vil være en matchende omkostning til indtjeningen. Dermed kan et givent resultat blive tolket som positivt, selvom der i realiteten kan være tale om en tilbagegang. Modsætningsvis vil en for lang afskrivningsperiode resultere i en for høj værdi af bygningerne i balancen. Der er efter ÅRL § 53 stk. 2 a. krav om, at der skal oplyses om de valgte afskrivningsmetoder, restværdi og brugstid. Ved en optimistisk vurdering af brugstiden vil resultaterne implicit over tid blive vurderet for højt i forhold til hvad aktivet er værd. Af den kommenterede årsregnskabslov fremgår det, at brugstiden skal revurderes årligt. Restværdien må som udgangspunkt ikke ændres. Dog skal restværdien ændres i det omfang af forudsætningerne ændres. Brugstiden og restværdien kendes af gode grunde ikke på forhånd og er i øvrigt ikke håndgribelige størrelser. Fastsættelse af disse størrelser er dermed et udtryk for et regnskabsmæssigt skøn. Det kan forekomme situationer, hvor der er behov for ændring i disse skøn, da de rapporterede tal ellers ikke vil være retvisende. Ændringer i regnskabsmæssige skøn er reguleret i ÅRL § 52. Paragraffen lyder således: *”Ændres beløb, der blev indregnet for et tidligere regnskabsår, som følge af et ændret regnskabsmæssigt skøn, skal indvirkningen af ændringen behandles på tilsvarende måde som det oprindelige skøn. Afskrivninger, der er foretaget i tidligere år, kan ikke tilbageføres.”* Det fremgår klart af paragraffen, at der ikke er hjemmel til at tilba-

⁸⁶ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 43. stk. 2

⁸⁷ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 43.

geføre tidligere års foretagne afskrivninger over resultatopgørelsen. Såfremt afskrivningshorisonten har været for lang skal der foretages korrektion af afskrivningerne over resultatopgørelsen. I det omfang, at der foretages ændringer i regnskabsmæssige skøn, skal *”de ændrede skøn forklares, ligesom den beløbsmæssige indvirkning på aktiver, passiver, den finansielle stilling og resultatet så vidt muligt skal oplyses.”*, jf. ÅRL § 54. Af ÅRL § 52 stk. 2. fremgår det hvorledes korrektioner skal foretages, såfremt årsrapporten tidligere har været fejlbehæftet i så væsentlig grad, at årsrapporten ikke har givet et retvisende billede. Ved sådanne fejl (fundamentale fejl) skal korrektionerne foretages direkte på egenkapitalen primo og sammenligningstal for tidligere år skal tilpasses. Som udgangspunkt vurderes det, at anvendelsen af denne paragraf i relation til indregning og måling af ejendomme vil forekomme yderst sjældent.

3.2.1.1. Modposten til afskrivninger

Afskrivninger skal bogføres i resultatopgørelsen som en omkostning. Afskrivninger omfattes af definitionen af omkostninger, jf. ÅRL⁸⁸. Specialet har tidligere omtalt klassificering af resultatposter i forhold til de gældende skemaer. Af skema 3⁸⁹ (artsopdelt) fremgår det, at afskrivninger skal indregnes under punkt 7 *”Af- og nedskrivninger af materielle og immaterielle anlægsaktiver”*. I det omfang, at det funktionsopdelte skema vælges, skal afskrivningerne indregnes under de enkelte funktioner. De væsentligste afskrivninger vil belaste dækningsbidraget i denne version, idet hovedvægten relaterer sig til skabelsen af omsætningen. Foruden afskrivningsmetoden opererer årsregnskabsloven med et tilsvarende begreb til nedbringelse af aktivernes værdi. I ÅRL § 42 findes kravet om nedskrivninger.

3.2.2. Nedskrivninger

Paragraffen finder anvendelse på alle anlægsaktiver, herunder bygninger og grunde. Nedskrivninger adskiller sig fra afskrivninger, væsentligst omkring systematikken. Indregning af nedskrivninger er ikke en systematisk årlig begivenhed som afskrivninger. *”Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle anlægsaktiver gennemgås årligt for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse ud over det, som udtrykkes ved normal afskrivning. Hvis dette er tilfældet, foretages nedskrivning til den lavere genindvindingsværdi.”*⁹⁰ Af citatet beskrives det, at den regnskabsmæssige værdi af indregnede anlægsaktiver årligt gennemgås for indikationer af værdifor-

---

⁸⁸ ÅRL Bilag 1. C 12

⁸⁹ ÅRL Bilag 2. 3.

⁹⁰ BDO ScanRevision's modelregnskab for klasse B virksomheder, generelt om regnskabspraksis.

ringelse. En årlig gennemgang resulterer nødvendigvis ikke i en nedskrivning. Nedskrivning skal afspejle en konkret opstået værdiforringelse, hvor afskrivninger systematisk fordeler omkostningen ved anvendelse af aktivet over brugstiden⁹¹. Paragraffen antages i relation til emnet at finde anvendelse ved markant faldende priser⁹² i markedet, i denne forstand, at driften (eksempelvis produktion af svin) ikke kan forrente investeringen. Nedskrivninger kan tillige komme på tale i det omfang politiske vinde svækker rentabiliteten for branchen vedvarende. Endvidere synes lånerenten tillige at kunne påvirke værdien af ejendommen væsentligt. Genindvindingsværdi er defineret som *"For et aktiv er genindvindingsværdien den højeste værdi af kapitalværdien og salgsværdien fratrukket forventede omkostninger ved et salg."*⁹³ Kapitalværdi er defineret i ÅRL som⁹⁴: *"For et aktiv er kapitalværdien den tilbagediskonterede værdi (nutidsværdien) af de fremtidige nettoindbetalinger, som aktivet på balancedagen forventes at indbringe ved fortsat benyttelse i den nuværende funktion."* Der findes vejledning i opgørelse af kapitalværdier i eksempelvis IAS 36 "Impairment of Assets". Af denne fremgår blandt andet, at kapitalværdien skal beregnes på *"den mindste identificerbare pengestrømsfrembringende enhed ("cash-generating unit"), som aktivet tilhører"*⁹⁵ Det vurderes, at sammenfaldet mellem driftsgrenene i en landbrugsvirksomhed med såvel markbrug som besætning, er så udpræget, at virksomheden skal ses under et. Argumentet herfor er, at besætningen er betinget af jorden, samt at de enkelte driftsgrene påvirker hinanden væsentligt (værdien af jorden bærer af dyrene, jf. harmonireglerne). Tillige synes det problematisk at henføre alle relevante omkostninger, eksempelvis løn, til de enkelte driftsgrene. En dybdegående analyse af beregningsmetoder kan af hensyn til afgrænsningen og omfanget ikke gennemføres her.

Såfremt kapitalværdien ved drift af ejendommen er højere end regnskabsmæssig værdi (driften kan forrente aktivet), skal der ikke foretages nedskrivning blot fordi priserne på landbrugsejendomme er faldende. Modsætningsvis skal der heller ikke foretages nedskrivninger alene fordi driften ikke kan forrente investeringen, naturligvis under den forudsætning, at salgsværdien er højere end eller på niveau med den regnskabsmæssige værdi. Førnævnte kan bedre ses i et eksempel. Det antages, at priserne på landbrugsejendomme falder qua faldende svinepriser (påvirker pengestrømmene negativt). Såfremt den pågældende landbrugsvirksomhed drives mere effektivt end gennemsnittet er det teoretisk muligt, at kapitalværdien af nettopengestrømmene fra en specifik

---

⁹¹ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 42.

⁹² Faldende priser på landbrugsprodukterne.

⁹³ ÅRL Bilag 1 D. 4.

⁹⁴ ÅRL Bilag 1 D. 5.

⁹⁵ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 42. og IAS 36

landbrugsvirksomhed kan begrunde, at en nedskrivning undlades, da kapitalværdien kan være højere end salgsprisen. Det forudsættes naturligvis, at kapitalværdien er højere eller på niveau med den regnskabsmæssige værdi. Modsætningsvis kan nedskrivning teoretisk være unødvendig, såfremt dagsværdi kan retfærdiggøre den regnskabsmæssige værdi af ejendommen, selvom virksomheden drives ineffektivt med tab til følge. Alt andet lige formodes det, at såfremt rentabiliteten i branchen generelt falder, vil dette implicit påvirke prisen på landbrugsejendommene. Rentabiliteten og prisen for en landbrugsejendom forventes at være korreleret i høj grad. Et prisfald på eksempelvis slagtesvin vil dermed indikere, at det potentielt kan være behov for nedskrivning af såvel bygningerne som jorden. Andre forhold, eksempelvis dårlig vedligeholdelse kan tillige indikere behov for nedskrivning af ejendommen. I relation til emnet forventes det, at salgsværdien for en landbrugsejendom kan identificeres uden væsentlige forhindringer. Det vurderes, at der findes et aktivt marked for landbrugsejendomme. Landbrugsejendomme sælges ved almindelige ejendomsmæglere. Endvidere findes der også specialiserede mæglere, eksempelvis Landbrugsmæglerne I/S⁹⁶.

Det formodes, at de væsentligste faktorer ved prisfastsættelse af landbrugsejendomme relaterer sig til antal hektarer ejendommen råder over herunder kvaliteten af jorden, samt kapaciteten i staldbygningerne. Tillige vil faktorer som vedligeholdelse og årgang påvirke prissætningen i nogen grad. En anden væsentlig faktor for prisen for en landbrugsejendom er beliggenheden. Dog ikke i forhold til vand og havudsigt mv., men i forhold til andre landbrugsejendomme. Dyretætheden i området har væsentlig indflydelse på prisen af jorden qua de førømtalte harmoniregler. Det er således vigtigt, at vurderingen foretages med hjælp fra en kvalificeret fagmand, der besidder det rette lokalkendskab. Det er givet, at konjunktoren generelt og specifik for branchen påvirker prisen løbende. Det vurderes, at salgsværdien af en given ejendom kan opgøres pålideligt. En pålidelig salgsværdi vurderes bedst at kunne estimeres ved observationer af handelsværdier.

I det omfang der foretages nedskrivninger af aktiver skal dette begrundes i årsrapporten, idet indregning af nedskrivninger i regnskabsmæssige sammenhænge sidestilles med ændring i regnskabsmæssige skøn, jf. tidligere omtale heraf. Ved indregning af nedskrivninger reduceres afskrivningsgrundlaget hermed.⁹⁷ Reduceringen i afskrivningsgrundlaget betyder, at de følgende års afskrivninger bliver reduceret.

---

⁹⁶ www.landbrugsmæglerne.dk

⁹⁷ RVL 10 "Materielle anlægsaktiver pkt. 40 og 68

Ovenfor blev det konstateret, at ÅRL direkte forbyder tilbageførsel af afskrivninger. I modsætning hertil kan indregnede nedskrivninger tilbageføres. Af den kommenterede årsregnskabslov⁹⁸ fremgår det, at i det omfang, at *”forudsætningerne for den foretagne nedskrivning ikke længere eksisterer, skal denne altid tilbageføres.”* Baggrunden herfor er at modvirke dannelsen af hemmelige reserver. En tilbageførsel af tidligere foretagne nedskrivninger skal omtales og begrundes på samme måde som ændring i regnskabsmæssige skøn. Ved en eventuel senere tilbageførsel af en nedskrivning skal denne tilbageførsel reduceres. *”Tilbageførslen reduceres med de yderligere afskrivninger, der ville være foretaget, såfremt nedskrivning ikke var sket.”*⁹⁹ De afskrivninger der ville have været indregnet, såfremt nedskrivningen ikke havde været foretaget, vil således ikke blive tilbageført. Den regnskabsmæssige værdi af ejendommen vil dermed være enslydende med hvad den ville have været, såfremt nedskrivningen ikke havde været foretaget. Det er således ikke muligt at ”skubbe” de krævede afskrivninger ved forkert anvendelse af nedskrivningsinstrumentet. Nedskrivningsinstrumentet kan, hvis forkert anvendt, bruges til resultatudjævning og dermed regnskabsmanipulation. Det vurderes således, at der skal ligge vægtige argumenter bag indregning af nedskrivninger og i særdeleshed ved tilbageførsel heraf.

3.2.2.1. Modposten til nedskrivninger

Som det fremgår af analysen under afskrivninger, skal nedskrivninger af materielle anlægsaktiver indregnes under samme post som afskrivningerne. Dette gælder for såvel den artsopdelte som den funktionsopdelte resultatopgørelse.

3.2.3. Opskrivning

Som modvægt til afskrivninger og nedskrivninger, der begge nedbringer værdien af aktivet med udgiftsførelse til følge, findes der tillige et opskrivningsinstitut. Opskrivninger af aktiver behandles i ÅRL i § 41. ÅRL § 41 lyder således: *”Virksomheden kan vælge at opskrive materielle anlægsaktiver ... til dagsværdi.”* Det ses af paragraffens ordlyd, at materielle anlægsaktiver kan opskrives til dagsværdi. Det er som udgangspunkt ikke et krav, at der skal indregnes opskrivninger. I relation til kravet om retvisende billede, jf. ÅRL § 11 stk. 3, kan overholdelse heraf betinge indregning af opskrivninger, såfremt en given landbrugsvirksomhed har væsentlige ”hemmelige reserver” i form af værdistigninger på eksempelvis ejendommen. Af den kommenterede årsregn-

---

⁹⁸ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 42.

⁹⁹ RVL 10 ”Materielle anlægsaktiver pkt. 69

skabslov¹⁰⁰ henledes opmærksomheden på, at dagsværdi kan oplyses i noterne, jf. ÅRL § 11 stk. 2 og dermed kan kravet om retvisende billede overholdes. For klasse C selskaber er det et krav, at offentlig ejendomsvurdering oplyses i årsrapporten, jf. ÅRL § 90.

Opskrivningsinstituttet følger af begrebet ”værdibaseret” regnskabsprincip, som står i kontrast til det transaktions- og kostprisbaserede regnskabsprincip. Generelle værdistigninger, eksempelvis på ejendomme følger implicit ikke af en transaktion med 3. mand og er dermed ikke realiseret i regnskabsmæssig forstand. Det har været diskuteret hvorvidt en årsrapport, baseret alene på historiske kostpriser, giver et restvisende retvisende billede af anlægsaktiver indkøbt for eksempelvis 20 år siden og som stadig er i virksomhedens brug. Anlægsaktiver som eksempelvis grunde stiger, alt andet lige, i værdi over tid. Den historiske kostpris giver dermed ikke altid regnskabslæser et retvisende billede af virksomhedens ressourcer – under tiden kan dette princip medføre, at årsrapporten er decideret misvisende. Årsregnskabsloven kompenserer for dette ved at tillade opskrivning af ikke realiserede gevinster. Som det fremgår af ÅRL § 36 er lovens udgangspunkt, at materielle anlægsaktiver indregnes til historisk kostpris ved første indregning. I relation til emnet, er det tidligere beskrevet, at Dansk Landbrugsrådgivning, Landscenteret, anbefaler, at landbrugsjorden indregnes til dagsværdi i balancen. Det fremgår af § 43, at afskrivninger skal beregnes på baggrund af den indregnede værdi. Afskrivningerne skal således beregnes på baggrund af kostpris tillagt opskrivningen. Driftsresultatet bliver således efterfølgende negativt påvirket af en eventuel foretagen opskrivning, idet afskrivningsgrundlaget forhøjes. Opskrivningen skal afskrives over den resterende brugstid¹⁰¹. Et tilvalg af opskrivningsinstituttet bliver ikke behandlet som en praksisændring, men alene fremadrettet, uden tilpasning af sammenligningstal¹⁰². Af den kommenterede årsregnskabslov¹⁰³ fremgår det modsætningsvis, at *”En ny praksis, hvorefter materielle anlægsaktiver opskrives, skal principielt medføre tilpasning af sammenligningstal.”* Af samme afsnit fremgår det dog, at det ofte er umuligt. Umuligheden antages at knytte sig til målemetoden og tidspunktet for denne måling. I tilknytning hertil kan det tillige diskuteres hvornår opskrivningen foretages. Det vurderes, at en opskrivning sædvanligvis vil blive foretaget ultimo, da tidspunktet for målingen antages at være omkring statustidspunktet.

Såfremt en landbrugsejendom opskrives til dagsværdi skal dette behørigt beskrives, jf. ÅRL § 54. Beskrivelsen skal indeholde de i paragraffen krævede punkter. Beskrivelsen vil sædvanligvis blive

---

¹⁰⁰ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 41.

¹⁰¹ RVL 10 pkt. 77

¹⁰² RVL 10 pkt. 74

¹⁰³ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 51stk.2.

omtalt under afsnittet om anvendt regnskabspraksis. Anvendelse af opskrivningsinstituttet stiller krav om systematik i opskrivningerne. Efter RVL 10 pkt. 75 skal der foretages opskrivninger på alle aktiver i samme kategori, hvilket betyder, at såfremt én landbrugsejendom ønskes opskrevet til dagsværdi skal alle landbrugsejendomme opskrives. Kravet vurderes at være en naturlig følge af ÅRL's krav om konsistens i indregningsmetoder og målegrundlag. Der er dog ikke krav om, at alle materielle anlægsaktiver skal omvurderes til dagsværdi. Anvendelse af opskrivningsinstituttet stiller tillige krav om løbende revurdering af aktivet. Kravet er formuleret således¹⁰⁴: *"Værdiregulering af et opskrevet materielt anlægsaktiv skal foretages så regelmæssigt, at den regnskabsmæssige værdi ikke afviger væsentligt fra dagsværdien på balancedagen."* I den kommenterede årsregnskabslov beskrives det, at vurdering af dagsværdi i mekanisk cyklus næppe kan accepteres¹⁰⁵. Aktivet skal løbende omvurderes, såfremt der konstateres væsentlig værdistigning eller -fald¹⁰⁶. I det omfang en opskrivning tilbageføres, eksempelvis på grund af fejl eller ændrede regnskabsmæssige skøn skal opskrivningen eller en del heraf tilbageføres. Tilbageførelsen tager ikke hensyn til afskrivninger, der er udgiftsført af den tidligere opskrivning.¹⁰⁷ Forbudet imod tilbageførsel af afskrivninger følger af førnævnte § 52. Dette er asymmetrisk i forhold til metoden for tilbageførsel af nedskrivninger. En tilbageførsel af en tidligere fortaget nedskrivning er ikke at betragte som en opskrivning i denne sammenhæng. Såfremt regnskabspraksis ændres så der ikke længere indregnes opskrivninger skal hele opskrivningen tilbageføres. Modsat ændring i regnskabsmæssige skøn skal afskrivningerne tilbageføres, jf. følgende citat: *"En ændring i regnskabspraksis, så der ikke længere opskrives, medfører at reserven fjernes for at tilpasse balancens værdier, som om opskrivning aldrig havde fundet sted. I samme forbindelse tilbageføres de forøgede afskrivninger også."*¹⁰⁸ Det fremgår dog ikke klart, om de foretagne afskrivninger skal tilbageføres som en del af balanceposteringen eller via resultatopgørelsen. Det forudsættes, at tilbageførslen må skulle ske som en del af balanceposteringen på egenkapitalen primo, jf. ÅRL § 51.

3.2.3.1. Opskrivningsmålet

ÅRL § 41 Stk. 2. omhandler opskrivningsmålet: *"Bestemmelserne i § 37, stk. 1, 2.-4. pkt., finder anvendelse, dog således at genanskaffelsesværdi eller nettorealisationsværdi kan anvendes, hvis en tilnærmet salgspris ikke kan opnås."* Paragraffen prioriterer opskrivningsmålet: 1. salgspris, 2. genanskaffelsesværdi, 3. nettorealisationsværdi. Stk. 2 adresserer begrebet dagsværdi i relation til

---

¹⁰⁴ RVL 10 pkt. 78

¹⁰⁵ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 51stk.2.

¹⁰⁶ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 51stk.2.

¹⁰⁷ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 51stk.2.

¹⁰⁸ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 51stk. 3.

opgørelsesmetoden og henviser til føromtalt § 37, hvor metoderne for opgørelse af dagsværdi beskrives. Som det fremgår, kan nettorealisationssværdien eller genanskaffelsessværdien tillige anvendes som måleattribut, i det omfang en salgspris efter opgørelsesmetoderne i § 37 ikke kan findes. Nettorealisationssværdien defineres således: *”For et aktiv er nettorealisationssværdien summen af de fremtidige nettoindbetalinger, som aktivet på balancedagen forventes at indbringe som led i normal drift.”*¹⁰⁹ Genanskaffelsessværdien defineres således: *”For et aktiv er genanskaffelsessværdien den pris, der skal betales for at erhverve et tilsvarende aktiv på balancedagen.”*¹¹⁰ Det er tidligere argumenteret for, at salgsværdien af landbrugsejendomme i forhold til andre ejendomme lader sig identificere relativt nemt qua deres karakteristika, jf. omtalen under afsnittet om nedskrivninger. Det synes dermed irrelevant i forhold til emnet at studere de øvrige opskrivningsmål nærmere. Ved indregning af opskrivning til dagsværdi har årsregnskabsloven klare regler for handlingen af modposten, jf. nedenstående afsnit.

3.2.3.2. Modposten til opskrivningen

ÅRL § 41 Stk. 3. omhandler modposten til opskrivningen: *”Et beløb svarende til opskrivningen skal indregnes direkte i posten »Reserve for opskrivning« under egenkapitalen.”* Det ses af stk. 3, at en eventuel opskrivning skal indregnes direkte på egenkapitalen – altså udenom resultatopgørelsen. Posteringen skal bindes på en særskilt reserve. Stk. 3. indeholder tillige oplysninger om, hvorledes en formindskelse af reserven kan finde sted. Indtægtsførelse af opskrivninger foretaget efter § 41 må ikke passere resultatopgørelsen, jf. ÅRL § 49 stk. 2 nr. 1. Såfremt opskrivningen medfører en regulering i den udskudte skatteforpligtelse, skal skatteomkostningen beregnet af opskrivningen, modregnes i reserven. Det bemærkes, at det er den fulde opskrivning der skal bindes og posteres på reserven og ikke forskellen mellem dagsværdi og kostpris. Den akkumulerede afskrivningssaldo kan således ikke bringes til modregning i posteringen. I forhold til definitionen af indtægter, *”Stigninger i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af tilgang eller værdistigning af aktiver..., som medfører stigninger i egenkapitalen.”*, synes reglen om postering direkte på egenkapitalen ikke at være i overensstemmelse hermed. Som det ses af ovenstående analyse, betinger en opskrivning, at der foreligger en værdistigning på det pågældende aktiv. Den identificerede værdistigning er en stigning i aktiver og medfører en stigning i egenkapitalen.

---

¹⁰⁹ ÅRL Bilag 1 D pkt. 7.

¹¹⁰ ÅRL Bilag 1 D pkt. 3.

Metoden er asymmetrisk i forhold til indregningen af af- og nedskrivninger. Omkostninger/tab føres i resultatet og gevinster føres uden om resultatopgørelsen. Dette synes ikke at harmonere med årsregnskabslovens grundlæggende krav, jf. ÅRL § 13. Opgørelsesmetoden synes ikke at være neutral (5) og konsistent (7). Forbudet mod indregning i resultatopgørelsen af ”indtægter” som følge af værdistigning på materielle anlægsaktiver følger af 4. direktivs art. 33, stk. 2, litra c, 2. afsnit¹¹¹. Forbudet mod indtægtsføring stammer fra det tidligere transaktions- og kostprisprincip. Det vurderes på denne baggrund, at forbudet ikke er i overensstemmelse med lovens definition af indtægter. Indregning af en opskrivning i resultatopgørelsen vil være en klar overtrædelse af årsregnskabsloven, som ville kræve et forbehold fra revisionen. Indregning i resultatopgørelsen af en opskrivning med henvisning til det retvisende billede vurderes ikke at kunne finde sted. Asymmetrien behandles tillige i den kommenterede årsregnskabslov, hvorfra følgende citat er bragt¹¹²: *”Af Regn.rap., s. 115, fremgår følgende om balanceposter og opskrivninger: Det er beklageligt, at direktivet hindrer en resultatførsel af opskrivninger i takt med opskrivningen, idet dette kunne udrydde en væsentlig del af den usystematik, som præger de nuværende regler. En symmetri i reglerne ville ellers have været den mest hensigtsmæssige løsningsmodel, fordi hvert år derved ville komme til at bære sin gevinst.”* Regnskabsrapporten anbefaler brug af en mere synlig egenkapitalforklaring, hvoraf posteringerne vedrørende opskrivningen fremgår, jf. næste delafsnit.

3.2.4. Totalindkomst

Brugen af egenkapitalforklaringer relaterer sig til begrebet ”comprehensive income”. Begrebet defineres således¹¹³: *“The change in equity [net assets] of a business enterprise during a period from transactions and other events and circumstances from nonowner sources. It includes all changes in equity during a period except those resulting from investments by owners and distributions to owners.”* Udtrykket kan oversættes til ”Totalindkomst”. Totalindkomsten indeholder alle værdistigninger og -fald i regnskabsperioden, såvel dem der er ført over resultatopgørelsen, som dem der er indregnet direkte på egenkapitalen. Dog holdes transaktioner med ejerkredsen udenfor. Nedenfor er der vist et eksempel på en egenkapitalopgørelse der indeholder totalindkomst¹¹⁴.

---

¹¹¹ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 41, stk. 3.

¹¹² Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 41, stk. 3.

¹¹³ FASB Statement 130: Reporting Comprehensive Income (June 1997)

¹¹⁴ Udarbejdet med baggrund i IFRS-master udviklet af BDO ScanRevision (kan hentes på www.bdo.dk)

Forslag til egenkapitalopgørelse:

Beløb i tkr.	Aktiekapital	Reserve for opskrivning	Reserve for dagsværdi for biologiske aktiver	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar 2006.....	4.000	1.000	400	2.042	7.442
Dagsværdiregulering af ejendom		200		0	200
Årets forskydning i dagsværdi af biologiske aktiver			50	-50	0
Skat af egenkapitalbevægelser		-50		0	-50
Årets resultat		0		1.299	1.299
Årets totalindkomst.....		150	50	1.249	1.449
Udloddet udbytte				-530	-530
Årets egenkapitalbevægelser		0		-530	-530
Egenkapital 31. december 2006.....	4.000	1.150	450	2.761	8.361

Af ovenstående kan årets samlede ”indkomst” aflæses, jf. indramningen. Som det fremgår af følgende citat kan placeringen ikke være i forlængelse af resultatopgørelsen; ”*Kapitalforklaringen må dog ikke falde sammen med resultatopgørelsen, idet man derved kommer i konflikt med direktivets skemakrav.*”¹¹⁵ Jf. ÅRL § 56 synes ovenstående eksempel at indeholde kravene heri. Af § 22 i ÅRL fremgår det, at en årsrapport aflagt efter reglerne i klasse B skal indeholde en opgørelse over bevægelser i egenkapitalen. Af ÅRL § 17 fremgår det endvidere, at egenkapitalopgørelsen kan vises under noterne, eller som en regnskabsopstilling. I det omfang af ejendommen opskrives til dagsværdi, vurderes det, at regnskabsaflægger vil ønske mest mulig fokus på opgørelsen af totalindkomsten. Opgørelsen vurderes bedst præsenteret umiddelbart efter balancen. Om end løsningen giver regnskabslæser indblik i regnskabsperiodens ”totalindkomst” synes løsningen dog ikke optimal. Det vurderes, at sædvanlige regnskabslæsere ikke tilskriver informationen i egenkapitalopgørelsen samme værdi som informationen der aflæses i resultatopgørelsen. En indtægt indregnet direkte på egenkapitalen (uden om resultatopgørelsen) synes ikke at blive vurderet som en indtægt på lige fod med indtægter i resultatopgørelsen. I forhold til pengeinstitutters rentabilitetsanalyser bliver indtægter indregnet direkte på egenkapitalen ikke godskrevet¹¹⁶. I afsnittet om anvendt regnskabspraksis kan virksomheden med fordel henlede regnskabslæsers opmærksomhed på egenkapitalopgørelsen og totalindkomsten.

¹¹⁵ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 41. stk. 3

¹¹⁶ Henrik Abildhauge Andersen, Erhvervsrådgiver ved Nordea Viborg.

3.2.5. Realisation

Som det fremgår af § 41 stk. 2. nr. 1 skal reserven opløses eller formindskes i det omfang, at de opskrevne aktiver realiseres eller udgår af driften. Af dette kunne det konkluderes, at opskrivningen ved realisation af aktiver (salg) skulle tilbageføres, hvorefter avancen måles på baggrund af afskrevet kostpris i forhold til salgspris fratrasket omkostninger i forbindelse med salget. Denne metode er dog ikke en mulighed efter loven. Af den kommenterede årsregnskabslov¹¹⁷ fremgår det, at avanceopgørelsen skal beregnes på baggrund af den regnskabsmæssige værdi (kostpris fratrasket afskrivninger, tillagt opskrivning). Metoden følger endvidere også af RVL 10 pkt. 80 og 81. Baggrunden herfor skal findes i definitionen af indtægter. Såfremt en ejendom er opskrevet til dagsværdi og denne svarer til salgsprovenuet ved et efterfølgende salg, så konstateres der ikke en yderligere stigning i aktiver og egenkapital. Der er således ikke sket en forøgelse i aktiver, opskrivningen omklassificeres til andre aktiver¹¹⁸. Indtægten (stigningen i aktiver) er således konstateret på opskrivningstidspunktet. I det omfang der konstateres et tab ved realisation (regnskabsmæssig værdi er større end salgspris fratrasket salgsomkostninger) skal tabet indregnes i resultatopgørelsen. Baggrunden herfor er, at begivenheden medfører et fald i aktiver og egenkapital og dermed falder under definitionen af omkostninger. Ved realisation omklassificeres (omposteres) den bundne reserve til frie reserver, hvorefter den kan udloddes, eller bringes til modregning i tidligere års underskud.

3.2.6. Beskrivelse af praksis og anbefalet metode for indregning

I relation til praksis¹¹⁹ opskrives bygningerne ”normalt” ikke, men indregnes til kostpris med fradrag af afskrivninger. Der anbefales alene opskrivning på jorden. Baggrunden for denne betragtning er, at ejendommene nedslides over en relativ kort periode, hvorimod jorden tilhørende ejendommen sædvanligvis stiger over tid¹²⁰. Som tidligere set, forventes jorden ikke at undergå en værdiforringelse i forhold til nedslidning. En eventuel værdiforringelse vil manifestere sig ved ændrede forhold i form af ændringer i arealkrav og rentabilitet i driften. For andre typer erhvervs-ejendomme forventes det ikke, at jord og bygninger vil kunne behandles særskilt. Det vurderes, at grunde og bygninger som udgangspunkt bør vurderes på ensartet måde, jf. tidligere omtalt RVL 10 pkt. 75. Dog vurderes de særlige karakteristika ved landbrugsejendomme at tale for en diffe-

---

¹¹⁷ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 41. stk. 3.1

¹¹⁸ Frit efter Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 41. stk. 3.1

¹¹⁹ ”Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper” Udgivet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret (side 10, B. bygninger)

¹²⁰ Torben Udsen, svar i mail om stillet spørgsmål om baggrunden for denne opdeling. (Han er forfatter til en mængde af artikler om regnskabspraksis for landsbrugsvirksomheder – disse er publiceret på www.lr.dk)

rentieret behandling. En differentieret regnskabsmæssig behandling af jord og bygninger vurderes at give det mest retvisende billede af virksomhedens ressourcer.

3.2.7. Opsummering

Den regnskabsmæssige behandling af landbrugsejendommen i forhold til sædvanlige indregningsmetoder og målegrundlag er nu diskuteret. Det ses af ovenstående, at driftsbygningerne som udgangspunkt kan behandles efter sædvanlig praksis. Det ses dog også, at de i loven beskrevne indregningsmetoder omkring opskrivningsinstituttet i forhold til nedskrivninger og afskrivninger medfører væsentlig asymmetri i forhold til driftsresultatet. Dog kan en hensigtsmæssig brug af egenkapitalopgørelsen delvis afhjælpe denne uhensigtsmæssighed. Der findes andre indregningsmetoder, som vil blive analyseret i næste afsnit.

3.3. *Ejendommen og opskrivninger i et andet perspektiv*

I ovenstående analyse er landbrugsejendommen behandlet i forhold til sædvanlig indregningsmetode for erhvervsejendomme. Det blev konkluderet, at balancen kan præsenteres på en hensigtsmæssig måde, ved brug af de tilladte metoder, i det omfang regnskabsaflægger ønsker, at regnskabet skal afspejle virksomhedens ressourcer i form af eksempelvis dagsværdi på landbrugsjorden. Dog synes den resultatmæssige side af opskrivningsinstituttet at lade noget at ønske.

Sædvanligvis er det driften af virksomheden der er i fokus og det er årets resultat af driften og dermed resultatet af virksomhedens aktivitet der måles i resultatopgørelsen. De anlægsaktiver virksomheden har investeret i, for at kunne fremstille produkter mv., er sekundære i forhold hertil. Som det blev konstateret ovenfor bliver disse indregnet løbende i driften som afskrivninger. Af kommentarerne til § 28 fremgår det, at ”*Resultatopgørelsen skal beskrive en virksomheds værditilvækst for et givet regnskabsår. Traditionelt betegnes værditilvækst som periodens indtjening (præstationer) og præsenteres i en resultatopgørelse, der kan betragtes som en oversigt over virksomhedens indtægtsskabelse og ressourceforbrug.*” Ved et tilbageblik til den indledningsvise beskrivelse under problemformuleringen huskes det, at landbruget er kendetegnet ved et relativt lavt afkast fra driften (resultatopgørelsen), men med store kapitalgevinster på ejendom mv.¹²¹. Der ligger ikke en egentlig empirisk undersøgelse bag udsagnet. Det vurderes dog, at et sådant udsagn fra en branchespecialist må være velbegrundet og baseret på fakta. På denne baggrund bør det

---

¹²¹ 10% af egenkapitalen stammer fra driftsrelateret indtjening og 90% fra kapitalgevinster (ikke en undersøgelse)
”Høringssvar vedrørende nyt regnskabsprincip” 22/9 2006 ”Nordjysk Familielandbrug” læst på www.lr.dk.

vurderes hvad formålet og dermed aktiviteten for en landbrugsvirksomhed i realiteten er, i forhold til vurdering af de tidligere gennemgåede indregningsmetoder. Nedenfor er der foretaget en mindre undersøgelse af offentligt tilgængelige årsrapporter.

3.3.1. Stikprøveundersøgelse af beskrivelse af aktiviteter sammenholdt med regnskabsmæssige nøgletal

For at vurdere, hvorledes landbrugsvirksomheder karakteriserer aktiviteten, er der foretaget en undersøgelse af landbrugsvirksomheders offentlige årsrapporter, hvoraf beskrivelse af ”væsentligste aktiviteter” fremgår. For at belyse og perspektivere beskrivelsen af virksomhedernes aktiviteter, sammenholdes disse med regnskabsmæssige oplysninger fra årsrapporterne. De udvalgte økonomiske oplysninger omfatter beskrivelse af regnskabspraksis for landbrugsejendommen, årets resultat, regnskabsmæssig værdi af ejendommen, balancesum, egenkapital samt opskrivningshælgelser. De mest interessante forholdstal vurderes at være opskrivninger i forhold til egenkapital (måling af indtjening). Til undersøgelsen er der udvalgt en stikprøve på 15 landbrugsvirksomheders seneste årsrapporter. Populationen er udvalgt på baggrund af branchekode ”013000 Planteavl kombineret med husdyravl (blandet drift)”. Baggrunden for valget af denne målgruppe er, at virksomhederne registeret herunder, har kombineret drift, hvilket vurderes fornuftigt i forhold til en generel analyse af landbrugsvirksomheder. Undersøgelsen omfatter alene langbrugsvirksomheder med en balancesum over 15 mio. kr. Dette kriterium er valgt for at sikre, at mindre hobbybrug frasorteres. Endvidere ønskes det, at stikprøven indeholder landbrugsvirksomheder, hvor ejendommen indgår i årsrapporten. Stikprøven er udvalgt igennem NN Markedsdata¹²². Den fremkomne population, udvalgt på baggrund af de udvalgte kriterier, udgør i alt 81 virksomheder. Af denne population er stikprøven udvalgt. Virksomhederne er udvalgt simpelt tilfældigt af populationen. Undersøgelsen kan ikke karakteriseres som en egentlig statistisk undersøgelse, hvorfor konklusioner draget af undersøgelsen ikke kan anvendes som statistisk bevis og dermed ikke nødvendigvis er repræsentativ og statistisk valid. Dog synes metoden at være anvendelig til formålet. I det omfang der er blevet udvalgt virksomheder som ikke synes anvendelige¹²³ qua tilstedeværelsen af andre væsentlige aktiviteter mv., er disse frasorteret og ny udvælgelse er foretaget. De opsamlede data fremgår af bilag bagerst. I bilaget findes identifikation af de pågældende selskaber, oplysning om regnskabsåret, den oplyste aktivitet og de forømtalte økonomiske og regnskabsmæssige oplysninger.

---

¹²² <http://www.nnmarkedsdata.dk> (BDO ScanRevision's værktøj til fremskaffelse af oplysninger om selskaber, ejerforhold mv.)

¹²³ Subjektiv vurdering

3.3.1.1. Konklusioner på undersøgelse

Beskrivelse af væsentligste aktiviteter

Alle udvalgte virksomheder omtaler, at de væsentligste hovedaktiviteter omfatter eksempelvis landbrugsdrift, produktion af svin og produktion af afgrøder. En enkelt omtaler investeringsaktivitet, som dog er tolket generelt i forhold til værdipapirer. Ingen beskriver hovedaktiviteten som investering i landbrugsvirksomhed eller landbrugsejendomme.

Regnskabsmæssige oplysninger

De regnskabsmæssige oplysninger er grupperet i 2 grupper. Gruppe 1) Middelværdien af de regnskabsmæssige oplysninger for hele stikprøven er beregnet. Gruppe 2) Tillige er middelværdien af de regnskabsmæssige oplysninger, for de virksomheder som anvender opskrivningsinstituttet, grupperet for sig. 11 ud af de 15 virksomheder havde foretaget opskrivning. Af analysen ses følgende:

	Resultat (tkr.)	Regnskabs- mæssig værdi af ejendommen (tkr.)	Balance- sum	Egenka- pital i alt (tkr.)	Reserve for opskrivning (tkr.)
Total stikprøve.....	495	43.684	73.310	26.814	10.182
Delmængde af stikprøven med anvendelse af opskrivningsinstituttet.....	-285	50.307	79.245	23.086	13.884

Forholdstal beregnet på baggrund af ovenstående:

Element	Total stikprøve	Andel med brug af opskrivning
Jord og bygninger i forhold til balancesum.....	59,6%	63,5%
Beskattet opskrivning i forhold til regnskabsmæssig værdi af ejendommen (opskrivningerne forudsættes at være efter skat)...	23,3%	27,6%
Beskattet opskrivning i forhold til balancesum.....	13,9%	17,5%
Beskattet opskrivninger i forhold til samlet egenkapital.....	38,0%	60,1%
Egenkapitalens forretning	1,8%	-1,2%
Egenkapitalens forretning (ekskl. opskrivninger)	3,0%	-3,1%

Af ovenstående ses det, at

- investering i jord og bygninger (opskreven som uopskreven) udgør 60% eller mere af balancesummen.
- opskrivningen udgør over 20% af den regnskabsmæssige værdi af ejendommen.
- opskrivningen udgør henholdsvis 14% og 17% af den samlede balancesum.
- opskrivningen udgør henholdsvis 38% og 60% af egenkapitalen. Der er væsentlige spredninger i strikprøven. Eksempelvis er egenkapitalen i årsrapporten for Hagesholm Gods ApS negativ med 12 mio. kr. uden opskrivningen af ejendommen på 36 mio. kr. Modsætningsvis har opskrivningen langt mindre effekt på årsrapporten for Stenbogård ApS, hvor opskrivningen udgør 9 mio. kr. af den samlede egenkapital på 33 mio. kr. De markante spredninger kan have rod i flere forhold¹²⁴. Såfremt en virksomhed er omdannet¹²⁵ til selskab i nyere tid, vil ejendommens ”kostpris” være dagsværdi på omdannelsestidspunktet. Modsætningsvis vil kostprisen være lavere, såfremt virksomheden har været drevet i selskabsform i en længere periode.
- driftsresultatet og dermed egenkapitalens forrentning er beskeden (3% eller negativ) i forhold til den investerede kapital. Driftsresultaterne kan være negativt påvirket af forhøjede afskrivninger i nogen grad. Dette kan dog ikke konkretiseres yderligere, da det ikke er oplyst hvorvidt der er opskrevet mere på jorden end på bygningsbestanddelen. Det vurderes dog, at opskrivninger på ejendommen oftest vil blive henført til jorden¹²⁶.

Analysen savner i høj grad oplysning om dagsværdi af ejendommene pr. rapporteringsdagen for alle selskaberne, idet den ”sande” egenkapital og kapitalgevinst herved kunne måles. Ved denne måling vil det endvidere være muligt at måle hvorfra indtægterne skabes i landbrugsvirksomheder. Det formodes, at opskrivningsinstituttet ikke nødvendigvis vil blive brugt med samme intensitet virksomhederne imellem. En virksomhed der ikke er i kapitaltabsproblemer og i øvrigt ikke har ”brug” for at præsentere en høj soliditet og stor egenkapital vil givetvis ikke indregne opskrivninger på ejendomme¹²⁷. Hvorvidt en analyse af landbrugsvirksomheder registreret under anden branchekode vil give et andet billede er ikke undersøgt. Branchekoden vurderes dog ikke at have væsentlig indflydelse.

---

¹²⁴ Ikke udtømmende

¹²⁵ Eksempelvis ved en skattefri virksomhedsomdannelse

¹²⁶ Forfatterens subjektive vurdering.

¹²⁷ Forfatterens subjektive vurdering.

Regnskabspraksis

En virksomhed (Lerbjerggård - Over Løjstrup P/S¹²⁸) har valgt at indregne opskrivningen af landbrugsejendommen på i alt 27 mio. kr. (eksklusiv skat) som ekstraordinær post i resultatopgørelsen¹²⁹. De øvrige virksomheder har, i det omfang ejendommen er opskrevet, indregnet denne direkte på egenkapitalen. Det ses endvidere af de pågældende årsrapporter i stikprøven, at virksomhederne tillige ejer stuehuset, da ”udlejningsejendomme” ofte omtales under afsnittet om anvendt regnskabspraksis.

3.3.1.2. Sammenfatning på analysen

Det vurderes på baggrund af ovenstående analyse, at årsrapporterne er væsentligt påvirket af den regnskabsmæssige værdi af landbrugsejendommen, hvilket ikke er uventet. De foretagne opskrivinger påvirker egenkapitalen i meget høj grad og udgør over 60% af den numeriske værdi. Driftsresultaterne i forhold til balance og egenkapital er relativt lave¹³⁰. På denne baggrund kan der diskuteres hvad landbrugsvirksomheders væsentligste aktivitet består i, under den forudsætning at analysen er repræsentativ. Resultatet af analysen afkræfter ikke den tidligere omtalte udmeldelse fra Nordjysk Familielandbrug om, at *”10% af egenkapitalen i landbruget stammer fra indtjening og 90% fra konjunkturstigninger”*. Det vil naturligvis være ønskeligt, om der forelå en egentlig statistisk analyse over indtjeningen i landbrugsvirksomheder fra første til sidste regnskabsår, hvor de samlede indtægter er grupperet på ”kapitalgevinster” og på driftsindtjening. En sådan analyse kan desværre ikke foretages i dette regi og det har ikke været muligt at fremskaffe en sådan. På denne baggrund videreføres analysen nedenfor med afsæt i ovenstående konklusioner. I det omfang analysen er repræsentativ for landbrugsvirksomheder, bør regnskabspraksis omkring indregning af ejendommen, overvejes i forhold til andre og måske mere retvisende metoder. Alt andet lige vurderes det ikke at være retvisende, at over 50% af indtægten indregnes udenom resultatopgørelsen.

3.3.2. Investeringsvirksomhedsbegrebet

Med den nye årsregnskabslov kom *investeringsvirksomhedsbegrebet*. ÅRL § 38 (stk. 1) lyder som følger: *”Virksomheder, der som hovedaktivitet udøver investeringsvirksomhed, kan efter første indregning løbende regulere de i stk. 2 nævnte aktiver, som er omfattet af investeringsaktiviteten*

---

¹²⁸ Se bilag til undersøgelsen for identifikation af virksomheden

¹²⁹ Der gives ikke begrundelse for den anvendte metode. Det vurderes, at metoden ikke er i overensstemmelse med ÅRL's forskrifter, jf. den tidligere gennemførte analyse.

¹³⁰ Forfatterens subjektive vurdering.

og dermed forbundne finansielle forpligtelser, til dagsværdi.” Af stk. 2 fremgår det, at ”Bestemelsen i stk. 1 finder anvendelse på investeringer i... investeringsejendomme, ... lignende materielle aktiver samt finansielle forpligtelser, der er forbundet dermed. Anvendelse kan ske på samtlige investeringsaktiver eller på enkelte kategorier af investeringsaktiver samt de finansielle forpligtelser, der er forbundet dermed.” Det bemærkes, at § 38 er spændende at diskutere i denne kontekst, idet dagsværdireguleringen af investeringsobjektet skal resultatføres i resultatopgørelsen, i modsætning til ”almindelige” opskrivninger efter § 41. Paragraf 38 stk. 3 er tidligere behandlet i forhold til landbrugsvirksomhedens daglige drift vedrørende beholdning af biologiske aktiver. Den eventuelle ”dobbeltanvendelse” af paragraffen adresseres efterfølgende.

Begrebet ”hovedaktivitet” er ikke nærmere defineret i årsregnskabsloven, hvilket lader noget at ønske. Da investeringsvirksomhedsbegrebet er relativt nyt, er der endnu ikke dannet megen praksis omkring paragraffens udstrækning og tolkningsmuligheder. Af den kommenterede årsregnskabslov fremgår det med henvisning til lovbemærkningerne, at detailreguleringen skal udfyldes af regnskabsstandards¹³¹. I relation til det beslægtede begreb investeringsejendomme, findes der støtte i den danske regnskabsvejledning 16, Investeringsejendomme og i den internationale standard IAS 40, Investeringsejendomme. Førend landbrugsejendommen vurderes i forhold til den foreliggende danske regnskabsvejlednings definition af investeringsejendomme vil hovedaktivitetsproblemstillingen blive adresseret.

3.3.2.1. Hovedaktivitet og andre aktiviteter

Det fremgår tillige af den kommenterede årsregnskabslov, at Fondsrådet i en afgørelse har slået fast, at en virksomhed kun kan have én hovedaktivitet. På Fondsrådets hjemmeside findes den omtalte afgørelse, der omhandler afgørelse af hovedaktivitetsproblematikken¹³². Afgørelsen omhandler en koncern der administrerer udlejningsejendomme (egne og andres) samt investerer i investeringsejendomme. Investeringsejendommene er juridisk placeret i et datterselskab. I denne afgørelse identificerer Fondsrådet den pågældende koncerns hovedaktivitet, som værende andet end investeringsvirksomhed. Der blev blandt andet lagt vægt på, at koncernens nettoomsætning fra administrationsaktiviteten var væsentligt højere end nettoomsætningen fra investeringsaktiviteten. Hvorvidt nettoomsætning isoleret er det bedste vurderingsgrundlag, vil ikke blive kommenteret, men metoden kan diskuteres. I relation til nærværende problemstilling synes et vurderings-

¹³¹ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 38.

¹³² Fondsrådets afgørelse i 2. halvår af 2005 om indregning og måling af en koncerns ejendomme. Læst på <http://www.ftnet.dk/sw19191.asp>

grundlag i form af værdistigning/indkomst dog mere relevant. Jf. ovenstående analyse udgjorde opskrivningerne gennemsnitligt 60% af egenkapitalen for de virksomheder, der havde valgt at opskrive. Af den kommenterede årsregnskabslov¹³³ følger dette citat vedrørende hovedaktivitet vs. biaktiviteter: *"Brugen af udtrykket indebærer ikke nødvendigvis, at investering skal være virksomhedens eneste aktivitet, men en virksomhed kan ikke have mere end en enkelt hovedaktivitet."* Investeringsaktivitet er karakteriseret ved at der investeres i et objekt for at få et løbende afkast og/eller en kapitalgevinst. Dette kan sammenlignes med besiddelse af en aktieportefølje, hvor investor modtager udbytte som løbende afkast og kursgevinst¹³⁴ på værdipapiret. I forhold til investeringsejendomsbegrebet vurderes det, at hovedvægten af virksomheder, der har investeringsejendomsvirksomhed som hovedaktivitet, tillige har andre aktiviteter, eksempelvis udlejning af disse ejendomme. Udlejningsaktiviteten af investeringsejendommene er en integreret del af investeringsaktiviteten, da denne aktivitet frembringer afkastet af investeringen. I det følgende anskues en landbrugsvirksomhed i denne kontekst. Det antages, at der investeres i en landbrugsejendom, for dels at opnå et løbende afkast af investeringen i form af frembringelse af biologiske aktiver og/eller dels at opnå en kapitalgevinst ved eventuel senere afståelse. Uden at drage sammenligninger i øvrigt, har udlejningsaktiviteten visse træk, som kan sammenlignes med driften af en landbrugsvirksomhed. I den betydning, at den løbende drift af landbrugsvirksomheden, i form af dyrkning af marken og fremavl mv. af dyr (frembringelse af biologiske aktiver), kan sidestilles med udlejning vedrørende driftsafkastet. Andre forhold som vurderes at skulle tages i betragtning ved identificering af hovedaktiviteten i en given landbrugsvirksomhed, er virksomhedens formål og strategi og dermed hensigten med investeringen. Endvidere vurderes det, at forhold som eksempelvis ejerens baggrund influerer på bedømmelsen, i det perspektiv, at en given person investerer i en landbrugsejendom og lader den drive som landbrug ved hjælp af bestyrer for at overholde landsbrugspligten og uddannelseskravet¹³⁵. I et sådan scenario synes en klassifikation af investeringsvirksomhed som hovedaktivitet at være relevant.

Det vurderes på denne baggrund, at investering i landbrugsejendomme med nogen ret kan klassificeres som hovedaktivitet. Argumenterne herfor er væsentligst, at over halvdelen af egenkapitalen udgøres af opskrivninger og at det løbende driftsafkast er relativt beskedent. Endvidere udgør selve landbrugsejendommen 60% af balancesummen. Ydermere forventes det, at investering i en landbrugsejendom er en langsigtet investering. Det er endvidere sædvanligt, at landbrugsvirksom-

---

¹³³ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 38.

¹³⁴ Naturligvis under den forudsætning af objektet stiger i kurs.

¹³⁵ Jf. eksempelvis http://www.vestamt.dk/natur/landbrugskov/jordbrkomm/jordbr_landbrugspligt.htm

heder køber andre gårde op (investorer)¹³⁶. Da omdrejningspunktet i diskussionen er landbrugs-ejendommen, synes det fornuftigt at diskutere investeringsejendomsbegrebet i denne kontekst.

3.3.2.2. Definition af begrebet investeringsejendomme

Investeringsejendomme er defineret i regnskabsvejledning 16. Af vejledningen fremgår det, at ejendomme klassificeres i 3 hovedgrupper; 1 domicilejendomme, 2 handelsejendomme og 3 investeringsejendomme. Handelsejendomme synes ikke at være relevant at behandle i nærværende speciale. Afgrænsningen skal derfor foretages mellem domicilejendomme og investeringsejendomme, i det omfang regnskabsvejledning 16 ønskes anvendt. Det fremgår af vejledningens pkt. 5a, at denne ikke omfatter *”ejendomme, der i væsentligt omfang anvendes i virksomheden til administration, **produktion** eller i forbindelse med handel med varer eller tjenesteydelser mv. (domicilejendomme)”*. Produktionskriteriet vurderes at være det størst betydende kriterium i relation til emnet. Hvad der nøjagtigt ligges i begrebet ”produktion” kan diskuteres. Det forventes, at afgrænsningen vedrører egentlige produktionsejendomme, eksempelvis fabrikshaller som virksomheden besidder, ligesom andre nødvendige aktiver. Besiddelsen af domicilejendomme er ikke primær i forhold til virksomhedens aktiviteter, formål og indtjening. I forhold til emnet foretages der megen produktion i landbrugsbygningerne. Som det tidligere er skrevet, kan denne produktion i nogen grad sidestilles med udlejningsaktiviteten. I relation til investeringsejendomsbegrebet kan ”produktionskriteriet” også diskuteres. Det er givet, at der ikke kommer et egentligt fysisk produkt ud af udlejningsaktiviteten, da ydelsen er mere af ”immateriel” karakter. Ikke desto mindre er det denne ydelse der ”produceres” ved anvendelsen af ejendommen. Begrebet produktion defineres således: *”Produktion er fremstilling af et produkt gennem en eller flere processer med henblik på salg.”*¹³⁷ Udlejningsaktiviteten synes ikke at være omfattet af dette begreb. Modsætningsvis synes produktion af mælk, smågrise mv. dog at være af en så intensiv karakter, at bygningerne umiddelbart vurderes at skulle klassificeres som domicilejendom. Alt andet lige synes bygningerne i forhold til produktionen af animalske landbrugsprodukter sekundær. Omkring brugen af jorden synes anvendelsen bedre, at kunne sidestilles med udlejningsaktiviteten som en ”let” aktivitet. Afkastet af jorden kan dels være afkast i form af afgrøder og dels før diskuteret ”produktionsret”, hvor afkastet er indirekte.

---

¹³⁶ Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg

¹³⁷ <http://da.wikipedia.org/wiki/Produktion>

Begrebet *Investerings ejendomme* defineres i pkt. 6, der lyder som følger: *"Investerings ejendomme er investering i grunde, bygninger, en del af en bygning eller i både grunde og bygninger med det formål at opnå afkast af den investerede kapital i form af løbende driftsafkast og/eller kapitalgevinst ved videresalg."* Begrebet perspektiveres og eksemplificeres i pkt. 11 som lyder således: *"Investerings ejendomme besiddes med henblik på at opnå afkast af den investerede kapital. Afkastet består af lejeindtægter fra udlejning af ejendommene med fradrag af omkostninger forbundet med udlejning af ejendomme og/eller kapitalgevinst ved videresalg. I modsætning til domicilejendomme genererer investerings ejendomme pengestrømme, der stort set er uafhængige af virksomhedens øvrige aktiver."* Definitionen synes at kunne tolkes indskrænkende og udvidende. En indskrænkende tolkning af definitionen tyder på, at der alene kan være tale om "passiv virksomhed", forstået som investering i en udlejningsejendom, hvor investorvirksomheden alene modtager lejeindtægt, uden at drive egentlig udlejningsvirksomhed, eksempelvis udlejning af fabrikshal med én lejer. Dog synes der at være rum til en mere intensiv udlejningsaktivitet, med udlejning af eksempelvis lejligheder. I relation til emnet kan en udvidet tolkning, som tidligere nævnt, forstås mere bredt som afkastet af afgrøder og brugsretten. I forhold til landbrugsejendommen synes pkt. 14 i RVL 16 at være interessant. Pkt. 14 lyder således: *"Visse ejendomme omfatter arealer, der anvendes til udlejning eller for at opnå kapitalgevinst, samt arealer, der anvendes til produktion, administration eller salg af varer og tjenesteydelser. Hvis de enkelte arealer kan frasælges separat, behandles hvert areal separat regnskabsmæssigt. Hvis hvert areal ikke kan sælges separat, behandles ejendommen kun som investerings ejendom, hvis en uvæsentlig del anvendes til produktion, administration eller salg af varer og tjenesteydelser."* Under afsnittet om indregning og måling i forhold til de almindelige regler, blev det konkluderet, at en differentieret behandling af bygninger og jord ville være mest retvisende qua de væsentlige forskelligheder bestanddelene imellem. Landbrugsjorden kan sælges fra landbrugsejendommen, ligesom yderligere jord kan købes til. Kravet i pkt. 14 for at behandle ejendommens bestanddele forskelligt synes dermed overholdt. Et eventuelt salg af jorden kan dog få konsekvenser for den øvrige landbrugsaktivitet, jf. tidligere omtale af harmoniregler. Det løbende afkast kan, som tidligere nævnt, i nogen grad sidestilles med anvendelsen af jorden til overholdelse af harmonireglerne samt løbende høstudbytte. Punkt 14 synes tillige at åbne muligheden for en udvidet tolkning, idet der indirekte tillades, at dele af ejendommen anvendes til andre formål, herunder produktion. Det må dog stå klart, jf. diskussionen om hovedaktivitet, at produktionsaktiviteten forudsættes at være en biaktivitet i forhold til investeringsaktiviteten. Afgrænsningen mellem domicilejendom og investerings ejendom

---

er eksemplificeret i IAS 40.12¹³⁸, hvoraf det fremgår, at en virksomhed, som ejer en hotelejeendom og som driver hotelvirksomhed, ikke kan klassificere ejendommen som investeringsejeendom, idet tjenesteydelserne til gæsterne udgør en væsentlig del af det samlede produkt. Hvorvidt drift af en hotelvirksomhed er mere intensiv anvendelse af ejendommen end eksempelvis boligudlejning af en investeringsejeendom, er svært at afgøre generelt. Klassifikationen må bero på et skøn i den konkrete situation. I forhold til emnet synes klassifikationen tillige at skulle bero på et skøn.

I det omfang en given landbrugsvirksomhed, hvor landbrugsaktiviteten er intensiv og væsentlig, er ejet af flere forskellige ejere, eksempelvis organiseret i et interessentskab, vurderes det, at en passiv investor vil være berettiget til at behandle investeringen efter reglerne om investeringsaktivitet, og dermed indtægtsføre en eventuel opskrivning i resultatopgørelsen¹³⁹. Hvorimod en ejer der aktivt deltager intensivt i driften af virksomheden givetvis vil skulle postere opskrivningen over egenkapitalen. En løbende dagsværdiregulering i en given landbrugsvirksomhed vil dermed blive behandlet særskilt i ejerselskaberne alt efter ejerselskabernes hovedaktivitet.

3.3.2.3. Hvad siger en branchespecialist?

For at vurdere investeringsvirksomhedshypotesens praktiske anvendelighed, er der rettet henvendelse til en branchespecialist, Torben Udsen, Konsulent (Ret & Regnskab, Økonomi IT) ansat ved Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret. Torben Udsen blev spurgt, om de havde overvejet anvendelse af årsregnskabslovens § 38 stk. 1 vedrørende indregning af landbrugsejendomme, eller dele heraf med baggrund i investeringsvirksomhedsbegrebet. Han svarede følgende: *"I den eksterne del af årsrapporten har vi besluttet at værdiændringer (stigninger) ikke skal påvirke resultatet (hovedreglen) men henregnes under reserver. Hvis der kommer værdifald tæres på reserverne og hvis disse opbruges skal yderligere værdifald ind over resultatet som nedskrivning. Men vi har samtidig også åbnet op for at hvis landbruget defineres som en investeringsvirksomhed, hvor f.eks. den landbrugsmæssige udnyttelse er sekundær (f.eks. en natur ejendom der drives ekstensivt)"*¹⁴⁰ så er der jf. ÅRL mulighed for at indregne værdiændringer direkte over resultatet." Det ses af citatet, at investeringsvirksomhedsteorien har nogen berettigelse i praktisk øjemed.

---

¹³⁸ Anvendt som fortolkningsbidrag

¹³⁹ Naturligvis under forudsætning om at ejerselskabet har investeringsvirksomhed som hovedaktivitet, jf. i øvrigt ÅRL § 34 om pro rata-konsolidering.

¹⁴⁰ Kan oversættes til "ikke rationelt udnyttet" – www.ordbogen.dk

3.3.3. Sammenfatning

Klassifikationen afhænger i meget høj grad af hovedaktivitetsbegrebet og hvordan dette måles. I det omfang, at hovedaktiviteten skal identificeres i forhold til indtægtsskabelsen, og at en given landbrugsvirksomheds vægtigste indtægtsskabelse i realiteten stammer fra kapitalgevinster på jorden, synes klassifikation af investeringsvirksomhed rimelig. Det bemærkes, at der i internationale sammenhænge (IFRS), ikke er krav om at hovedaktiviteten skal være investeringsvirksomhed. En ejendom vil godt kunne indregnes efter regler som investeringsejendomme, naturligvis under den forudsætning, at den pågældende ejendom kan klassificeres som en investeringsejendom (dermed forstået, at ejendommen ikke anvendes som domicilejendom i forbindelse med virksomhedens øvrige aktiviteter), selvom den givne virksomhed ikke har investeringsvirksomhed som hovedaktivitet.

Endvidere ses det af den gennemførte analyse, at driftsintensiteten af ejendommen ikke må være signifikant i forhold til investeringsaktiviteten, såfremt ejendommen (jordbestanddelen) ønskes klassificeret som investeringsejendom. Det vurderes ikke at være muligt, inden for lovens rammer¹⁴¹, at klassificere landbrugsbygningerne som investeringsejendom, idet driftsintensiteten af disse forventes at være signifikant¹⁴². Modsætningsvis vurderes det, at jordbestanddelen vil kunne omfattes af paragraf 38 stk. 1, naturligvis under den forudsætning, at investeringsaktiviteten kan klassificeres som hovedaktivitet og landbrugsdriften dermed er sekundær i forhold til såvel investeringsaktiviteten som i forhold til anvendelsen af ejendommen. Som tidligere skrevet, er der ikke megen praksis at søge støtte i. Alt efter den enkeltes holdning til investeringsvirksomhedsbegrebet og motiverne bag vurderingen, kan forskellige konklusioner givetvis træffes på det foreliggende grundlag – det er ikke entydigt. I relation til den tidligere omtalte fondsrådsafgørelse, synes argumentationen for at klassificere investeringen i landbrugsejendommen som hovedaktivitet (investeringsvirksomhed) i forhold til den i afgørelsen omtalte klassifikation¹⁴³ dog bedre funderet, dog under forudsætning om at hovedaktiviteten måles på baggrund af værdiskabelsen, og denne væsentligst stammer fra kapitalgevinster samt at driften af landbrugsvirksomheden ikke reelt er hovedaktiviteten. Det synes ikke at være muligt, at drage en generel konklusion, idet klassifikation af hovedaktiviteten beror på den enkelte virksomheds særlige karakteristika. Det vurderes, at der er forskellige holdninger hertil, også i branchen. Holdningerne forventes at være spredte i forhold til størrelsen af landbrugsvirksomhederne. De små virksomheder forventes at have mere fo-

---

¹⁴¹ Suppleret af regnskabsvejledning 16.

¹⁴² Naturligvis alene i det omfang virksomheden har besætning.

¹⁴³ Her menes den af virksomheden foretagne klassifikation.

kus på den daglige drift omkring biologiske aktiver, hvorimod større landbrug, givetvis vil have mere fokus på den langsigtede investering og afkastet af investeringen. Det forventes, at landbrugsvirksomheder gerne ser deres aktivitet omfattet af årsregnskabslovens paragraf 38, idet dette implicit lovliggør indtægtsføring af ”opskrivninger” i resultatopgørelsen. Det er dog de økonomiske realiteter der skal være afgørende herfor. Som skrevet tidligere i afsnittet ville en egentlig opgørelse af indtægtsskabelsen i landbrugsvirksomheder være ønskelig i forbindelse med denne klassifikation, ligesom en konkret definition af hovedaktivitetsbegrebet også synes at mangle. Selvom det ikke er muligt at træffe en entydig konklusion, synes det relevant at analysere, hvorledes det vil påvirke årsrapporten, såfremt en given landbrugsvirksomheds hovedaktivitet er investeringsvirksomhed, og jordbestanddelen af ejendommen lader sig klassificere som investerings-ejendom.

3.3.4. Konsekvenser ved klassifikation af investeringsvirksomhed

Såfremt en landbrugsvirksomheds hovedaktivitet vurderes at være investeringsvirksomhed i landbrugsjord vil denne klassifikation medføre, at de biologiske aktiver ikke kan indregnes efter § 38. stk. 3, jf. det faktum, at muligheden for at anvende denne indregningsmetoder betinger, at hovedaktiviteten er at omdanne levende dyr eller planter biologisk. Det er tidligere beskrevet, at en virksomhed omfattet af årsregnskabsloven alene kan have én hovedaktivitet. Det vurderes ikke at være muligt at lempe dette inden for lovens rammer – der må foretages et begrundet valg. Fravalget af dagsværdiindregning af de biologiske aktiver vil medføre en mindre¹⁴⁴ periodeforskydning ved indregning af indtægten i resultatopgørelsen, da de biologiske aktiver alene vil blive indregnet til kostpris (eventuelt tillagt IPO). Balancen vil naturligvis alene udtrykke produktionsværdien af aktiverne målt til kostpris. Opskrivningsadgangen for lagerbeholdninger, jf. § 46 vil ikke blive adresseret.

Det synes dog paradoksalt, at hovedaktivitetskravet udelukker brug af begge paragraffer, idet det vurderes, at anvendelse af begge vil give det mest retvisende billede af virksomhedens ressourcer og resultat – naturligvis under forudsætning, af at virksomheden i øvrigt er berettiget hertil. Det vurderes ikke at være muligt at anvende såvel stk. 1. og stk. 3 i paragraf 38 med henvisning til ”det retvisende billede”, jf. ÅRL paragraf 11 stk. 3. En årsrapport hvor hovedaktiviteten er investeringsvirksomhed (i landbrugsjord) vurderes ikke at være kunne karakteriseres som væsentlig forkert, det er jo sædvanligt, at lagerbeholdninger indregnes til kostpris.

---

¹⁴⁴ Forfatterens subjektive vurdering – det antages, at indtjeningsmarginalen er relativt lav.

3.3.5. Måling af investeringsejendommen

Såfremt ejendomme, eller bestanddele heraf indregnes efter ÅRL § 38 stk. 1. er måleattributten angivet som dagsværdi. Dagsværdi er tidligere omtalt og defineret i henhold til årsregnskabsloven under diskussionen omkring indregning af biologiske aktiver. Det er givet, at dagsværdi af ejendomme og jord ikke lader sig finde ved opslag i en kurstabel. Jf. diskussionen under afsnittet om nedskrivninger på materielle aktiver, blev det fremført, at salgsværdien, som anvendes som mål for dagsværdi¹⁴⁵, for en landbrugsejendom vil kunne findes ved observationer i markedet og ved brug af en sagkyndig vurderingsmand. Regnskabsvejledning 16 pkt. 24-37 behandler målemetoderne ved opgørelse af dagsværdi. I relation til emnet synes en konkret vurdering støttet af observationer af handelspriser i nærområdet at være at foretrække ved opgørelse af værdien.

Afkastbaserede modeller¹⁴⁶ vurderes at egne sig bedst til måling af eksempelvis lejlighedsejendomme, idet værdien af en sådan investeringsejendom i væsentlig grad baseres på lejeindtægter. Som tidligere nævnt, under afsnittet om nedskrivninger, er prissætningen på en landbrugsejendom (jord) mere kompleks, idet den påvirkes af faktorer som eksempelvis beliggenheden i forhold til andre ejendomme og anvendelsen af disse. Endvidere er afkastet af investeringen i jord ikke så konkret som lejeindtægten af en udlejningsejendom. Det er tidligere i afsnittet omtalt at afkastet af jorden forventes at bestå, af såvel afgrøder som af den indirekte værdi af ”rettigheden”, jf. omtalen tidligere vedrørende harmonireglerne. Som nævnt ovenfor anvendes salgsværdien som mål for dagsværdien. Dette forudsætter dog, at salgsværdien kan observeres på et velfungerende marked¹⁴⁷. Det fremgår af kommentaren, at eksempelvis ejerlejligheder og kontorejendomme handles på velfungerende men ikke perfekte markeder. Det vurderes i relation til emnet, at dette også er gældende for landbrugsejendomme, herunder landbrugsjord.

3.3.6. Indregning af investeringsaktiviteten

Under den forudsætning, at en given landbrugsvirksomheds hovedaktivitet kan klassificeres som investeringsvirksomhed i landbrugsjord vil dette medføre behov for analyse af indregningen heraf. Det bemærkes, at anvendelse af § 38 medfører krav om, at de tilhørende forpligtelser, eksempelvis realkreditforeningslån, tillige skal indregnes til dagsværdi. Finansielle forpligtelser indregnes

---

¹⁴⁵ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 38.

¹⁴⁶ RVL 16.34

¹⁴⁷ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til § 38, under ”et velfungerende marked”.

sædvanligvis til amortiseret kostpris, jf. ÅRL § 39 stk. 2 nr. 3. Det forventes, at langt hovedparten af kapitalfremskaffelsen sker ved optagelse af almindelige realkreditlån eventuelt suppleret med banklån. Dagsværdien af sådanne låntyper kan findes ved opslag i kurstabeller. Ejendommens opdeling på bestanddele medfører implicit behov for opdeling af de tilhørende forpligtelser. Denne fordeling vurderes, at kunne foretages i forhold til bestanddelenes regnskabsmæssige værdi, umiddelbart efter praksisændringen. Fordeling på baggrund af historisk kostpris vurderes ikke at medføre en hensigtsmæssig fordeling. Ved refinansiering vil en ny fordeling af forpligtelserne skulle finde sted. Omklassificering af ejendommens bestanddele vil være en ændring af regnskabspraksis, som skal behandles efter ÅRL § 51. Som tidligere beskrevet medfører praksisændring indregning direkte på egenkapitalen. I det omfang landbrugsjorden allerede er opskrevet til dagsværdi via § 41 vil der alene skulle finde en omklassificering sted i anlægsnoten¹⁴⁸ fra opskrivning til værdiregulering¹⁴⁹ og på egenkapitalen mellem *Reserve for opskrivninger* og *Reserve for dagsværdi på investeringsaktiver*¹⁵⁰. Fremtidige dagsværdireguleringer skal indregnes i resultatopgørelsen. Det vurderes, at ejendommens bestanddele bør præsenteres særskilt i balancen; bygninger og jord for sig. Denne opdeling er muligt, jf. § 23.

3.3.6.1. Indregning i resultatopgørelsen

Som udgangspunkt vurderes det, at dagsværdireguleringen bør præsenteres isoleret fra den øvrige aktivitet. Om end den løbende drift (afkastet af investeringen) nu mere har karakter af en biaktivitet, synes en selvstændig måling heraf stadig aktuel, idet målingen sidestilles med afkastet af investeringen. Endvidere er det den løbende drift der er likviditetsskabende. Dagsværdireguleringen kan præsenteres særskilt i resultatopgørelsen, eksempelvis efter *driftsresultat*¹⁵¹ og før finansieringsposterne. Ved en sådan placering opnås en fornuftig præsentation af resultatet af den løbende drift og tillige en selvstændig præsentation af dagsværdireguleringen. Dagsværdireguleringen af de tilhørende finansielle forpligtelser vurderes mest hensigtsmæssigt præsenteret under finansielle poster. En præsentation af samlet dagsværdiregulering kan også komme på tale, idet omfang bruttobeløbene vises i tilhørende note.

---

¹⁴⁸ Det forudsættes, at anlægsnoten stadig vil finde anvendelse

¹⁴⁹ RVL 16.60

¹⁵⁰ ÅRL § 38 stk. 5.

¹⁵¹ Defineret som resultat efter afskrivninger, jf. ÅRL bilag 2 skema 3 pkt. 7

3.3.6.2. Egenkapitalen

Det fremgår af § 38 stk. 5, at årets nettoopregulering skal bindes på reserven ”Reserve for dagsværdi på investeringsaktiver”. Det er altså summen af dagsværdireguleringen af jorden og tilhørende finansielle forpligtelser der skal bindes. Reserven skal dog formindskes med den af netto-dagsværdireguleringen beregnede udskudte skat, jf. pkt. 3 i stk. 5. Foranstående opridser det væsentligste omkring indregning af investeringsvirksomhed. RVL 16 stiller relativt høje krav til oplysningsniveauet, jf. pkt. 50-72, hvortil der henvises. Nedenfor er der udarbejdet forslag til beskrivelse af virksomhedens ”væsentligste aktiviteter” og beskrivelse af regnskabspraksis. Forslagene er udarbejdet med afsæt i investeringsvirksomhedsperspektivet. Beskrivelserne vurderes, at omfatter lovens krav hertil, jf. tidligere omtalt § 53.

3.3.6.3. Forslag til beskrivelse af investeringsaktiviteten

Væsentligste aktiviteter

Selskabets væsentligste aktiviteter omfatter investeringsvirksomhed i landbrugsjord, herunder drift af den tilknyttede landbrugsvirksomhed. Landbrugsaktiviteten består væsentligst af produktion af smågrise, slagtesvin samt planteavl.

Anvendt regnskabspraksis**Værdiregulering af investeringsvirksomhed (under beskrivelse til resultatopgørelsen)¹⁵²**

Værdireguleringer af investeringsvirksomhed indregnes i resultatopgørelsen under posten Værdiregulering af investeringsejendomme. Dagsværdireguleringen af de forbundne forpligtelser indregnes under finansielle poster.

---

¹⁵² Frit efter BDO ScanRevision's standardmodel for investeringsejendomme

Materielle anlægsaktiver (under beskrivelse til balancen)¹⁵³

Investeringsjendomme måles til dagsværdi svarende til ejendommenes handelsværdi. Investeringsjendomme defineres som jordbesiddelser. Dagsværdien fastlægges ved anvendelse af en ekstern vurdering foretaget af en sagkyndig vurderingsmand.

Domicilejendomme, omfattende stalde og maskinhus, måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Afskrivningsgrundlaget er kostpris med fradrag af den skønnede restværdi efter afsluttet brugstid. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Der foretages lineære afskrivninger baseret på følgende vurdering af aktivernes forventede brugstider og restværdi:

	Brugstid	Restværdi
Domicilejendomme	15-25 år	15 % af kostpris

Fortjeneste eller tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgspris med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under afskrivninger.

Opmærksomheden vil nu blive vendt mod en anderledes løsningsmodel, hvor muligheden for at anvende dagsværdiregulering efter ÅRL § 38 stk. 1 og stk.3. synes at være til stede.

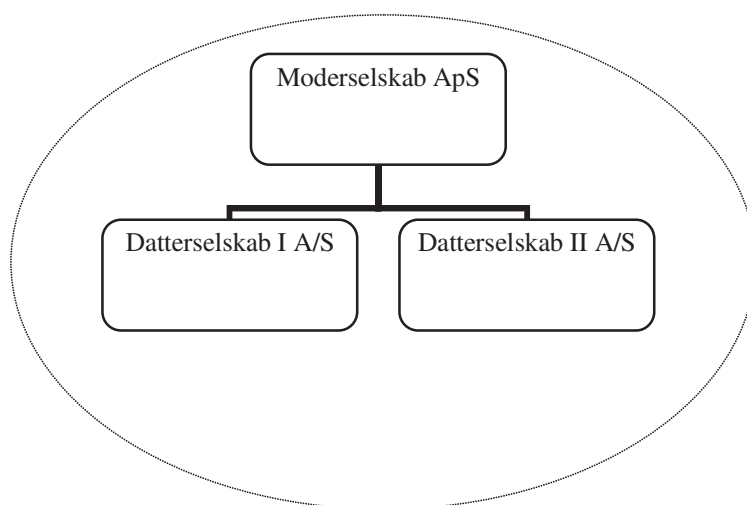
3.4. Koncernmodellen

Som det fremgik af den tidligere analyse omkring investeringsaktivitetet kontra hovedaktivitet og landbrugsdrift, kan der ikke ske en samtidig anvendelse af såvel paragraf 38 stk. 1 som 38 stk. 3 inden for samme juridiske enhed. Anvendelse af flere selskaber (koncern) er set anvendt i andre erhverv. Anvendelsen ses også inden for mindre selskaber, herunder klasse B selskaber. Begrebet koncernvirksomhed er i ÅRL defineret således: *”En modervirksomhed og dens dattervirksomheder.”*¹⁵⁴

¹⁵³ Frit efter BDO ScanRevision's standardmodel for investeringsjendomme og standardmodel

¹⁵⁴ ÅRL bilag 1 B. Koncerner nr. 3

En koncern kan illustreres således¹⁵⁵:

I det omfang moderselskabets eneste aktivitet er at eje datterselskaberne anvendes betegnelsen ”holdingselskab” ofte om moderselskabet. Konstruktionen af flere selskaber i samme koncern-virksomhed kan have flere begrundelser, herunder risikoafgrænsning, ønsket om at isolere forskellige aktiviteter mv. En koncern kan etableres ved forskellige selskabsretlige og skatteretlige metoder. Det er ikke en forudsætning, at koncernselskaberne stiftes inden aktiviteten påbegyndes, idet der er vide muligheder for at etablere en koncern efterfølgende. Det er muligt at starte ud med en personligt ejet virksomhed og via omtalte selskabs- og skatteretlige metoder at omstrukturere virksomheden, så den bagefter er organiseret juridisk som illustreret overfor. Da omstrukturering ikke er emnet i nærværende opgave vil disse metoder ikke blive belyst yderligere. I relation til emnet kan landbrugsejendommen juridisk ejes af et datterselskab (ejendomsselskab) og landbrugsdriften kan ejes og drives i et andet datterselskab (driftsselskab), begge ejet af holdingselskabet. Nedenfor vil effekterne af en sådan juridisk opdeling blive belyst.

3.4.1. Ejendomsselskabet

Som beskrevet vil det juridiske ejerskab af ejendommen blive placeret i ejendomsselskabet. Dette selskabs hovedaktivitet kan med god ret defineres som investeringsaktivitet, idet det forudsættes, at selskabet ikke har andre aktiviteter. Ejendomsselskabet kan således anvende ÅRL § 38 stk. 1, uden at hovedaktivitetsproblematikken aktualiseres og dermed indregne ejendommen til dagsværdi i balancen med resultatføring af dagsværdireguleringen. Hele ejendommen (jord såvel som bygninger) vil, til forskel fra det tidligere gennemgået, være omfattet af investeringsaktiviteten.

---

¹⁵⁵ Selskabstypen A/S eller ApS har ingen betydning i eksemplet - Moderselskabet kan eje datterselskaberne fuldstændigt eller delvist.

Der vil som udgangspunkt ikke skulle indregnes afskrivninger på bygningsbestanddelen, idet værdiforringelsen vil manifestere sig i dagsværdien af den samlede ejendom. Ejendomsselskabet vil modtage lejeindtægt (løbende afkast) af ejendommen fra søsterselskabet, hvori driften af landbruget er placeret, jf. nedenfor. Det ses af ovenstående, at der ved denne løsning vil være tale om en ”ren” investeringsaktivitet i forhold til årsregnskabsloven. I forhold til problematikken omkring den driftsmæssige intensitet af ejendommen (domicilejendom vs. investeringsejendom), vil denne tillige være elimineret, jf. den tidligere gennemførte analyse herom.

3.4.2. Driftsselskabet

Den egentlige landbrugsaktivitet, omdannelse af biologiske aktiver, vil juridisk være placeret i driftsselskabet. I dette selskab drives landbruget som hovedaktivitet, hvorfor selskabets aktiviteter vil være omfattet af ÅRL § 38 stk. 3. Jf. specialets første hovedafsnit om biologiske aktiver betyder dette, at selskabet kan indregne besætning og andre biologiske beholdninger til dagsværdi med resultatføring af værdireguleringen. Som nævnt ovenfor vil dette selskab skulle betale for anvendelsen af landbrugsejendommen i form af leje¹⁵⁶. Det er tidligere beskrevet, under analysen af landbrugsjorden, at lejeomkostninger ved forpagtning af jord, alt andet lige, skal indregnes som en omkostning. Af denne konstruktion ses det endvidere, at driftsselskabet i resultatopgørelsen vil blive belastet med en omkostning, svarende til værdien af ressourceforbruget ved anvendelse af hele ejendommen, og ikke kun bygningerne i form af afskrivninger. Under den forudsætning, at den betalte leje svarer til markedslejen, vil indtægtsskabelsen fra de 2 aktiviteter særskilt blive målt. Der vil dermed være stor fokus på rentabiliteten i driftsselskabet. Såfremt et selskab ejer ejendomme og driver landbruget vil det være den samlede rentabilitet der er i fokus, hvilket implicit ikke fortæller noget om indtægtsskabelsen fordelt på aktiver og aktiviteter.

3.4.3. Holdingselskabet

Som tidligere skrevet forudsættes det, at holdingselskabets væsentligste aktivitet vil være at eje aktier/anparter i datterselskaberne. Aktier og anparter skal som udgangspunkt indregnes til kostpris, jf. ÅRL § 36. Sædvanligvis indregnes kapitalandele enten til kostpris eller efter indre værdis metode, jf. ÅRL § 43A. I det omfang det ønskes, at moderselskabets resultat skal udtrykke datterselskabernes samlede resultat kan ingen af de nævnte paragraffer og metoder finde anvendelse. Ved indregning til kostpris opskrives kapitalandelen ikke i moderselskabet, det er alene udloddet

---

¹⁵⁶ Eventuelle overvejelser om finansiel leasing mv. vil ikke blive inddraget.

udbytte der indtægtsføres¹⁵⁷. Datterselskabernes resultater og bogførte egenkapitaler vil dog kunne oplyses i moderselskabets årsrapport. ÅRL § 37 kan ikke finde anvendelse for kapitalandele. Såfremt ÅRL § 43A (indre værdi) vælges vil dette medføre, at datterselskabernes regnskaber skal ændres, qua det forhold, at kapitalandelene skal måles til indre værdi, opgjort efter moderselskabets regnskabspraksis, jf. ÅRL 43A stk. 2. Det er tidligere konkluderet, at en virksomhed kun kan have én hovedaktivitet, hvorfor der skal føres argumentation for hvilken af aktiviteterne der er moderselskabets hovedaktivitet, jf. tidligere omtale af brugen af § 38 stk. 1 og stk. 3. Som udgangspunkt vurderes det ikke muligt, at indregne begge aktiviteter i moderselskabet, jf. den tidligere analyse herom. Der findes dog en anden løsningsmodel i ÅRL. Det er indledningsvist omtalt, at holdingselskabets hovedaktivitet er at besidde aktier/anpartar. Besiddelse af aktier i kapitalandele kan tillige henføres til paragraf 38 stk. 1 som investeringsvirksomhed. Moderselskabet synes at kunne opfylde kravet om hovedaktivitet. Anvendelsen af paragraffen ved indregning af datterselskaber synes ikke at være sædvanligt, det fremgår dog af kommentaren til paragraf 43A i den kommenterede årsregnskabslov, at metoden er anvendelig. Af hensyn til omfanget og relevansen vil denne metode ikke blive analyseret nærmere. Den efter forholdene bedst egnede model vurderes på denne baggrund at være at indregne datterselskaberne til kostpris suppleret med oplysninger om indre værdi. I relation til koncern-løsningen skal valget af en sådan løsning dog overvejes nøje i forhold til meromkostninger ved eksempelvis revision og regnskabsassistance i forhold til informationsværdien som modellen medfører. Såfremt der ikke er andre forhold der taler for en koncerndannelse, end ønsket om at præsentere den bedst mulige årsrapport, bør en sådan omstrukturering ikke igangsættes.

3.5. Sammenfatning om landbrugsejendommen

Landbrugsejendommen er nu analyseret i forhold til årsregnskabslovens generelle og alternative indregnings- og målemetoder. Det blev diskuteret om prisen for landbrugsjord udgøres af mere end blot jord i forhold til ”produktionsrettigheden” udledt af harmonireglerne. Årsregnskabslovens sædvanlige krav til indregning og måling af (domicil-)ejendomme, herunder bygninger og jord er gennemgået og analyseret i forhold til landbrugsejendommen. I forhold til kapitalgevinsterne på jordbestanddelen synes opskrivningsinstituttet ikke at give et retvisende billede af indtjeningen i landbrugsvirksomheden. Dog synes brugen af egenkapitalopgørelse (totalindkomst), eventuelt særskilt præsenteret efter balancen, dog at afhjælpe den manglende indtægtsføring i resultatopgørelsen. Landbrugsejendommen og landbrugsvirksomheden er analyseret i forhold til

---

¹⁵⁷ Der skal naturligvis foretages nedskrivning til lavere genindvindingsværdi, jf. ÅRL § 42

investeringsvirksomhedsbegrebet, herunder investeringsejendomsbegrebet. Til støtte for diskussionen blev der udført en mindre stikprøveundersøgelse omkring landbrugsvirksomheders ”væsentligste aktiviteter”. Undersøgelsen omfattede analyse af regnskabsmæssige oplysninger vedrørende beskrivelse af de væsentligste indtægtsområder, i det perspektiv, at det største indtægtsområde (måske) definerer hovedaktiviteten. Med denne synsvinkel blev landbrugsejendommen analyseret og det blev fundet, at landbrugsjorden i nogen tilfælde synes at kunne klassificeres som investeringsvirksomhed, naturligvis under forudsætning af at driftsintensiteten af jorden er relativt beskeden og dermed sammenlignelig med udlejning af eksempelvis boligejendomme. Klassifikationen betinger, som skrevet, at det er investeringsaktiviteten der er landbrugsvirksomhedens hovedaktivitet. Som det fremgik af analysen, synes der ikke at være mulighed for at ét selskab kan anvende såvel § 38 stk. 1 som stk. 3, idet de hver især stiller krav om hovedaktivitet for at kunne finde anvendelse. I diskussionen blev koncernløsningen inddraget, hvor ejendommen forslås placeret juridisk i et ejendomsselskab og landbrugsdriften blev juridisk placeret i et søsterselskab, begge ejet af et holdingselskab. Ved denne metode kunne begge aktiviteter behandles efter såvel ÅRL § 38 stk. 1 og stk. 3., idet hovedaktivitetskravet dermed blev overholdt. I forbindelse med indregning i moderselskabet blev det konstateret, at den mest pragmatiske løsning vurderedes at være ÅRL’s udgangspunkt, indregning til kostpris, suppleret af oplysninger om indre værdi. Blikket vil nu blive rettet mod sidste emne i specialet, de tilknyttede immaterielle aktiver.

4. Immaterielle aktiver

Landbrugserhvervet er ud over at være karakteriseret ved omdannelse af biologiske aktiver og store investeringer i ejendomme, tillige karakteriseret ved flere typer af immaterielle aktiver. Begrebet er perifert omtalt under analysen om landbrugsjorden og ”produktionsrettigheden”. Nedenfor vil de relevante aktivtyper blive beskrevet, ligesom tidligere og nutidig praksis vil blive belyst forinden analysen videreføres.

Relevante aktivtyper¹⁵⁸:

- Mælkekvote
- Betalingsrettigheder
- Leveringsrettigheder til salg af kartofler
- Avlsrettigheder til salg af dyr
- Leveringsrettigheder for sukkerroer

---

¹⁵⁸ Oplistet på baggrund af Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper marts 2006 side 7, udgivet af Landscentret

Den regnskabsmæssige behandling i branchen har tidligere bygget på skattemæssige regler, hvor eksempelvis mælkekvoterne blev værdiansat sammen med ejendommen, idet disse blev beskattet efter ejendomsavanceloven. I ”Håndbog – Regnskabspraksis i landbruget 2. udgave”¹⁵⁹ fremgår der intet om indregning og måling af disse aktiver, på nær mælkekvoter. Følgende citat stammer fra før nævnte håndbog fra afsnittet 5.1.2 afskrivning:

”Afskrivning mælkekvote

Som hovedregel afskrives der ikke på eksisterende mælkekvoter eller køb af ny kvote. Begrundelsen herfor er blandt andet, at værdien af kvoten inden for en årrække anses for at være af blivende karakter. Afskrivningsperiodens længde er dermed så usikker, at det ikke tjener noget formål at afskrive. Der er dog fortsat mulighed for at afskrive på køb af ny mælkekvote. Afskrivningsgrundlaget bør i så fald svare til det beløb kvoten er købt for”

I den tidligere anvendte ”detailbeskrivelser for regnskabsprincipper”¹⁶⁰ anbefales følgende indregningsmetoder for disse aktivtyper (alle er klassificeret som immaterielle):

- Mælkekvoter
  - Aktivet skal indregnes til dagsværdi i balancen. Dagsværdien sidestilles med seneste offentliggjorte pris på børsen for mælkekvoter. Værdien skal korrigeres i forhold til basisfedtprocent, da børsværdien er beregnet på grundlag af en basisfedtprocent¹⁶¹. (det fremgår ikke klart om værdireguleringen anbefales indregnet i resultatopgørelsen eller på egenkapitalen. Af omtalen til resultatposten af værdireguleringer af immaterielle aktiver omtales mælkekvoter ikke)
- Betalingsrettigheder
  - Aktivet indregnes til kostpris med efterfølgende dagsværdiregulering over resultatopgørelsen.
- Leveringsrettigheder til salg af kartofler
  - Anbefales behandlet som betalingsrettigheder.
- Avlsrettigheder til salg af dyr
  - Anbefales behandlet som betalingsrettigheder.
- Leveringsrettigheder sukkerroer

---

¹⁵⁹ Downloadet fra www.lr.dk – Landskontorerne for Driftsøkonomi, Landbrugets Rådgivningscenter. (er dateret 31. august 1999 og er ikke gældende længere)

¹⁶⁰ Side 7 i ”Detailbeskrivelser om regnskabsprincipper” downloadet fra www.lr.dk

¹⁶¹ Fedtprocenten varierer fra landbrug til landbrug – værdien skal således omregnes i forhold til det enkeltes landbrugs fedtprocent.

- Anbefales behandlet som mælkekvoter.

Det kan af ovenstående ses, at der er 2 hovedgrupper: Betalingsrettigheder og kvoter. Af hensyn til omfanget, vil analysen alene omhandle de 2 hovedområder, betalingsrettigheder og mælkekvoter, idet de vurderes som de mest betydningsfulde. Det vurderes, at den regnskabsmæssige handling af de øvrige rettigheder må kunne udledes af analysen. Analysen vil derfor videreføres i 2 separate afsnit. Første afsnit omhandler betalingsrettighederne, hvorefter analysen omkring kvoterne følger.

4.1. Betalingsrettigheder

Betalingsrettigheder er en nyskabelse. Betalingsrettigheder er indført som erstatning for de tidligere tilskudsordninger. Tilskudsordningen er nu ”afkoblet” i forhold til hvad landbrugsvirksomheden producerer. Ved ændringen er støtten overført til betalingsrettigheder som blev tildelt de respektive landmænd¹⁶². Betalingsrettigheden udgøres af en basisværdi og af eventuelle kvæg- eller mælketillæg¹⁶³. Disse individuelle tillæg er opgjort for hvert landbrug, ved indførelsen af ordningen, på baggrund af bedriftens særlige forhold. Enkeltbetalingen (pålydende værdi) udbetalt på baggrund af betalingsrettigheden varierer fra 500 kr. til ca. 37.000 kr. pr. rettighed. Basisværdien udgør ca. 2.300 kr. pr. rettighed. Udsvinget imellem disse ydre punkter skyldes, at virksomheder med relativt store kvægbesætninger, hvilket gav store tilskud, fik disse tilskud omlagt til betalingsrettigheder i forhold til antal hektarer¹⁶⁴. Der gælder endvidere særlige regler omkring reduktion af visse tillæg i perioden år 2009-2012. Det skal bemærkes, at der ikke er krav om, at der produceres noget på jorden. Tildelingen var gratis¹⁶⁵. Området er relativt kompleks og qua, at ordningen er ny, findes der ikke megen litteratur endsige praksis om emnet. Landbrugsstøtten benævnes nu *enkeltbetaling* og retten til støtten benævnes *betalingsrettighed*. I Danmark modtager ca. 70.000 jordbrugere hvert år omkring 7 mia. kr. i landbrugsstøtte i form af enkeltbetaling¹⁶⁶.

---

¹⁶² EU-støtten afkobles i 2005. Læst på www.lr.dk Udgivet d. 4/12 2004 af Knud Erik Jensen.

¹⁶³ EU-støtten afkobles i 2005. Læst på www.lr.dk Udgivet d. 4/12 2004 af Knud Erik Jensen.

¹⁶⁴ Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg

¹⁶⁵ ”Værdien af betalingsrettigheder” af Charlotte Sode <http://193.89.230.8/jord/bruger/vis.asp?which=12648>

¹⁶⁶ ”Formål med ordningen” <http://www.dffe.dk/Default.asp?ID=20575>

Rettigheden har følgende karakteristika¹⁶⁷:

- For at opnå udbetaling af støtte, skal virksomheden råde over 1 hektar pr. rettighed. Såfremt virksomheden råder over flere rettigheder end hektarer, udbetales der ikke støtte til flere rettigheder end der er hektarer.
- Udbetaling af den årlige enkeltbetaling fordrer en årlig ansøgning.
  - De særlige udtagningsrettigheder skal ved ansøgning om årlig støtte anvendes først.¹⁶⁸
- Virksomheden skal råde over rettigheden i 10 måneder for at få støtten udbetalt.
- Rettigheden skal udnyttes mindst én gang inden for 3 år, ellers inddrages den.
- Rettigheden kan frit sælges (eller købes) med eller uden jord.
- Rettigheden kan "udlejes". Udlejningen skal dog ske sammen med et tilsvarende antal hektarer.
- Rettigheden er ikke omfattet af ejendommens pant.
- Der kan søges om tildeling af rettigheder under nærmere fastsatte regler. I 2006 modtog Direktoratet for FødevareErhverv 58 ansøgninger om tildeling af rettigheder¹⁶⁹.
- Krav til miljø og husdyrvelfærd¹⁷⁰
  - I det omfang nærmere definerede krav ikke overholdes, kan støttebeløbet reduceres.
- Ordningen løber indtil år 2012¹⁷¹. Det vides ikke hvad der sker efter dette tidspunkt.
- Det tilskudsberettigede areal mindskes¹⁷².
  - *"Gennem de seneste 10 år er landbrugsarealet gennemsnitligt reduceret med 11 ha. årligt"* Dette betyder i nogen grad at der over tid vil være et overudbud af rettigheder i forhold til antal hektarer.
- Der findes 4 forskellige typer betalingsrettigheder¹⁷³.
  - *"Almindelige betalingsrettigheder"*
  - *hvoraf hver bedrift tildeles et antal, der svarer til bedriftens støtteberettigede areal i 2005, udtrykt i hektarer, efter fradrag af følgende rettigheder.*

¹⁶⁷ EU-støtten afkobles i 2005. Læst på www.lr.dk Udgivet d. 4/12 2004 af Knud Erik Jensen.

¹⁶⁸ EU-støtten afkobles i 2005. Læst på www.lr.dk Udgivet d. 4/12 2004 af Knud Erik Jensen.

¹⁶⁹ "Betalingsrettigheder fra den nationale reserve i 2007 - 12/1 2007

<http://www.dffe.dk/Default.asp?ID=33937&M=News&PID=336351&NewsID=6336>

¹⁷⁰ Disse krav er omfattende og benævnes også Cross-compliance

¹⁷¹ "Betalingsrettigheder som værdipapir" af Torben Wiborg og Jens Juul Jacobsen 4/12 2004 læst på www.lr.dk

¹⁷² "Betalingsrettigheder som værdipapir" af Torben Wiborg og Jens Juul Jacobsen 4/12 2004 læst på www.lr.dk

¹⁷³ "Prisdannelsen på betalingsrettigheder samt landbrugsreformens betydning for værdien af mælkekvoter og fast landbrugsejendom" side 2 af Jens Hansen, Fødevareøkonomisk Institut, afdeling for Jordbrugspolitik 4/4 2005 J.nr. 23/1-03 (kan søges på www.google.dk ved journal nummeret)

- *Udtagningsrettigheder*
  - *hvoraf bedriften modtager er antal svarende til det antal hektarer, bedriften skal udtage (braklægge) i 2005.*
- *Betalingsrettigheder for permanente græsarealer*
  - *antallet heraf svarer til landmandens areal med permanent græs den. 21. april 2003.*
- *Betalingsrettigheder med tilladelse til at dyrke bærfrugter og grønsager mv.*
  - *antallet heraf svarer til landmandens areal med disse afgrøder i 2003.”*

Oplistningen synes at rumme de væsentligste karakteristika for elementet.

4.1.1. Klassifikation af elementet

Elementet synes at have ”aktiv-lignende” egenskaber, jf. ÅRL’s definition af aktiver¹⁷⁴. Elementet giver ret til at modtage penge (ressource hvorfra der tilflyder økonomiske fordele). Den er tildelt den enkelte virksomhed, eller kan købes (ejes og er under kontrol). Omkring kontrolbarheden skal det bemærkes, at enkeltbetalingen alene udbetales ved ansøgning herom. Virksomheden kan, så længe ordningen gælder, forbruge ressourcen. Det er dog klart, at de nævnte betingelser skal overholdes for at opnå støtten. Modsætningsvis må det stå klart, at ordningen i sig selv er under politisk kontrol, idet området implicit er underlagt EU lovgivningen. Virksomheden synes dermed ikke at have fuld kontrol over elementet. Modsætningsvis er stort set alle parametre i samfundet underlagt det politiske klima. Det der væsentligst bærer en klassifikation som et aktiv er, at rettigheden kan overdrages til anden landbrugsvirksomhed. Tidligere blev retten til offentlige tilskud ikke indregnet. Det vurderes, at tilskudsmuligheden var tillagt eksempelvis værdien af ejendommen.

Som nævnt ovenfor er elementet klassificeret som immaterielt af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret. Immaterielle aktiver er i IAS 38 defineret som et ”*identificerbart*”¹⁷⁵, *ikke-monetært aktiv uden fysisk substans*”¹⁷⁶ Monetære aktiver defineres som ”*likvide beholdninger og aktiver*

---

¹⁷⁴ ÅRL Bilag 1.C. årsrapportens elementer 1. aktiver

¹⁷⁵ Elementet kan identificeres – rettigheden er skriftlig og kan ikke sammenlignes med goodwill

¹⁷⁶ IAS 38.8 definitioner

der modtages med et kontant beløb, der enten er fast eller kan opgøres”¹⁷⁷. I ÅRL defineres finansielle aktiver som¹⁷⁸:

”Aktiver i form af

- 1) likvider,*
- 2) aftalt ret til at modtage likvider eller andre finansielle aktiver fra tredjemand,*
- 3) aftalt ret til at udveksle finansielle aktiver eller forpligtelser med tredjemand på vilkår, der kan være gunstige, eller...”*

Alt andet lige, vurderes elementet betalingsrettighed at være omfattet af én af ovenstående definitioner eller eventuelt en hybrid herimellem. At elementet benævnes ”rettighed” klassificerer ikke nødvendigvis elementet som immaterielt, jf. ovenstående definition herpå (ikke-monetært). Eksempelvis er besiddelse af en obligation også en ret til at modtage penge. Jf. definitionen på finansielle aktiver ovenfor, vil en obligation skulle klassificeres som et finansielt aktiv. Substansen af elementet er, at indehaveren modtager penge årligt, under forudsætning af, at indehaveren har råderetten over det krævede antal hektarer samt, at indehaveren overholder miljøreglerne, samt at der indsendes en årlig ansøgning. Af dette kan tolkes, at indholdet af elementet er, at indehaveren har retten til at udfærdige en ansøgning om tilskud. På det foreliggende grundlag vurderes det, at elementet i overvejende grad har karakteristika, der bedst lader sig sammenligne med immaterielle aktiver (ret til at indsende en ansøgning om tilskud). Betalingsrettigheden lader sig ikke sammenligne fuldstændigt med eksempelvis en obligation eller anden lignende fordring, idet den ikke kan indfries. Klassifikationen er enslydende med den af Landscentret foretagne klassifikation. Jf. tillige årsrapporten 2006 for Hallumgade ApS¹⁷⁹, hvor betalingsrettigheden indregnes under immaterielle anlægsaktiver. Det fremgår af afsnittet om anvendt regnskabspraksis, at rettigheden indregnes til dagsværdi. Af egenkapitalopgørelsen fremgår det, at opskrivningen indregnes direkte heri, netto efter udskudt skat¹⁸⁰.

4.1.2. Måling og indregning

Analysen omkring indregning og måling tager udgangspunkt i tildelte betalingsrettigheder. Idet aktivet er særegent i forhold andre immaterielle aktiver, tager analysen udgangspunkt i forskellige tilgange og perspektiver.

---

¹⁷⁷ IAS 38.8 definitioner

¹⁷⁸ ÅRL Bilag 1.C. årsrapportens elementer 4. finansielle aktiver

¹⁷⁹ cvr-nr. 25 81 96 83

¹⁸⁰ Opskrivningen af betalingsrettigheden udgør 250% af egenkapitalen, som uden opskrivningen ville være negativ med 778 tkr.

4.1.2.1. Tildelte betalingsrettigheder

Omkring værdien af rettigheden kan følgende anskues¹⁸¹. Støtten, som rettigheden giver ret til at søge, kan overvejes at tilbagediskonteres. Hvis det forudsættes, at en given landbrugsvirksomhed råder over 100 hektarer og 100 betalingsrettigheder med ret til udbetaling af 2.300 kr. pr. rettighed, kan kapitalværdien svinge mellem følgende værdier¹⁸²:

Scenario	Værdi i kr.
Det antages, at ordningen udløber efter år 2012 og ikke erstattes af en lignende ordning. Det forudsættes, at virksomheden overholder alle krav og i alle årene får udbetalt maksimum enkeltbetaling (nutidsværdi ved tilbagediskontering med en rente på 7%)	1.173.000
Det antages, at ordningen ikke ændres efter år 2012. Det forudsættes, at virksomheden overholder alle krav og i alle årene får udbetalt maksimum enkeltbetaling (nutidsværdi af en uendelig annuitet ved 7% - ydelse delt med renten).....	3.286.000

I dette perspektiv vil indregning af den tildelte betalingsrettighed kunne sidestilles med indregning af den samlede fremtidige støtte på dagen for aktivering. I dette lys er rettigheden udtryk for et ”tilgodehavende tilskud”. Tilskud er behandlet i regnskabsvejledning 22 ”Indtægter”. Af punkt 43 fremgår det, at tilskud kan indregnes når¹⁸³:

- virksomheden har opnået endeligt tilsagn fra tilskudsgiver,
- det er sandsynligt, at virksomheden vil opfylde de betingelser, der er knyttet til tilskuddet, og
- det er overvejende sandsynligt, at virksomheden ikke skal tilbagebetale tilskuddet.

Det endelige tilsagn synes, at blive opnået ved godkendelse af indsendt ansøgning (årligt), jf. ovenstående beskrivelse af rettighedens karakteristika. Det er indres, at udbetaling af enkeltbetalingen ikke er givet, da flere forudsætninger skal overholdes. Omkring sandsynligheden for overholdelse af betingelserne må dette bero på den konkrete situation, idet dette ikke er en generel problemstilling. Vedrørende tilbagebetalingsrisikoen må denne vurdering ligeledes foretages i den

¹⁸¹ Der er her set bort fra eventuelle særlige rettigheder mv.

¹⁸² Beregningerne er alene illustrative. Den anvendte renten er ikke overvejet nærmere i finansieringsteoretisk øje med, da beregningen blot er illustrerende.

¹⁸³ Forudsat at de generelle betingelser er opfyldt, jf. RVL 22.20

konkrete situation. De oplyste krav bærer præg af at være baseret på en årlig udbetaling eller en enkeltstående modtagelse af tilskud. Af RVL 22 punkt 20 fremgår de generelle betingelser for indregning af indtægter. IAS 20 ”Regnskabsmæssig behandling af offentlige tilskud og oplysning om andre former for offentlig støtte” omhandler dette emne. Det fremgår dog, at standarden ikke omfatter offentlige tilskud omfattet af IAS 41¹⁸⁴. Af IAS 41¹⁸⁵ fremgår det, at:

- *”Et betingelsesfrit offentligt tilskud i forbindelse med et biologisk aktiv, der måles til dagsværdi med fradrag af skønnede salgsomkostninger, skal udelukkende indregnes i resultatopgørelsen, når det offentlige tilskud tildeles.*
- *Hvis et offentligt tilskud i forbindelse med et biologisk aktiv, der måles til dagsværdi med fradrag af skønnede salgsomkostninger, er betinget, herunder hvor et offentligt tilskud er betinget af, at virksomheden ikke beskæftiger sig med nærmere angivet landbrugsaktivitet, må virksomheden udelukkende indregne det offentlige tilskud i resultatopgørelsen, når betingelserne for modtagelse af det offentlige tilskud er opfyldt.”*

Det forhold, at rettigheden alene kan erhverves af landbrugsvirksomheder tolkes således, at støtten gives ”i forbindelse med et biologisk aktiv”, hvorfor enkeltbetalingen vurderes at være omfattet af IAS 41, såfremt regnskabet aflægges efter IAS/IFRS. Jf. første punkt ovenfor, kan tilskuddet alene indregnes når det tildeles. Tildeling er i denne sammenhæng tolket som den årlige tildeling af enkeltbetalingen efter ansøgning herom. Det skal dog her bemærkes, at IAS 41 ikke omfatter immaterielle aktiver, jf. IAS 41.2.b. IAS 41 behandler alene tilskud, hvilket kan sidestilles med udbetalingen fra rettigheden. Rettigheden giver, som tidligere skrevet, ret til at søge om støtten, men ikke nødvendigvis udbetaling af støtten, da denne afhænger af flere faktorer. At kapitalisere støtten i rettigheden (tilbagediskontere fremtidig forventet pengestrømme) synes ikke at være muligt, idet udbetalingen ikke er givet på forhånd. Såfremt aktivet var klassificeret som et finansielt aktiv, kunne en tilbagediskontering, korrigeret for risiko for at udbetaling af støtten nægtes, give mening. Dette vurderes dog at kunne sidestilles med indtægtsføring af fremtidige offentlige tilskud, hvilket ikke vurderes at kunne lade sig gøre.

For at vurdere hvordan betalingsrettigheder håndteres i praksis, er der rettet henvendelse til Landbrugsmæglerne I/S, tidligere omtalt som branchespecialister. Christian Schulin-Zeuthen¹⁸⁶, oply-

---

¹⁸⁴ IAS 20.2.D

¹⁸⁵ IAS 41 pkt. 34+35

¹⁸⁶ Ansat ved Landbrugsmæglerne I/S, uddannet statsautoriseret ejendomsmægler

ste telefonisk, at betalingsrettigheder sædvanligvis handles i forbindelse med handel med landbrugsejendomme. Christian Schulin-Zeuthen oplyste tillige, at almindelige betalingsrettigheder, hvorfra der udbetales ca. 2.300 kr. sædvanligvis handles til 3.000 kr., svarende til en faktor 1,3 i forhold til pålydende værdi. For diverse tillæg som eksempelvis mælkettillæg eller kvægtillæg, bliver der lagt yderligere oveni prisen ved anvendelse af beregningsfaktorer. For disse er der ingen fast omregningsfaktor. Under den forudsætning, at omregningsfaktoren er 1,3 for alle typer tillæg, synes anskaffelsessummen at være beskeden i forhold til de løbende indbetalinger. Det tolkes heraf, at rettighederne i sig selv ingen væsentlig værdi har. Værdien skabes i samspillet mellem råderetten over jord og overholdelse af de omtalte krav. Det antages, at de modtagne oplysninger generelt er gældende.

En anden synsvinkel på rettigheden er, at den bør måles sammen med landbrugsjorden, idet disse 2 elementer er forbundet. Tilskudssøgningen betinger blandt andet, at landbrugsvirksomheden har råderetten over jorden. I kontrast hertil står ÅRL § 13. pkt. 8. *"Hver transaktion, begivenhed og værdiændring skal indregnes og måles hver for sig, ligesom de enkelte forhold ikke må modregnes med hinanden (bruttoværdi)"*. Heraf ses det, at aktiver skal indregnes og måles separat. Det forhold, at betalingsrettigheden kan handles separat taler imod at behandle elementer under ét. I relation til landbrugsejendommen, skal der ved måling heraf tages særlige hensyn til betalingsrettighederne, så der ikke sker en "sammenblanding" ved måling af jordens dagsværdi, jf. foregående hovedafsnit. Af ovenstående analyse sluttet det, at betalingsrettigheden skal behandles separat i årsrapporten.

Det fremgår af ÅRL § 36, at immaterielle aktiver skal indregnes til kostpris på tidspunktet for første indregning. Som tidligere beskrevet kan immaterielle aktiver ikke opskrives i henhold til ÅRL § 41. Forbudet mod opskrivninger af immaterielle anlægsaktiver følger af EU's 4. direktiv. Direktivet er nu ændret¹⁸⁷, men den danske årsregnskabslov, senest ændret i foråret 2007, har ikke taget hensyn hertil, hvorfor det må formodes, at en ændring i dansk regnskabspraksis ikke er nært forestående vedrørende opskrivning af immaterielle aktiver. På denne baggrund vurderes der ikke at være mulighed for at indregne tildelte betalingsrettigheder til andet end nul kr. efter ÅRL.

---

¹⁸⁷ "Håndbog i årsrapport" side 152 redigeret af Lars Kiertzner, 1. udgave 2004 Forlaget Revifora.

4.1.2.2. Købte betalingsrettigheder

Som nævnt ovenfor kan betalingsrettigheder erhverves ved køb, i forbindelse med handler af landbrugsvirksomheder eller ved enkeltstående køb. Ved køb af landbrugsejendomme vurderes det, at værdien af betalingsrettigheden i overvejende grad fremgår af købsaftalen eller skødet, jf. den tidligere argumentation under afsnittet om landbrugsejendommen. Købte betalingsrettigheder skal således indregnes til kostpris på tidspunktet for købet, jf. ovenfor.

4.1.2.3. Afskrivning af købte betalingsrettigheder

Jf. ÅRL § 43 skal immaterielle aktiver afskrives over brugstiden. En afskrivningsperiode over 5 år skal begrundes. Ordningen gælder som udgangspunkt frem til år 2012, hvorfor en afskrivningsperiode fra anskaffelsestidspunktet frem til år 2012 vil være oplagt. I det omfang politiske strømninger fremover giver begrundede forventninger om en længere brugstid, bør afskrivningshorisonten naturligvis ændres i overensstemmelse hermed fremadrettet. Det erindres, at foretagne afskrivninger ikke kan tilbageføres, jf. ÅRL § 52.

4.1.3. Omtale af rettigheden

Det må forventes, at eksterne regnskabslæsere tilskriver betalingsrettighederne og den heraf følgende enkeltbetaling nogen værdi ved vurdering af årsrapporten, eksempelvis i kreditvurderingsøjemed, hvorfor oplysninger herom synes at være væsentlige for regnskabslæser. Omtalen af elementet vurderes at skulle indeholde oplysninger om antal betalingsrettigheder og den pålydende værdi af disse (enkeltpbetalingen). Endvidere bør omtalen indeholde oplysning omkring antal hektarer virksomheden råder over. Tillige bør der være omtale af forventede tilskud i de kommende år. Omtalen kan med fordel præsenteres under tilhørende note til det immaterielle aktiv.

4.1.4. Afståelse af rettigheden

Som skrevet kan rettigheden afstås til anden landbruger. I det omfang rettigheden afstås, skal gevinsten indregnes i resultatopgørelsen, jf. ÅRL's definition af indtægter¹⁸⁸. Det vurderes, at gevinsten bedst præsenteres i resultatopgørelsen hvor indregning af enkeltbetalingen præsenteres, jf. nedenfor.

---

¹⁸⁸ Stigning i økonomiske fordele

4.1.5. Forskelle mellem konklusion og anbefaling fra Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret

Ovenstående analyse har resulteret i en markant anderledes vurdering af indregnings- og målemetoder, end den i indledningen beskrevne, som er foreslået af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret. Det bemærkes i øvrigt, at Landscentret tillige anbefaler, at dagsværdireguleringen af det immaterielle aktiv resultatføres, hvilket heller ikke lader sig gøre efter IAS/IFRS. Under omtalen af anbefalingen argumenteres der således: *”Der er i den danske lovgivning ikke hjemmel til indregning af immaterielle anlægsaktiver til dagsværdi. Målingen strider mod 4. og 7. direktiv. Der er dog flere indikationer af, at denne anstrengte praksis er under opblødning bl.a. i Årl § 43. for aktiver, som er omfattet af ÅRL § 38 (Biologiske aktiver).”*¹⁸⁹ Det fremgår klart af den kommenterede årsregnskabslov i kommentaren til § 43, at aktiver omfattet af § 38 ikke skal afskrives. Landscentret har således en udvidet tolkning af hvilke aktiver, der kan henregnes til landbrugsaktiviteten. Af paragraffens ordlyd, synes der ikke at være indikationer på, at andre aktiver end de biologiske kan omfattes af paragraffen. Lovkommentaren til ÅRL § 38 henviser til IAS 41, som tidligere skrevet. Det fremgår klart af IAS 41.2.b, at denne ikke omfatter immaterielle aktiver, hvorfor der ikke efter min vurdering, ikke er mulighed for at immaterielle aktiver omfattes af begrebet biologiske aktiver.

Konklusionen er konservativ og forsigtig – omvendt synes indregning i balancen til en kapitaliseret værdi eller ”dagsværdi” at være en aggressiv regnskabspraksis. En anden konklusion kan givetvis træffes på det foreliggende grundlag, alt efter hvordan rettighedens natur anskues. Blikket vil nu vendes mod indregning af enkeltbetalingen.

4.1.6. Indregning af enkeltbetalingen

Som tidligere beskrevet følger indregning af den årlige enkeltbetaling af såvel regnskabsvejledning 22 og IAS 41. IAS 20.14/15¹⁹⁰ opererer med 2 fremgangsmåder til indregning af støtte: *kapitalmetoden* og *indtægtsmetoden*. Kapitalmetoden bygger blandt flere på en betragtning om, at tilskuddet ikke er indtjent, hvorfor det skal indregnes direkte på egenkapitalen. Modsætningsvis bygger indtægtsmetoden blandt flere på en betragtning om, at indkomstskatter indregnes i resultatopgørelsen, hvorfor det er logisk at indregne tilskud fra det offentlige i resultatopgørelsen.

---

¹⁸⁹ Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper marts 2006 side 7, udgivet af Landscentret

¹⁹⁰ Som dog ikke gælder for tilskud til landbrugsvirksomheder generelt, men fremgangsmåden for indregning synes at være interessant i almindelighed.

Det modtagne beløb kan indregnes i resultatopgørelsen, hvis det er overvejende sandsynligt, at betingelserne for tilskuddet er opfyldt og tilskuddet dermed ikke skal tilbagebetales. Tilsagnet om tilskud synes at følge af udbetalingen, som sker ved godkendelse af ansøgningen. I det omfang der er risiko for, at virksomheden kan blive tvunget til at tilbagebetale hele eller dele af enkeltbetalingen, skal denne del passiveres under forpligtelser og må dermed ikke indregnes i resultatopgørelsen. Tilskuddet synes ikke at have nogen tilknytning til erhvervelse af eksempelvis aktiver eller andet, hvorfor periodisering og modregning af den modtagne enkeltbetaling ikke synes at være relevant. I før omtalte årsrapport 2006 for Hallumgade ApS indregnes enkeltbetalingen under finansielle poster. Det vurderes dog mest hensigtsmæssigt at indregne tilskuddet i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter, enten præsenteret i tilhørende note, eller eventuelt på særskilt linie i resultatopgørelsen. Dette støttes af den kommenterede årsregnskabslov¹⁹¹. Nedenfor følger forslag til afsnit under anvendt regnskabspraksis omkring betalingsrettigheder og enkelt betaling.

4.1.7. Forslag til formulering af afsnit under anvendt regnskabspraksis

Indtægter af betalingsrettigheder (under beskrivelse til resultatopgørelsen)

Indtægter af betalingsrettigheder (enkeltbetaling) indregnes i resultatopgørelsen under posten *enkeltbetaling*. Indtægterne indregnes når der er opnået endeligt tilsagn fra Direktoratet for FødevareErhverv, under forudsætning af, at det er overvejende sandsynligt, at tilskuddet ikke skal tilbagebetales og alle betingelser er overholdt. Hvis der konstateres risiko for, at det modtagne tilskud kræves tilbagebetalt, indregnes hele eller dele af det modtagne tilskud under forpligtelser.

Betalingsrettigheder (balancen)

Erhvervede betalingsrettigheder måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Støtteordningen løber indtil år 2012. Betalingsrettigheder afskrives lineært over perioden fra anskaffelsestidspunktet til år 2012, som er vurderet til at være den pt. maksimale brugstid. For tildelte betalingsrettigheder er kostprisen nul. Betalingsrettigheder er nærmere omtalt i noten for regnskabsselementet.

Ovenstående formulering synes at rumme regnskabslovens krav til oplysning om regnskabspraksis, jf. ÅRL § 53. Blikket vil nu vendes mod det tidligere omtalte element mælkekvoter.

¹⁹¹ Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestemmelser – kommentar til ”andre driftsindtægter”, skema 3.

4.2. Mælkekvote

Indledningsvis følger beskrivelse af emnet mælkekvote: *"I begyndelsen af 1980'erne var der overproduktion af mælk og mejeriprodukter i Europa. Derfor besluttede landbrugsministrene i det daværende EF, at produktionen skulle begrænses og reguleres. Derfor blev der lagt loft over produktionen i 1984. De enkelte medlemslande fik tildelt et maksimum for mælkeproduktionen i et år (kvoteåret er 1. april - 31. marts). Danmarks landekvote blev dengang på 4.932 tons mælk. Det er EU's Landbrugsministerråd, der fastsætter landekvoten. Overskrides landekvoten, skal landet betale en afgift (tillægsafgift), som svarer til overskridelsen. Afgiften bliver herefter pålagt de mælkeproducenter, som har produceret for meget mælk."* Kvoten bevirker, at indehaveren har ret til at levere det antal kilo mælk til mejeriet, som kvoten lyder på. Kvoten er en forudsætning for at der kan sælges mælk. Såfremt landbrugsvirksomheden driver erhverv, ved at producere mælk er kvoten dermed altafgørende. Det skal bemærkes, at salget af mælk i realiteten sker til mælkeudvalget¹⁹². Dette udvalg sælger mælken videre til mejeriet. Dette er for at der er fuld kontrol over den producerede mængde i forhold til landekvoten. Lovgivningen omkring disse kvoter vurderes at være meget kompleks og svært gennemskuelig. På baggrund af den udførlige omtale af kvoterne på mælkeudvalgets hjemmeside kan følgende karakteristika opsummeres:

- *"købsberettigede er fysiske og juridiske personer, der som ejer eller forpagter råder over en landbrugsbedrift på det tidspunkt, hvor den købte kvote overføres til bedriften. Bedriften skal være noteret som en eller flere landbrugsejendomme."*¹⁹³
- Kvote kan købes på kvotebørsen, som afholdes af mælkeudvalget, pt. 4 gange årligt.
- Kvote kan overdrages fra en anden producent. Ved en direkte handel mellem 2 landbrug, inddrages halvdelen af den handlede kvote (kaldet toldning). Såfremt hele bedriften købes sker der ikke toldning af den købte kvote. Det ses, at kvote kan handles med eller uden ejendommen (individuelt aktiv).
- Kvote kan tildeles. *"En nyetableret producent kan søge Mælkeudvalget om at få tildelt kvote. Kvoten købes på kvotebørsen. Ud over tildelt kvote kommer en gratis del, som uddeles fra den nationale reserve. Puljens størrelse varierer fra år til år. Puljen fordeles ligeligt mellem de ansøgere, der har fået tildelt kvote. Den gratis mængde kan ikke overstige, hvad der svarer til 50 % af den tildelte kvote."*¹⁹⁴

---

¹⁹² Mælkeudvalget opkøber læst på www.maelkeudvalget.dk

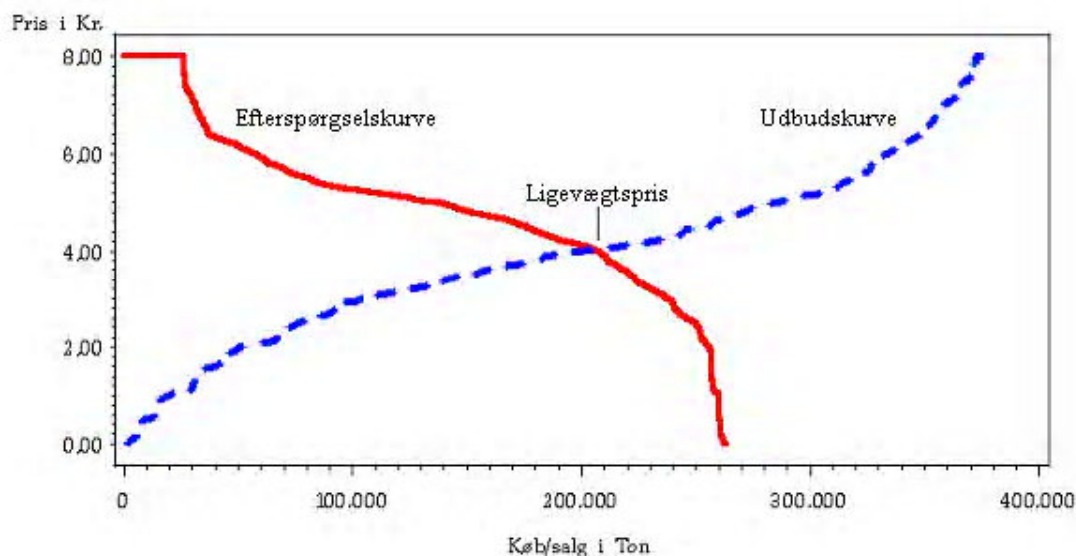
¹⁹³ Kvotebørsen 1. maj 2007 side 3 læst på www.maelkeudvalget.dk

¹⁹⁴ Citat fra www.maelkeudvalget.dk under menuen Mælkekvote under punktet "Sådan får man mælkekvote".

- Ligevægtspris¹⁹⁵:

- ”En producent, der ønsker at købe, bestemmer selv, hvilken pris han vil byde. Ligevægtsprisen beregnes ved, at alle afgivne salgsbud afsættes på en udbudskurve efter stigende pris, og afgivne købsbud afsættes på en efterspørgselskurve efter faldende pris. Hvor de to kurver skærer hinanden, dannes en ligevægtspris.
- Det er den endelige ligevægtspris, som danner grundlaget for køb og salg på den pågældende kvotebørs. Efter afvisning af de høje bud og den afsluttende endelige fastlæggelse af ligevægtsprisen får følgende handlet på kvotebørsen:
  - Producenter, der har angivet at ville sælge til en pris lavere end eller lig med ligevægtsprisen, får solgt til ligevægtsprisen.
  - Producenter, der har angivet at ville købe til en højere pris end eller lig med ligevægtsprisen, får købt til ligevægtsprisen.
  - Ved salg af kvote på børsen er der en reduktion på 1% af den solgte mængde. Den fratrukkede mængde indgår i puljen til gratis-uddeling ved nyetablering”

Illustration af ligevægtsprisen¹⁹⁶:

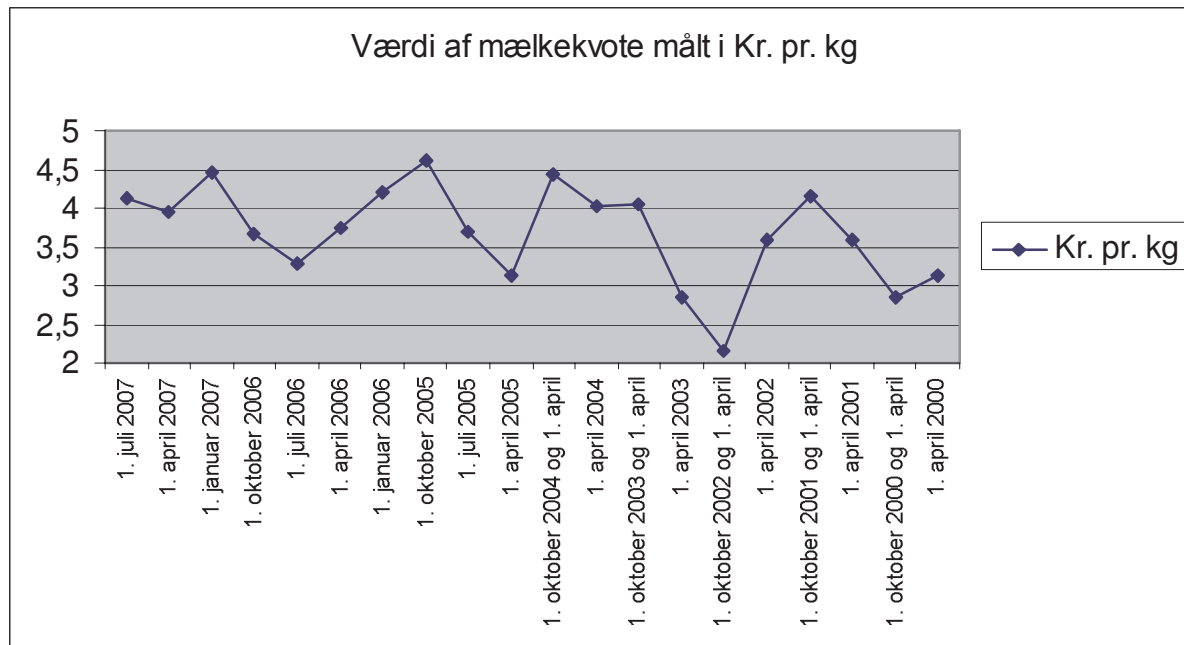
Ligevægtsprisen er beregnet ved en basisfedtprocent på 4,36 procent. Det svarer til Danmarks ”gennemsnitlige basisfedtprocent”.

¹⁹⁵ Sådan fungerer kvotebørsen læst på www.maelkeudvalget.dk

¹⁹⁶ Sådan fungerer kvotebørsen www.maelkeudvalget.dk

- Såfremt en kvote overdrages, sælges helt eller delvis på kvotebørsen inden for de første 5 år efter overførsel af den gratis mængde, inddrages denne uden kompensation.¹⁹⁷
-

Nedenfor ses en graf over prisudviklingen på mælkekvote i perioden år 2000-2007¹⁹⁸:

Ovenstående beskrivelse synes at karakteriserer miljøet omkring mælkekvote og hvorledes det handles og prissættes.

4.2.1. Klassifikation af elementet

Elementet kan klassificeres som et aktiv, jf. ÅRL's definition heraf. Ressourcen vurderes, at være under virksomhedens kontrol. Ressourcen er dog omfattet af EU lovgivningen, hvilket kan påvirke kontrolbarheden af elementet. Det vurderes dog, at ressourcen er under virksomhedens kontrol, i det omfang, der ikke er indikation på væsentlige politiske ændringer. Elementet er erhvervet som et resultat af tidligere begivenheder, da kvoten enten er købt eller tildelt efter ansøgning. Fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden, i det omfang der produceres mælk. Som tidligere skrevet, er kvoten en forudsætning for produktionen af mælk. Med henvisning til

¹⁹⁷ Orientering til nyetablerede 2006/07, side 2 udgivet af Danske Mejeriers Mælkeudvalg – læst på www.maelkeudvalget.dk

¹⁹⁸ Grafen er tilvirket på baggrund af data fra på www.maelkeudvalget.dk under "Fakta og statistik"/Priser for købt og solgte kvoter.

den tidligere beskrevne definition af et immaterielt aktiv, jf. IAS 38¹⁹⁹, vurderes det, at aktivet har egenskaber som et immaterielt aktiv, hvorfor det klassificeres som et sådant.

4.2.2. Måling af mælkekvote

Landbrugsvirksomheden kan komme i besiddelse af mælkekvote ad 2 veje; tildeling og køb. Som beskrevet under afsnittet om betalingsrettigheder, er måleattributten for immaterielle anlægsaktiver kostpris ved første indregning. Det betyder, at tildelt mælkekvote ikke bliver indregnet til en værdi, idet dette vil være at sidestille med en opskrivning efter ÅRL, hvilket ikke kan lade sig gøre, jf. ÅRL § 41. Det er tidligere konkluderet, at immaterielle anlægsaktiver skal afskrives i medfør af ÅRL § 43 over maksimalt 20 år²⁰⁰.

Det skal bemærkes, at kvoten er udtømmelig²⁰¹ som udgangspunkt. Den fastsætter alene den tilladte totalproduktion inden for 12 måneder og har ikke et sluttidspunkt. Den i årsregnskabsloven krævede afskrivning står derfor i misforhold til de økonomiske realiteter, idet der ikke er et ressourceforbrug ved brug af kvoten (fald i aktiver og egenkapital). En eventuel værdiforringelse af kvoten, er ikke betinget af anvendelsen af kvoten, men af eventuelle politiske strømninger eller udefra kommende økonomiske påvirkninger. Såfremt en landbrugsvirksomhed har besiddet det samme antal kvoter i en årrække og har afskrevet dem i henhold til loven, kan årsrapporten teoretisk blive misvisende i stedet for retvisende, i det omfang, at kvoterne repræsenterer en væsentlig værdi. Hvorvidt der i praksis kan forekomme situationer, hvor en given årsrapport vil være ikke-retvisende i sådan en grad, at ÅRL § 12 kan finde anvendelse kan ikke vurderes generelt.

Nedenfor vil teoretiske eksempler på afhjælpning af misforholdet blive analyseret. Alle målinger skal naturligvis foretages under hensyn til den tidligere omtalte inddragelse af tildelte kvoter, der afstås inden 5 år fra tildelingstidspunktet.

4.2.2.1. Ikke et selvstændigt aktiv?

Det vil være naturligt at tage udgangspunkt i den af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret foreslåede løsning. Som nævnt anbefales der i ”Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper”, at mælkekvote indregnes til dagsværdi i balancen. Denne anbefaling bygger på den under betalings-

---

¹⁹⁹ ÅRL indeholder ikke en definition heraf.

²⁰⁰ En afskrivningsperiode over 20 år kræver særskilt oplysning, jf. ÅRL § 53 stk. 2 b.

²⁰¹ Under den forudsætning, at landekvoten ikke ændres.

rettigheden citerede antagelse om, at denne type aktiver kan henføres til definitionen af biologiske aktiver og dermed omfattes af ÅRL § 38 stk. 3. Som konkluderet tidligere under analysen af betalingsrettigheder, vurderes det ikke at være muligt. Dog afhænger en eventuel mælkeproduktion af, at virksomheden råder over mælkekvoter, idet mælken ellers ikke ville kunne sælges. Mælkekvoten synes dermed at være mere tilknyttet til et biologisk aktiv end betalingsrettigheden.

En tilsvarende synsvinkel på kvoten er, at den er tæt tilknyttet ejendommen, hvorfor den ikke kan måles særskilt. Denne argumentation anvendes i årsrapporten 2006 for Viderupgaard A/S²⁰². Af omtalen om anvendt regnskabspraksis anføres det at: *”Mælkekvote og kartoffelleveringsrettigheder anses at have så nær tilknytning til ejendommens dagsværdi, at den ikke selvstændigt kan værdiansættes, idet det må formedes, at ændringer i kvoteprisen vil medføre en tilsvarende ændringer på dagsprisen på ejendommen. Den totale dagsværdi for ejendommen inkl. kvote anses således for upåvirket af ændringer i kvoteprisen.”* Sammenhængen mellem disse aktiver og den totale dagsværdi vurderes at have nogen ret. Alt andet lige, er det den totale investering, der skal forrentes af virksomhedens drift, hvorfor påvirkninger i én aktiv gruppe godt kan have indflydelse på andre aktivgrupper. Selvom aktivgrupperne kan have nogen indbyrdes indflydelse, bør de måles særskilt, jf. tidligere omtale af bruttoværdi-princippet. At aktiverne påvirker hinanden, er ikke ensbetydende med, at de skal indregnes efter samme metode, uden hensyntagen til lovens forskrifter. Jf. beskrivelsen af kvotens natur, kan denne handles separat på kvotebørsen, hvilket taler for en særskilt behandling. Ovenstående følger endvidere af den tidligere diskussion omkring betalingsrettigheden. Det konkluderes her, ligesom for betalingsrettigheden, at mælkekvoten er et selvstændigt aktiv og derfor skal behandles som et sådant.

4.2.2.2. Reducering af afskrivningsgrundlaget med restværdi

Det fremgår af ÅRL § 43 stk. 2, at afskrivningerne skal tage hensyn til aktivets restværdi efter endt brugstid. Det kunne overvejes at anvende en restværdi svarende til kostprisen, hvorfor afskrivningsgrundlaget og dermed afskrivningerne vil være nul. Det fremgår af den kommenterede årsregnskabslov, at immaterielle aktiver ”normalt” har en restværdi på nul kr. Den kommenterede årsregnskabslov henviser til IAS 38 omkring krav til restværdi. Af IAS 38.100 fremgår det, at restværdien som udgangspunkt antages at være nul, medmindre der enten foreligger en salgsaftale eller der er et aktivt marked for aktivet og²⁰³:

---

²⁰² CVR-nr. 21 48 33 89

²⁰³ IAS 38.100

- restværdien kan opgøres under henvisning til dette marked og
- det er sandsynligt, at et sådant marked vil foreligge ved udgangen af aktivets brugstid.

Et aktivt marked defineres som²⁰⁴:

- de varer, som handles på det pågældende marked, er homogene,
- villige købere og sælgere kan normalt findes til enhver tid og
- priserne er tilgængelige for offentligheden.

I relation til kvoterne er disse homogene. Det vurderes, at kvoter i de fleste tilfælde kun vil blive solgt på kvotebørsen, idet et salg mellem 2 landmænd omfattes af reglerne om ”toldning”²⁰⁵. Priserne kendes ikke på forhånd, idet ligevægtsprisen opgøres 4 gange årligt **efter** indsendelse af købs- og salgstilbud. Det vurderes, at 2 ud af de 3 krav til ”et aktivt” marked ikke kan opfyldes. På denne baggrund sluttes diskussion om anvendelse af restværdi til reducere af afskrivningsgrundlaget, idet det vurderes, at kravene ikke kan overholdes.

4.2.2.3. Nedskrivningsmetoden (Uendelig brugstid)

Af IAS 38.89/107 fremgår det, at immaterielle aktiver med uendelig brugstid ikke skal afskrives. Af pkt. 108 fremgår det, at denne type i stedet skal underkastes en nedskrivningstest i forhold til aktivets genindvindingsværdi, kontra regnskabsmæssig værdi. Nedskrivningsmålet er enslydende med ÅRL, jf. § 42. Som tidligere anført, er genindvindingsværdien den højeste af kapitalværdien eller salgsværdien. Nedskrivningstesten skal foretages årligt eller når der er indikationer på, at aktivet kan være værdiforringet. Standarden henviser til IAS 36 ”Impairment of assets”. Nedskrivningstest er tidligere kort gennemgået ved analysen af ejendommen. Det fremgår af IAS 38.109, at brugstiden skal revurderes hvert år. I det omfang, at brugstiden ændres fra uendeligt til endeligt skal dette behandles som en ændring i regnskabsmæssige skøn. I relation til emnet kan eksempelvis væsentlige ændringer i landbrugspolitikken medføre, at mælkerettigheder udløber eller på anden vis påvirkes. Nedskrivninger skal som tidligere skrevet tilbageføres, jf. ÅRL § 52, såfremt at der på et fremtidigt tidspunkt ikke længere eksisterer grundlag for at bibeholde nedskrivningen. Nedskrivningsmetoden synes dermed at være ideel vedrørende måling af mælkekvoter, idet der dermed vil være mulighed for at indregne kvoten til kostpris og alene foretage nedskrivninger af værdien, såfremt der er indikationer af værdiforringelse. Det står dog klart, at an-

---

²⁰⁴ IAS 38.8

²⁰⁵ 50% af den handlede kvote inddrives, jf. beskrivelsen om kvoten.

vendelse af denne metode som udgangspunkt vil være en overtrædelse af ÅRL's bestemmelser om afskrivning af immaterielle aktiver. Metoden kan derfor ikke finde anvendelse i årsrapporter, aflagt efter årsregnskabsloven.

4.2.2.4. **Sammenligning af forslag**

Relevante målemetoder er diskuteret i forhold til mælkekvotens natur og økonomiske karakteristika. Det blev konkluderet, at der ikke synes at være mulighed for at indregne mælkekvoterne til dagsværdi, som anbefalet af Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret. Det synes ikke at være muligt at klassificere kvoter som (eller sammen med) biologiske aktiver. Som skrevet, er det en grundlæggende forudsætning i ÅRL, at begivenheder og transaktioner skal indregnes og måles hver for sig. Det blev endvidere konkluderet, at afskrivningsgrundlaget ikke kunne reduceres helt eller delvist, idet kravene til et aktivt marked ikke kunne opfyldes. Nedskrivningsmetoden vurderes at være den bedst passende metode for indregning af mælkekvoterne, idet anvendelsen af denne metode på passende vis skildre de økonomiske realiteter. Metoden er dog som udgangspunkt ikke lovlig efter ÅRL, da der heri kræves afskrivning af immaterielle anlægsaktiver over maksimum 20 år. En generel branchemæssig overtrædelse af afskrivningspligten, med henvisning til det retvisende billede, synes ikke at være en velbegrunnet argumentation. På denne baggrund konkluderes det, at mælkekvoter skal indregnes til kostpris ved første indregning og afskrives over den forventede brugstid. Sammenfattende kan det konkluderes, at ÅRL ikke giver rammerne til en passende indregningsmetode for immaterielle anlægsaktiver der ikke forbruges.

4.2.2.5. **Andre forhold**

En eventuel afståelse af mælkekvoten skal indregnes i resultatopgørelsen efter sædvanlig metode. I det omfang en mælkeproducent bliver pålagt en straf, som følge af overproduktion, skal denne omkostning indregnes i resultatopgørelsen i den periode hvor overproduktionen har fundet sted, hvilket følger af ÅRL § 33. Den anvendte regnskabspraksis skal omtales, jf. tidligere omtale omkring krav hertil.

4.3. **Opsummering om immaterielle anlægsaktiver**

De væsentligste landbrugsrelaterede immaterielle anlægsaktiver er nu analyseret. Hvoraf det fremgår, at aktiverne er kendetegnet ved at være særegne i forhold til sædvanlige immaterielle aktiver. Det blev konkluderet, at betalingsrettigheder bør indregnes til kostpris, uanset denne vil

være nul for de fleste virksomheders vedkommende i årene frem. Kostprisen/værdien bliver først synliggjort ved handel med disse aktiver. Opskrivning af aktiverne vurderes ikke at være hverken lovlig eller hensigtsmæssig, idet dette sidestilles med en indtægtsføring af fremtidige tilskud, hvilket efter sædvanlige periodiseringshensyn ikke er muligt. Da ordningen pt. gælder indtil år 2012 blev det vurderet mest hensigtsmæssigt, at kostprisen afskrives over perioden frem til denne dato, hvilket er i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Som skrevet er der ikke megen litteratur eller praksis at søge støtte og inspiration i, da ordningen i skrivende stund har eksisteret i ca. 2 år. Det blev konkluderet, at betalingsrettigheder bedst lader sig præsentere ved en udførlig omtale. Enkeltbetalingen indregnes bedst i resultatopgørelsen på det tidspunktet der er opnået endeligt tilsagn. Det skal i denne sammenhæng nævnes, at Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret har anlagt en markant anderledes synsvinkel, idet de anbefaler indregning til dagsværdi i balancen med værdiregulering over resultatopgørelsen.

Det blev tillige konkluderet, at mælkekvoten skal indregnes til kostpris ved første indregning, med efterfølgende afskrivning. Kvoten kan ikke behandles efter de økonomiske realiteter i årsrapporten. Kvoten forbruges ikke, idet brugstiden pt. er uendelig. Det giver således ikke megen mening, at afskrive en eventuel kostpris, idet en eventuel værdiforringelse alene har relation til udefra kommende faktorer. Det blev konkluderet, at den mest hensigtsmæssige målemetode er at underkaste kvoten for en nedskrivningstest årligt og derved afgøre, om der skal indregnes en nedskrivning. Om end denne metode synes at være den mest optimale, synes der ikke at være hjemmel i årsregnskabsloven, idet afskrivning på immaterielle aktiver ikke kan fraviges. Det blev konkluderet, at om end de immaterielle aktiver vedrører biologiske aktiver, så synes der ikke at være mulighed for at anvendes ÅRL § 38. stk. 3. (biologiske aktiver) ved indregning og måling, idet paragraffen alene omtaler biologiske aktiver i form af dyr og afgrøder. IAS 41, som kan anvendes som fortolkningsbidrag, omhandler ikke immaterielle aktiver, hvorfor der ikke kan findes hjemmel heri (lovbemærkningerne henviser til IAS 41).

De førnævnte konklusioner afhænger dog i høj grad af den enkeltes tolkninger og vurderinger – det er ikke entydigt, jf. det forhold at Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret anbefaler en markant anderledes indregning og måling. Analysen af de immaterielle anlægsaktiver anses nu som gennemført.

5. Konklusion

Analysen af landbrugsvirksomheden i relation til aflæggelse af årsrapport efter årsregnskabsloven er nu gennemført for de udvalgte regnskabslementer; biologiske aktiver, landbrugsejendomme og immaterielle anlægsaktiver. I analysen er der blandt andet søgt hjælp og inspiration i såvel danske regnskabsvejledninger som internationale regnskabsstandarder, ligesom disse er anvendt som tolkningsbidrag. Dette er tillige støttet af udtalelser fra udvalgte personer, ligesom årsrapporter er anvendt som eksempler.

Biologiske aktiver er blevet vurderet i forhold til årsregnskabslovens bestemmelser. Indregning og måling, i såvel balance som resultatopgørelse af disse aktiver, er blevet analyseret og diskuteret. Præsentationen i balancen af biologiske aktiver kan foretages på flere måder. Besætninger kan opdeles på stam- og handelsbesætning som i nogen grad modsvarer anlægs- og omsætningsaktiver. En alternativ præsentation, hvor såvel stam- og handelsbesætning præsenteres som omsætningsaktiver, blev diskuteret. Det formodes, at stambesætningen undergår en løbende udskiftning og dermed over tid er en del af handelsbeholdningen, hvilket taler for en samlet præsentation. Metodevalget afhænger af den konkrete virksomhed. Anvendelsen af ÅRL § 38. stk. 3 medfører, at beholdninger i balancen opgøres til dagsværdi og at dagsværdireguleringen bliver indregnet i resultatopgørelsen til forskel fra ”almindelige” produktionsvirksomheder, hvor der ikke kan indregnes avance på arbejde udført for egen regning. Opskrivningen i forhold til kostpris skal bindes på reserver for dagsværdi for biologiske aktiver, dog reduceret med udskudt skat. For dette område giver loven mulighed for at aflægge en årsrapport, der er opgjort med afsæt i den værdibaserede tankegang. ÅRL § 38 stk. 3 kan alene anvendes af virksomheder der, som hovedaktivitet omdanner levende dyr eller planter biologisk.

Årsregnskabslovens generelle bestemmelser om materielle anlægsaktiver blev analyseret i forhold til landbrugsejendommen. Det blev konkluderet, at årsregnskabslovens generelle bestemmelser om, at værdistigninger specielt på landbrugsjord ikke må indregnes i driftsresultatet, står i kontrast og misforhold til behandling af værdifald i form af af- og nedskrivninger. Begrebet totalindkomst blev inddraget i analysen, og det blev fundet, at en hensigtsmæssig anvendelse af egenkapitalopgørelser kunne afhjælpe den omtalte asymmetri. Såfremt overholdelse af de særlige harmoniregler er betinget af forpagtning af jord, bør årsrapporten indeholde oplysninger herom.

Landbrugsvirksomheden blev endvidere analyseret i forhold til hovedaktiviteten. I denne analyse blev der udført en mindre ikke-statistisk undersøgelse af landbrugsvirksomhedernes, omtalte aktiviteter, suppleret med analyse af regnskabsmæssige oplysninger, væsentligst sammensætningen af egenkapitalen. Det blev fundet, at opskrivning på ejendomme udgør en væsentlig del af egenkapitalen i stikprøven. I dette lys blev investeringsvirksomhedsbegrebet diskuteret i forhold til landbrugsvirksomheden. Årsregnskabsloven stiller krav om, at hovedaktiviteten skal være investeringsaktivitet førend metoden kan anvendes. Endvidere kan en virksomhed kun have én hovedaktivitet. Hvis hovedaktivitet kan måles på hvorfra værdiskabelsen kommer fra, synes der at være mulighed for at klassificere hovedaktiviteten som investeringsvirksomhed, for visse typer af landbrugsvirksomheder. Landbrugsejendommen blev tillige analyseret i forhold til regnskabsvejledning 16 om investeringsejendomme. Hele landbrugsejendommen synes ikke at kunne klassificeres som investeringsejendom, da driftsintensiteten af bygningerne vurderedes at være betydelig. Modsat synes jorden og driften heraf at kunne sammenlignes med udlejningsaktiviteten af udlejningsejendomme, om sædvanligvis lader sig klassificere som investeringsejendom. Det har dog ikke været muligt at træffe en generel konklusion omkring investeringsaktiviteten og investeringsejendomsbegrebet, da det er den enkelte virksomheds karakteristika, der er afgørende ved klassifikationen. Det blev konkluderet, at såfremt hovedaktiviteten blev klassificeret som investeringsvirksomhed, kunne ÅRL § 38 stk. 3 ikke finde anvendelse på de biologiske aktiver inden for samme juridiske enhed. I forlængelse heraf blev ”holding-modellen” diskuteret. Såfremt landbrugsvirksomheden bliver opdelt i flere juridiske enheder, ejendomsselskab, driftsselskab og holdingselskab kan datterselskaber anvende henholdsvis ÅRL § 38 stk. 1 og stk. 3. I holdingselskabet kan datterselskaberne indregnes efter forskellige metoder; kostpris (udgangspunkt), indre værdi (dog opgjort efter moderselskabets regnskabspraksis) Sammenfattende kan det konkluderes, at indregningsmetoden må bero på den enkelte virksomheds karakteristika.

Landbrugsrelaterede immaterielle anlægsaktiver er blevet analyseret. Området blev afgrænset til 2 aktivtyper, betalingsrettigheder og mælkekvote. Betalingsrettighederne er retten til at modtage landbrugsstøtte (enkeltbetaling). Aktivets natur blev beskrevet på baggrund af foreliggende oplysninger. På denne baggrund er aktivet klassificeret som et immaterielt aktiv. Rettigheden kan erhverves ved enten gratis tildeling fra staten eller ved køb. Aktivet er særegent og lader sig ikke umiddelbart sammenligne med andre typer af immaterielle aktiver. Der blev diskuteret om enkeltbetalingen kunne kapitaliseres i aktivet ved måling. Konklusionen herpå var dog, at dette ville være at sidestille med en indtægtsførelse af fremtidig landbrugsstøtte, hvilket ikke synes at være muligt. Det blev konkluderet, at aktivet bedst indregnes til kostpris. Da ordningen pt. løber til år

2012 blev det foreslået, at aktivet skulle afskrives over perioden fra anskaffelsen til år 2012, hvilket er i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Det blev konkluderet, at enkeltbetalingen (landbrugsstøtten) skulle indregnes som en indtægt, når det er overvejende sandsynligt, at betingelserne for tilskuddet er opfyldt og tilskuddet dermed ikke skal tilbagebetales. Det blev tillige konkluderet, at aktivet og den heraf følgende enkeltbetaling bør omtales i årsrapporten således, at regnskabslæser sættes i stand til at vurdere betydningen heraf for virksomheden.

Mælkekvoterne blev beskrevet i forhold til deres natur, på baggrund af offentlige informationer fra mælkeudvalget. Mælkekvoter kan erhverves på 2 måder, ved køb og ved tildeling. Det blev konkluderet, at den eneste anvendelige måle- og indregningsmetode efter årsregnskabsloven er kostpris. Kvoterne er ikke tidsbestemte og fastsætter alene et loft over produktionen inden for en 12 måneders periode. Aktivet forbruges således ikke. Værdien af aktivet relaterer sig til andre faktorer end forbrug, eksempelvis miljøpolitiske strømninger og eksterne økonomiske forhold. Dette står i kontrast til årsregnskabslovens krav om afskrivning. Det blev konkluderet, at den bedste målemetode efter første indregning vil være at underkaste aktivet en nedskrivningstest i forhold til genindvindingsværdien. Denne metode synes dog ikke at overholde årsregnskabslovens krav om systematiske afskrivninger. Det blev i forlængelse heraf diskuteret, om afskrivningsgrundlaget kunne reduceres med en restværdi. Denne metode blev tillige forkastet. Mælkekvoter skal således afskrives over maksimalt 20 år, som andre immaterielle aktiver.

Det har været en såvel spændende som udfordrende opgave at udforske landbrugsvirksomheders særlige forhold og specielle elementer i forhold til besvarelsen af problemformuleringens hovedspørgsmål. Det er min vurdering, at området fortjener mere opmærksomhed end hvad der har været muligt af hensyn til specialets omfang.

6. Perspektivering

I nærværende afsnit vil udvalgte problemstillinger kort blive belyst i forhold til ønsker til en retvisende og hensigtsmæssig rapportering. Omkring regnskabsaflæggelsen for de biologiske aktiver synes anvendelsesmulighederne i loven at opfylde behov og ønsker til en moderne værdibaseret regnskabsaflæggelse.

Landbrugsejendommen blev belyst i investeringsvirksomhedsperspektivet. Det blev konkluderet, at landbrugsjorden givetvis vil kunne klassificeres som investeringsejendom efter såvel regnskabsvejledning 16 og IAS 40. En sådan klassifikation vil medføre, at værdistigninger vil kunne indregnes i resultatopgørelsen på linie med andre værdistigninger. Årsregnskabslovens særlige krav om hovedaktivitet, forhindre denne løsning, i tilfælde hvor hovedaktiviteten ikke kan klassificeres som investeringsaktivitet. Endvidere udelukker årsregnskabsloven en samtidig anvendelse af § 38 stk. 1 og stk. 3, hvilket synes paradoksalt, idet anvendelse af begge paragraffer vurderes at medføre et mere retvisende billede af resultatopgørelsen. Såfremt landbrugsvirksomheder aflægger årsrapport efter IAS/IFRS, vil årsrapporten kunne aflægges til dagsværdi vedrørende såvel landbrugsjorden²⁰⁶, som de biologiske aktiver med indregning i resultatopgørelsen af dagsværdireguleringerne. Årsregnskabslovens bestemmelser om hovedaktivitet forekommer som konservativ og forsigtig i forhold til IAS/IFRS. Det kan overvejes, hvorvidt det danske hovedaktivitetskrav er hensigtsmæssigt, specielt set i lyset af, at børsnoterede virksomheder skal aflægge årsrapport efter IAS/IFRS, hvor dette krav ikke findes. Det vurderes mest hensigtsmæssigt, at årsrapporter aflægges efter samme grundlæggende regelsæt af hensyn til sammenligneligheden. Valgmuligheden om anvendelse af IAS/IFRS ved aflæggelse af årsrapporten, jf. ÅRL § 137 stk., kan tænkes at lægge pres på årsregnskabslovens særbestemmelser i et fremtidigt perspektiv.

I relation til den regnskabsmæssige behandling af landbrugsrelaterede immaterielle anlægsaktiver, særligt mælkekvoter, synes årsregnskabsloven tillige at kræve en konservativ og forsigtig tilgang. Lovens regler kræver afskrivning, hvilket ikke er i overensstemmelse med de økonomiske realiteter af kvoten. Ved anvendelse af IAS/IFRS (IAS 38) synes der at være mulighed for at behandle dette element hensigtsmæssigt ved eksempelvis at underkaste aktivet en årlig nedskrivningstest. Det vil være ønskeligt, at reglerne om tvungen afskrivning opblødes og bringes i overensstemmelse med IAS 38, i de tilfælde hvor immaterielle aktiver ikke forbruges over tid.

---

²⁰⁶ Forudsat, at driften er jorden ikke er intensiv

For at sikre en fornuftig rapporteringsmodel for denne erhvervsgruppe burde der forfattes en dansk branchestandard, der sikrer en korrekt og ensartet rapportering. En sådan standard kunne med fordel tage afsæt i IAS/IFRS, i stedet for årsregnskabsloven, idet indregningsmetoderne i disse standarder synes at resultere i en årsrapport der er bedre tilpasset branchen.

7. Kildeangivelse og litteraturfortegnelse

Bøger, artikler og andre udgivelser:

Forfatter/Forlag

Afsætningsøkonomisk Modelsamling	Udgivet af Samfundslitteratur ME- Danske Markedsøkonomer
Håndbog i årsrapport, 1. udgave 2004	Forlaget Revofora/ Redigeret af Lars Kiertzner
Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv, 3. udgave	Jens O. Elling / Thomson Forlaget FSR
Årsrapporten – teori og regulering	Jens O. Elling / Gjellerup
Årsrapporten Kommentarer til årsregnskabslovens bestem- melser, 5. bogudgave 2007	Af Henrik Steffensen, Jens Otto Damgaard, Lykke Jensen og Jan-Christian Nilsen / Forlaget Thomson
Årsregnskabsloven Med anbefalinger til praksis for landbrugs- virksomheder, November 2002	Af Torben Udsen Udgivet af Dansk Landbrugs rådgivning, Landscentret Økonomi og jura
BDO ScanRevision's modelregnskab for klasse B virksomheder	BDO ScanRevision (www.bdo.dk)
BDO ScanRevision's standardmodel for investeringsejendomme	BDO ScanRevision (www.bdo.dk)
Årsnyt 2006	Udgivet af Landsudvalget for Driftsøkonomi, Dansk Landbrugsrådgivning
Internationale standarder	
IAS 1	International Accounting Standards Board Internationale regnskabsstandarder (IFRSs™) 2005 Magnus Informatik
IAS 2	
IAS 20	
IAS 36	
IAS 38	
IAS 40	
IAS 41	
Statement No. 130 Reporting Comprehensive Income (Issued 6/97)	Financial Accounting Standards Board
Danske Regnskabsvejledninger	
RVL 10	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Regnskabsteknisk Udvalg
RVL 16	
RVL 22	

Årsrapporter

Årsrapport 2005 for Sund Agro A/S, cvr-nr. 21 82 42 75.

Årsrapport 2005/06 for Antoniegården ApS, cvr-nr. 14 21 11 44.

Årsrapport 2005/05 for Annasminde Landbrug ApS, cvr-nr. 16 52 18 84.

Årsrapport 2006 for Hallumgade ApS, cvr-nr. 25 81 96 83.

Årsrapport 2006 Viderupgaard A/S cvr-nr. 21 48 33 89.

(årsrapporter anvendt i undersøgelse er ikke oplistet her, der henvises til bilaget)

Love mv.:

Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. kapitel 10 § 27

Miljøministeriet, den 19. december 2006

Årsregnskabsloven (Lovbekendtgørelse 2006-06-15 nr. 647)

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Ligningsvejledningen E. E. 2

SKATs juridiske vejledninger

Hjemmesider:

www.landbrugsavisen.dk/noteringer
(børspriser på biologiske aktiver)

Dansk Landbrugs Medier, som ejes af Dansk Landbrug.

Jordprisen stiger stærkt 9/2 2007

Karsten Himmelstrup og
Chr. Juel Jørgensen

www.google.dk (generelle søgninger)

www.regnskabsordbogen.dk

Anvendt til opslag af engelske udtryk

Center for Leksikografi, Handelshøjskolen i Århus

www.lr.dk

Der er brugt følgende artikler og udgivelser m.v. fra hjemmesiden:

Baggrund for udvikling af Årsrapporten, 22/6 2006 af Torben Udsen

Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret

Detailbeskrivelse om regnskabsprincipper

Økonomi og jura

Årsrapport – Opstilling efter klasse B

Håndbog – Regnskabspraksis i landbruget
2. udgave 1999

Landbrugskontorerne for driftsøkonomi, Landbrugs Rådgivningscenter

Høringssvar vedrørende nyt regnskabsprincip
22/9 2006 Nordjysk Familielandbrug

EU-støtten afkobles i 2005,
udgivet d. 4/12 2004

af Knud Erik Jensen

Betalingsrettigheder som værdipapirer
4/12 2004

af Torben Wiborg og Jens Juul Jacobsen

www.maelkeudvalget.dk

Danske Mejeriers Mælkeudvalg

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Mælkeudvalget opkøber - Under fanen Mælkeudvalget

Kvotebørsen 1. maj 2007 side 3

Sådan fungerer kvotebørsen – under fanen Kvotebørs

Orientering til nyetablerede 2006/07, side 2

Årsberetning 2004/05

Priser for købt og solgte kvoter – under fanen Fakta og statistik

www.dffe.dk

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Betalingsrettigheder fra den nationale reserve i 2007
12/1 2007
(<http://www.dffe.dk/Default.asp?ID=33937&M=News&PID=336351&NewsID=6336>)

Formål med ordningen

(<http://www.dffe.dk/Default.asp?ID=20575>)

www.borsen.dk

Dagbladet Børsen A/S

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:

Finansdrenge giver staldtips om korn

af Troels Pedersen 22/5 2007

www.bdo.dkBDO ScanRevision, Statsautoriseret Revisions-
aktieselskab

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Kurssikringsinstrumenter i årsrapporten, februar 2006

www.dansksvineproduktion.dk

Dansk Svineproduktion

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Beregnete smågrisenotering - juni 2007

Finn K. Udesen

<http://en.wikipedia.org/>

Wikipedia The free Encyclopedia

Vedrørende definition af ”futures”

<http://da.wikipedia.org/>

Wikipedia Den Frie encyklopædi

Vedrørende definition af ”produktion”

www.ftnet.dk

Fondsrådet

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Fondsrådets afgørelse i 2. halvår af 2005 om
indregning og måling af en koncerns ejendomme.
(<http://www.ftnet.dk/sw19191.asp>)

www.nnmarkedsdata.dk

NN Markedsdata A/S

Anvendt til at søge population og stikprøve for offentlige regnskaber.

www.vestamt.dk

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Hvad er landbrugspligt?

Portal for Vestsjællands Amt (lukket)

Niels Hermansen

www.landbonord.dk

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Retten til at producere svin –
prisen for produktionsrettigheder
(<http://landbonord.dk/artikler/view2.asp?id=515>)

Landboforeningen Nordjylland

af Chefkonsulent Nicolaj H. Nørgaard, Landbo
Nord og forskningsassistent Jesper T. Graver-
sen, Fødevareøkonomisk Institut.

193.89.230.8/jord/bruger/vis.asp?Which=12648

(fundet ved søgning på www.google.dk)
Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Værdien af betalingsrettigheder

InfoLink

af Cand.mag. Charlotte Sode er
Ansæt som fuldmægtig i Direktoratet for
FødevareErhverv

www.ordbogen.dk

Anvendt til definition af ordet ekstensivt

ordbogen.com (on-line opslagsværk)

www.foi.dk

Der er brugt følgende artikler m.v. fra hjemmesiden:
Prisdannelsen på betalingsrettigheder samt
landbrugsreformens betydning for værdien af
mælkekvoter og fast landbrugsejendom
J. nr. 23/1-03

Fødevareøkonomisk Institut, Københavns Un-
versitet afdeling for Jorbrugspolitik
Af Jens Hansen 4/4 2006

Tlf. / Personlig kontakt, herunder mail korrespondance:

Christian Schulin-Zeuthen, ansat ved Landbrugsmæglerne I/S, uddannet statsautoriseret ejendomsmægler
Henrik Abildhauge Andersen, Erhvervsrådgiver ved Nordea i Viborg
Jan Rasmussen, Landmand og revisor ved BDO i Silkeborg
Torben Udsen, Konsulent (Ret & Regnskab, Økonomi IT) ansat ved Dansk Landbrugsrådgivning, Lands-
centret
Søren Willemann, Ph.d i finansiering fra Handelshøjskolen i Århus

Selskab	CVR-nr.	Ar Aktivitet	Metode for indregning af jord og bygninger	Resultat (tkr.)	Ejendommen (tkr.)	Balance-sum	Egenkapital i alt (tkr.)	Reserve for opskrivning (tkr.)
			Dagsværdi af jord over egenkapital.					
1 2 H Pedersen ApS	19892298	2006 slagtesvin, korndyrkning	Bygninger afskrives	-656	31.700	41.767	11.523	12.493
			Bygninger afskrives / opskrivning til					
2 Aksejlerp ApS	26742692	2006 slagtesvin samt planteproduktion	egenkapital.	636	14.289	18.808	322	0
			Bygninger afskrives / jord afskrives ikke - dog foretaget opskrivning af jord ultimo	10.497	45.577	114.813	56.918	11.410
3 Akset A/S	26118182	2005 landbrugsmæssig drift og investering	Bygninger afskrives / jord afskrives / jord afskrives ikke - dog foretaget opskrivning af jord ultimo					
Avlscentret			Bygninger afskrives / jord afskrives / jord afskrives til dagsværdi					
4 Holmegård A/S	16221945	2006 egen for forpagtede arealer....	Bygninger afskrives / jord afskrives / jord afskrives til dagsværdi	1.326	16.221	29.369	10.455	8.275
Dorrik ApS "Enholm 5 Slot)	10525292	2006 Gods og Slot	Bygninger afskrives / jord afskrives ikke	7.811	66.163	167.201	123.282	0
Grambøgård			Bygninger afskrives / jord afskrives til dagsværdi					
6 Landbrug ApS	28864698	2006 husdyravl.	Bygninger afskrives / jord afskrives til dagsværdi	-678	49.380	74.919	22.757	7.545

Selskab	CVR-nr.	Ar Aktivitet	Metode for indregning af jord og bygninger	Resultat (tkr.)	Regn- skabs- mæssig værdi af ejen- dommen (tkr.)	Balance- sum (tkr.)	Egenka- pital i alt (tkr.)	Reserve for opskriv- ning (tkr.)
---------	---------	--------------	--	--------------------	--	---------------------------	----------------------------------	--

Selskabets hovedaktiviteter er produktion af smågrise, salg af slagtesvin, opfødning af kyllinger samt produktion af markprodukter												
7	Grimstrup Agro A/S	26669537	2006					-495	43.466	49.017	11.044	7.139
Bygninger og grunde opskrives til dagsværdi, jorden afskrives ikke												
Bygninger												
Hagesholm Gods												
8	ApS	20032340	2006					-13.424	64.934	112.001	23.636	35.952
Selskabets hovedaktivitet er at drive landbrug.												
Bygninger												
Selskabets hovedaktiviteter er produktion af slagtesvin, kvæg og korndyrkning												
9	Isgård Gods ApS	16931799	05/06					-566	65.000	74.263	29.343	38.315
Bygninger												
Selskabets aktivitet består i afslagtning af slagtesvin												
10	KISØ A/S	10108993	05/06					911	2.869	16.504	14.832	0
Fast ejendom opskrives til dagsværdi / bygninger afskrives												
Lerbjerggård - Over												
11	Løistrup P/S	28304242	2006					1.499*	85.760	108.774	12.170	9.916
Fremgår ikke.												

(opskriv-
ning af
ejendom
er indregnet
i driften!!!
Er renset
ud i
opgørelse
9.916(n))

Selskab	CVR-nr.	Ar Aktivitet	Metode for indregning af jord og bygninger	Resultat (tkr.)	Regn- skabs- mæssig værdi af ejen- dommen (tkr.)	Balance- sum (tkr.)	Egenka- pital i alt (tkr.)	Reserve for opskriv- ning (tkr.)
Mortensen Agro 12 A/S	26988330	2006 svin.	Selskabets hovedaktivitet er produktion af Fast ejendom opskrives til dagsværdi / bygninger afskrives	-802	65.525	148.119	15.311	1.823
13 Stenbogård ApS	15847808	2006 elproduktion	Selskabets hovedaktivitet er produktion af smågrise, slagtesvin, planteavl og "vurdering"	1.534	29.100	52.045	32.692	9.008
Thorsmark Agro 14 A/S	27927203	2006 er forbundet hermed.	Selskabets hovedaktivitet er landbrugsproduktion, hvor hovedproduktionen omfatter produktion og salg af smågrise, og virksomhed der afskrives / jord afskrives ikke	420	18.559	25.443	9.826	0
15 Viderupgaard A/S	21483389	2006 aktiviteter.	Virksomheden driver landbrug og med mælkeproduktion som de primære Fremgår ikke klart, men af regnskabet ses det at der foretages opskrivning til dagsværdi	416	56.711	66.611	28.094	10.847

Selskab	CVR-nr.	Ar Aktivitet	Metode for indregning af jord og bygninger	Resultat (tkr.)	Ejen- dommen (tkr.)	Balance- sum	Egenka- pital i alt (tkr.)	Reserve for opskriv- ning (tkr.)
Middelværdi af hele stikprøven				495	43.684	73.310	26.814	10.182

Forholdstal:

Jord og bygninger i forhold balancesum	59,6%
Beskattet opskrivninger i forhold til regnskabsmæssig værdi af ejendom, egenkapital og balance	23,3% 13,9% 38,0%
Egenkapitalens forretning (årets resultat i forhold til egenkapital ultimo)	1,8%
Egenkapitalens forretning (ekskl. opskrivning) (årets resultat i forhold til egenkapital ultimo ekskl. opskrivning)	3,0%

Middelværdi (delmængde med foretagne opskrivninger)	-285	50.307	79.245	23.086	13.884
--	-------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Forholdstal:

Jord og bygninger i forhold balancesum	63,5%
Beskattet opskrivninger i forhold til regnskabsmæssig værdi, egenkapital og balance	27,6% 17,5% 60,1%
Egenkapitalens forretning (årets resultat i forhold til egenkapital ultimo)	-1,2%
Egenkapitalens forretning (ekskl. opskrivning) (årets resultat i forhold til egenkapital ultimo ekskl. opskrivning)	-3,1%

(det forudsættes, at den i årsrapporterne oplyste hensættelse er ekskl. udskudt skat. Det forudsættes tillige, at den udskudte skat er beregnet med 28%)